

ΠΑΝΔΟΡΑ

ΣΥΓΓΡΑΜΜΑ ΠΕΡΙΟΔΙΚΟΝ

ΕΚΔΙΔΟΜΕΝΟΝ ΔΙΣ ΤΟΥ ΜΗΝΟΣ.

ΣΥΝΤΑΚΤΑΙ

Α. Ρ. ΡΑΓΚΑΒΗΣ, Κ. ΠΑΠΑΡΡΗΓΟΠΟΥΛΟΣ, Ν. ΔΡΑΓΟΥΜΗΣ, κ.λ.

ΤΟΜΟΣ ΕΝΝΑΤΟΣ.

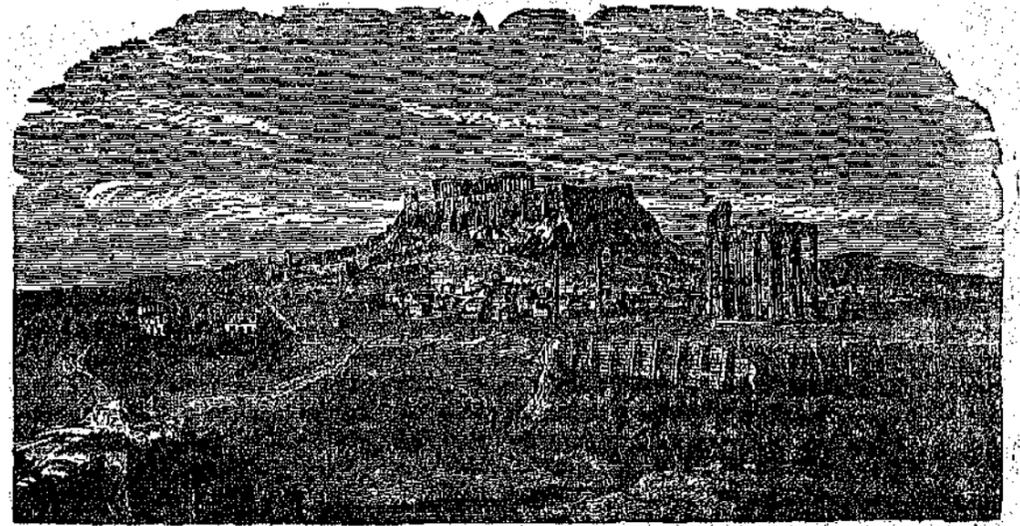
ΑΠΟ ΑΠΡΙΛΙΟΥ 1858 ΜΕΧΡΙΣ ΑΠΡΙΛΙΟΥ 1859.

ΑΘΗΝΗΣ,

ΤΥΠΟΓΡΑΦΕΙΟΝ ΠΑΝΔΟΡΑΣ.

1859.

Π Α Ν Δ Ω Ρ Α.

1 ΑΥΓΟΥΣΤΟΥ, 1858.

ΤΟΜΟΣ Θ'.

ΦΥΛΛΑΔΙΟΝ 201.

Ο Δ Ι Γ Μ Α Τ Ι Ν Α

Π Ε Ρ Ι

Ι Ν Δ Ι Α Σ.

—*—

Η ανταρσία τῶν Ἰνδῶν, καὶ ἡ θηριωδία τῶν Ἰθαγενῶν στρατιωτῶν κατὰ τῶν τέκνων καὶ γυναικῶν τῶν Ἀγγλων, ἐπασχολοῦν πρὸ πολλῶν μῆνῶν τὰς πολιτικὰς ἐφημερίδας τῆς Εὐρώπης. Εἰς τὴν Ἀγγλίαν, πρὸς τὰ περιγραφόμενα οἰκτρὰ παθήματα τῶν δυστυχῶν καὶ ἀόπλων οἰκογενειῶν, ἐκδίδονται σπουδαία περὶ τῶν Ἰνδῶν καὶ Μωαμεθανῶν συγγράμματα, σαφινίζοντα τῆς Ἰνδίας τὴν τοπογραφίαν, καὶ ἀναπληροῦντα τὰς ἀτελεῖς τῶν Εὐρωπαϊκῶν γνώσεις περὶ τῆς χώρας ταύτης. Ἡμεῖς οἱ Ἕλληνες μέχρι τοῦδε ὀλίγα ἐγράψαμεν πρὸς πλείω γνῶσιν τῆς ἱστορίας καὶ τῆς σημερινῆς κατάστασις τῆς Ἰνδίας. Ἄν ἐξαιρέσωμεν ἐρμηνείας τινὰς λέξεων Ἰνδικῶν παρὰ τῆς ἀξιολόγου τῆς Σμύρνης Ἀμαλθείας, εὐμενῶς οἱ ὁμογενεῖς ἀναγινώσκει ἐν ἀγνοίᾳ τῶν περὶ πάντων τῶν συγγραφῶν κατὰ μέρος μεταχειρισμένων Ἰνδικῶν λέξεων. Οὕτω περὶ τῆς καταλλήλου τῶν λέξεων τούτων γραφῆς συμφωνία ἔτι ὑπάρχει, διότι ἡ ἀληθὴς αὐτῶν σημασία ἀγνοεῖται παρὰ τῶν πλείω τῶν ὁμογενῶν συγγραφέων. Ταύτην τὴν ἔκλειψιν φροντίζω σήμερον, τὸ κατὰ δύναμιν, ἢ ἀναπληρῶ

σιν, καὶ μετὰ τὴν ἐρμηνείαν τῶν πλείω τῶν λέξεων, ἀφίνω τὴν εἰς τὸ ἑλληνικώτερον γραφὴν αὐτῶν εἰς τοὺς φιλελόγους.

Αἱ νῦν λαλούμεναι γλώσσαι τῆς Ἰνδίας, κατὰ γοῦνται ὡσεπιτοπολὸν παρὰ τῆς ἀρχαίας Σανσκριτῆς, ὡς ἡ Ἰταλική, Ἰσπανικὴ καὶ Γαλλικὴ παρὰ τῆς Λατινικῆς. Αἱ πολυάριθμοι αὐταὶ διαλέκτοι, διαφέρουν εἰς τὰς χώρας τῆς ἀρχαίας Ἰνδίας, τῆς χωρισμένης τὸ πρότερον εἰς μικρὰς ἐπαρχίας, διαικουμένης παρὰ διαμαχομένων ἡγεμόνων. Αἱ πλείω τεραι βίβαι τῶν Ἰνδικῶν τούτων διαλέκτων, ἀλλοιοῦνται ποτὲ μὲν ὀλιγώτερον, ποτὲ δὲ πλείω τεραι, εὐκόλως ἀναγόνται εἰς τὴν ἄλλοτε ἐν Ἰνδία λαλουμένην Σανσκριτῆν, ἥτις καὶ αὕτη ὑπῆρξε τὴν αὐτὴν τύχην τῶν ποτὲ εἰς τὴν Εὐρώπην λαλουμένων, νῦν δὲ νεκρῶν γλωσσῶν.

Πολὸν καιρὸν πρὸ τῆς εἰσαγωγῆς τῶν Ἀγγλων εἰς τὴν Ἰνδίαν, γινομένης κατὰ πρῶτον τὸ 1661 Σ. Ε. ὅταν ἤγορασαν παρὰ τῶν Πορτογάλων τὴν Βομβάην, οἱ Πέρσαι εἰς τὰς ἀρχαίας ἐπαρχίας εἶχον εἰσαῖε τὴν Μωαμεθανικὴν θρησκείαν, καὶ μετ' αὐτῆς τὴν γλῶσσαν αὐτῶν. Ὅλοι οἱ τότε ἐγχώριοι ἡγεμόνες, εἰς τὰς μετὰ τῶν Ἀγγλων ἀπολούθους διαπραγματεύσεις αὐτῶν, ἔγραψον καὶ ἐπιστολάς καὶ συνθήκας εἰς Περσικὴν γλῶσσαν ἑμικτῶν τῆς δημώδους διαλέκτου. Ἡ ἐναρμόνιος καὶ πλοῦσις αὐτῆς γλώσσης, ἦτο τότε κοινὴ εἰς ὅλους τοὺς ἡγεμόνας, μετὰ τῶν ὁποίων συνεμάχησαν καὶ συνεπαρέδοντο οἱ Ἀγγλοι. Τοῦς περὶ τὸν καιρὸν αὐτῶν ἐπιμύθησαν καὶ ἄλλοι τῶν μεσημβρινῶν ἐπαρχῶν, ὥστε ἡ Περσικὴ ἐγένε κοινὴ διάλεκτος

των βασιλικῶν οικογενειῶν καὶ τῶν εὐπατριδῶν ὄλων τῆς Ἰνδίας. Οἱ μεγαλέμποροι καὶ ὄλγοι στρατιωτικοὶ τῆς τότε ἀσήμευ ἐμπορικῆς ἐταιρείας, παρεμύθησαν τὴν δὴμῶδη τοῦ λαοῦ γλῶσσαν, ἐξεμύθησαν τὴν Περσικὴν, μὴν ἐμπιστευόμενοι εἰς τοὺς ἐγγυρῆτους διερμηνεῖς. Πότε εἰσῆλθη ἡ Περσικὴ εἰς τὴν Ἰνδίαν, εἶναι σήμερον δύσκολον νὰ γνωρίσωμεν διότι τὰ ἱστορικὰ τῶν ἈσIANῶν συγγράμματα ἀποσιωποῦσι τὰ τοιαῦτα, διηγούμενα μόνον στάσεις καὶ πολέμους. Οἱ νεώτεροι εὐρωπαϊκοὶ ἀναπληροῦν δι' ἀτόμων κόπων καὶ πλειοτέρας μαθῆσως τὰ ἀφορῶντα τὸν πολιτισμὸν τοῦ Ἰνδικοῦ λαοῦ κατὰ τὸν μεσαιῶνα.

Αἰώνιας τινος πρὸ τῆς ἐμφάνσεως τῶν Πορτογάλων ἐν Ἰνδία, ἡ Περσικὴ γλῶσσα εἶχε διαδοθῆ παρὰ τοῦ λαοῦ τούτου· αὐτὴν λαοῦ μέχρι Κίνας πρὸς ἀνατολάς, καὶ μικρὰς Ἀσίας πρὸς δυσμὰς, παντοῦ θαυμαζομένη διὰ τὴν ἀφέλειαν τοῦ πεζοῦ καὶ τὴν ἀρμονίαν τοῦ ποιητικοῦ λόγου. Αὕτη εἶναι ἡ ἀρχὴ τῆς τότε συνήθους Περσικῆς εἰς τὴν Ἰνδίαν, κατ' ἐξοχὴν εἰς τὰς ἀρκτικὰς ἐπαρχίας, ὅπου κατὰ πρῶτον εἰσῆλθαν οἱ Πέρσαι, καὶ ὅπου ἀναφαίνονται τόσα τόσων Ἰνδικῶν πόλεων Περσικὰ ὀνόματα, ἀπολεσθέντων τῶν ἀρχαίων Ἰνδικῶν, πρὸς ζημίαν τῆς πολυτέλειου καὶ ἀξιολόγου Ἰνδικῆς ἀρχαιολογίας (α). Ἡ εἰσαγωγὴ τῆς Περσικῆς γλώσσας εἰς τὰς ἡγεμονικὰς γενεὰς τῶν Ἰνδῶν, ὁμοιάζει τὴν εἰσαγωγὴν τῆς παγκοίνου Γαλλικῆς εἰς τὰς αὐλὰς τῆς Βιζυάντης, ὅταν ἐδῶ, καθὼς καὶ ἐκεῖ, οἱ ἡγεμόνες κτεροφρόνου καὶ τὸν λαὸν καὶ τοῦ λαοῦ τὴν γλῶσσαν, ὡς δὴμῶδη καὶ βίβανουσι. Ἡ λαλουμένη γλῶσσα τῶν Ἰνδῶν παρέλαθεν ἀπὸ τὴν Περσικὴν πολλὰς φράσεις καὶ πλειοτέρας λέξεις ὀρησκεινικῆς, κατὰλλοτέρως τῆς ἰδίας αὐτῶν πρὸς ἔκφρασιν τῶν Μωαμεθανικῶν δογματίων.

Τοιαύτη εἶναι ἡ αἰτία τῆς παραδόξου ἐπιμιξίας Περσικῶν καὶ Σανσκριτικῶν λέξεων εἰς τὰς γλώσσας τὰς νῦν λαλουμένας τῶν Ἰνδῶν, καὶ τὴν ἐπιμιξίαν ταύτην ἀνάγκη νὰ ἔχη κατὰ νοῦν ὁ ζητῶν τὴν ἀλήθειαν τῶν Ἰνδικῶν λέξεων παραγωγὴν καὶ ἐρμηνείαν.

Λέγω δὲ ἐπεὶ, διὰ τοὺς ἀπειρους τῆς Περσικῆς καὶ τῶν συγγενῶν ταύτης γλωσσῶν, ὅτι μετὰ τὴν κήρυξιν τοῦ Κοραζίου καὶ τὴν παντελῆ τῶν Περσῶν ἀποστασίαν ἀπὸ τὴν ὀρησκεινικῶν τῶν πατέρων αὐτῶν, ἡ γλῶσσα αὐτῶν ἠρόσθη πολλότατα ἀπὸ τὴν Ἀραβικὴν, ὅχι μόνον ὀρησκεινικὰ, ἀλλὰ καὶ ποιητικὰ καὶ πολιτικὰ καὶ ἀληθῆς τραγέλαφος εἰ-

(α) Ἡ μεγάλη ἐπαρχία Punjab γραφομένη καὶ Pundjab ἐπίστε, εἶναι Περσικὴ λέξις, σημαίνουσα οἱ πέντε ποταμοί, παρὰ τοῦ Pundj — πέντε, καὶ τῆς ab — ὕδωρ, ποταμός. Τὴν λέξιν ab μεταχειρίζονται οἱ Πέρσαι ἐπὶ ποταμῶν καθὼς καὶ οἱ Τούρκοι τὸ su, ὕδωρ. Πρὸς. Kāraza — μακρύτερον, ὄνομα ποταμοῦ τῆς μικρῆς Ἀσίας. Ἡ ἐπαρχία αὕτη εἶναι πρὸς ἄρκτον καὶ πρὸς ἀνατολάς τοῦ Ἰνδοῦ ποταμοῦ, παρὰ τὸν κλάδον τοῦ ὁποῖου διαβρέχεται. Πρὸς νότον τῆς αὐτῆς ἐπαρχίας εἶναι ἡ Dand μικρὰ ἐπαρχία, τῆς ὁποίας τὸ ὄνομα εἶναι συνδεδεμένον παρὰ τῆς Περσικῆς da — δύο καὶ τοῦ αὐτοῦ ah — ὕδωρ.

ἢ προσάρτησις πολλὰς, ὅταν Ἀραβικὰ ὀνόματα λαμβάνουν ἀλλοιώσεις καὶ καταλήξεις ἰδιαιδῶν Περσικῆς. Τοῦ κακοζήλου τούτου πλουτισμοῦ ἀπολογίαν δὲν ἔχει ἡ Περσικὴ καθὼς ἡ Τουρκικὴ, πτωχὴ Ταταρικὴ γλῶσσα, ἥτις μὴν ἔχουσα παρὰ πτωχὸν ὄλιγων βιωτικῶν πραγμάτων γλωσσάριον, ἀρῆται καθ' ἐκάστην ἐκ τῆς Περσικῆς καὶ τῆς πλουσίας Ἀραβικῆς. Οἱ Πέρσαι, κατὰ τὴν νέαν αὐτῶν ὀρησκεινικὴν ἀναγέννησιν, εἶχον ἐκπέσει ἀπὸ τὴν ἀρχαίαν αὐτῶν δόξαν, παρέφθιραν καὶ ἀφιλοκάλως συνεκράσαν τὴν ἰδίαν προπάτριον γλῶσσαν μετὰ τῆς Ἀραβικῆς. Αὕτη εἶναι ἡ αἰτία καὶ ἡ πηγὴ τῶν τόσων Ἀραβικῶν λέξεων, τῶν συνεχῶς ἀπαντωμένων εἰς τὴν Ἰνδίαν, καὶ κοινῶν σήμερον εἰς τὴν ἱστορίαν τῆς ἐκείσε Ἀγγλικῆς ἐταιρείας.

Ἀρκοῦν ταῦτα πρὸς σαφῆσαι τῆς ἐπιμιξίας τῶν τόσων διαλέκτων εἰς τὴν Ἰνδίαν. Μεταβαίω τώρα εἰς τὴν ἐξήγησιν τινῶν λέξεων, τῶν ὁποίων ἡ ἐπισημότερα εἶναι Seroy.

Seroy ἀγγλιστί, καὶ Ciraye γαλλιστί, λέγεται ὁ ἰθαγενῆς στρατιώτης Ἰνδός, εἴτε εἰδωλολάτρης, εἴτε μουσουλμάνος. Ἡ λέξις εἶναι Περσικὴ παρὰ τοῦ esb ἢ esr, ἵππος. Πρὸς σαφετέραν ἐτυμολογίαν αὐτῆς καὶ τῶν πολλῶν αὐτῆς παραγῶγων λέγων, ὅτι ἐγεννήθη παρὰ τῆς Σανσκριτικῆς asva, ἵππος, ὅταν ἔχει τὰ γενέθλια τῆς καὶ ἡ Ζενδικὴ aspa, καὶ ἡ Περσικὴ αὕτη esr. Ἡ ἰδικὴ μας ἵππος, κατὰ τὴν φυσικὴν τροπὴν τῶν Σανσκριτικῶν συμφῶνων, ἔγεινε πρῶτον iFos, ἀκολουθῶς ἵππος. Ὁμοίαν παραγωγὴν ἔχει καὶ ἡ Λατινικὴ equus. Αἱ Περσικαὶ esrah καὶ esbah, ἀναμιβδῶως ἐσημαίνον τὸ πάλαι ἵππικὸν στρατόν· ἀλλὰ τὴν σημερινὴν ἔχουσαν τὴν σημασίαν ταύτην, καὶ ἐρμηνεύονται εἰς τὰ Λεξικά Exercitus — στρατός, καὶ serah στρατιώτης. Πρὸς τούτους ἡ κοινὴ Περσικὴ λέξις israhbed, παρὰ τῆς Σανσκριτικῆς asvrahbed, δηλ. asva — ἵππος, rāhis — κύριος τοῦ ἵππου, ἵππαρχος, σημαίνει εἰς τὴν σημερινὴν Περσικὴν, ὅχι πλέον τὸν ἀρχηγὸν τοῦ ἵππικοῦ, ἀλλ' ἀπλῶς στρατάρχη, Duk exercitus, ἀρχηγὸν τοῦ στρατοῦ. Ἐκ τῆς παγκοίνου ταύτης λέξεως, εἶναι καὶ ἡ συνήθης Τουρκικὴ sprahi, καὶ οἱ ὁμώνυμοι Γάλλοι στρατιώται τῆς Ἀλγερίας les sprahis (α). Ἰδοὺ τίνα τρόπον, νομίζω, ἀπώλεσεν ἡ λέξις αὐτὴ τὴν γνησίαν αὐτῆς σημασίαν, καὶ ἐφθασε νὰ σημαίνῃ στρατιώτην καὶ πεζὸν στρατεύμα. Εἰς τὴν Ἀσίαν ἄλλοτε, ὅτε πολυάριθμοι στρατοί, ὄλων ἐν αὐξανόμενοι, διέβαινον ἀπὸ βασιλείαν εἰς βασιλείαν χάριν κατακτήσεως καὶ λαφύρων, οἱ δὲ ἰλλογῶλοι κατέκτησαν τόσας χώρας, τῶν ὁποίων καὶ ἔμειναν μέχρι σήμερον· κύριοι, οἱ πλειότεροι στρατιώται ἦσαν ἔφιπποι. Ἡγεμόνες τινες ἀκαλοῦτως εἶχον ἵππικὸν μόνον, διὰ τοῦ ὁποῖου

(α) Ἡ πόλις Ἰσπαχάν τῆς Περσίας, παρὰ τῆς λέξεως ταύτης σημαίνει τόπον στρατοῦ, ἢ ἀπλῶς στρατοπέδον.

διέβαιναν εὐχερέστερα καὶ ταχύτερα τὰς ἐκτενεῖς πεδιάδας τῆς μέσης Ἀσίας. Ὅταν, μετὰ καιρὸν, ὁ ἔφιππος στρατιώτης, ὁ esrah, ἔλασε τὴν κυριολεξίαν αὐτοῦ, καὶ ἐσημαίνεν ἀκολουθῆσαι πάντα ὀπλίτην ἀκολουθοῦντα τὸ στρατεύμα. Ἡ σημασία τῆς λέξεως ταύτης εἶναι ἀρχαιότατη εἰς τὴν γλῶσσαν τῶν Περσῶν καὶ τῶν περιοικοῦντων λαῶν, διότι, ἐξαιρουμένης τῆς πρωτογενούς esr — ἵππος, τὰ πολυάριθμα παράγωγα σήμερον ἔχασαν πᾶσαν σημασίαν ἵππικου. Τοιαύτης παραλλαγῆς ὄνομα, ὅμοιον τὴν σημασίαν μετὰ τῆς Περσικῆς ταύτης λέξεως, ἔχομεν εἰς τὴν Ἀγγλοσαξωνικὴν γλῶσσαν. Cniht — (πρὸς. Knihl) εἰς τὴν ἀρχαίαν ταύτην διάλεκτον, ἐσημαίνει παιδα, νέον ἔφησον Ἰορning-cniht, τὸν μαθητὴν· εἰς δὲ τὴν Ἀγγλοσαξωνικὰ εἰσαγγέλια Ieorning cnihtas, λέγονται οἱ μαθηταὶ τοῦ Χριστοῦ. Οἱ ματαιόδοξοι καὶ ἀγέρωχοι τιμαριῶται παρηκολοῦθοντο εἰς θλας αὐτῶν τὰς ἐκδρομὰς καὶ πομπῶδες παρατάξεις παρὰ πολλῶν νέων εὐπατριδῶν ἔφιππων. Μετὰ καιρὸν τὸ ὄνομα τοῦτο cniht ἐδόθη εἰς ὅλους τοὺς ἀκολουθῶν τῶν τιμαριῶτων, εἴτε ἔφιππος· εἴτε πεζοῦς. Αὕτη εἶναι ἡ παραγωγὴ τῆς σημερινῆς Ἀγγλικῆς Knight, ἵππότης, παρὰ τῆς Ἀγγλοσαξωνικῆς ταύτης cniht — παις. Τοιαύτη εἶναι καὶ ἡ σημασία τῆς Γαλλικῆς chevalier, καὶ Ἰταλικῆς cavaliere, λέξεων μὴ ἔχουσῶν τὴν παραμικρὰν ἰδέαν ἵππου. Νομίζω ὅτι Πέρσαι εἰδήμων τῆς ἰδίας αὐτοῦ γλώσσας, ζητῶν τὴν ἀληθῆς ἐρμηνείαν τῆς λέξεως chevalier, κρινόμενοι εἰς τὴν Βυζυάντιον ἠδύνατο κάλλιστα νὰ τὴν ἀπέλαβον ἀπὸ τὴν ταυτοσημίαν ἰδικήν του.

Ἀρκοῦν ταῦτα, νομίζω, πρὸς ἐρμηνείαν τῆς παγκοίνου λέξεως seroy καὶ τῆς ὁμοιοσήμου Τουρκικῆς sprahi. Ἡ Περσικὴ ὀνόμαζε serahi, καὶ κατὰ παραφθορὰν seroy, τοὺς Ἰνδοὺς στρατιώτας, πρὶν κατακτήσωσιν οἱ Ἄγγλοι τὴν Ἰνδίαν· καὶ τοιαύτην ὀνομασίαν ἐφύλαξαν καὶ οἱ τοῖ, διακρίνοντες τοιοῦτοτρόπως τοὺς ἰθαγενεῖς ἀπὸ τοὺς ὀλίγους Ἀγγλοὺς στρατιώτας.

Μετὰ τὴν ἐρμηνείαν τῆς λέξεως ταύτης, τὸσάκις σήμερον μνημονευομένης, ἕκαστος εἶναι κύριος νὰ τὴν ἐξελληνίσῃ ὅπως κρίνει ὀρθότερον (α). Εἰς τοὺς Ἀγγλοὺς, τοὺς υἰθατοῦντας καθ' ἐκάστην ξένος καὶ κκοφάνους λέξεις μετὰ τὴν εὐκολίαν, ἀρμολιωτάτη εἶναι ἡ λέξις αὕτη νὰ διακρίνῃ τοὺς

(α) Ἐπειὶ πολλὰν ἔξινον λέξιν τὸν ἑλλητισμὸν εἰς τοὺς ἀρχαίους συγγραφῆς. Σατράπης εἶναι λέξις Σανσκριτικὴ, σημαίνουσα ἀρχηγὸν εἰς τὰ Λεξικά τῆς Περσικῆς, τὴν ὁποίαν οἱ Πέρσαι παρέλαθον ἀπὸ τοῦ Ἰνδοῦ, Πρὸς kantya — rāhis. — kantya στρατιωτικὸς — rāhis, κύριος, ἄρχων, δηλ. στρατάρχης. Διοπέτας, τοῦ ὁποῖου τὴν σημασίαν ἔλοι γνωρίζομεν, εἶναι ἡ Σανσκριτικὴ Dasa-rāhis — dāsa — rāhis κύριος, κύριος τῆς γῆς, ἑσουλιαστί. Ἡ Σανσκριτικὴ αὕτη dāsa ἀρῆσκειται καὶ εἰς τὴν λέξιν παρὰ Διοπίου, ἐλληνοφῶν· χαριστάτος τῆς Σανσκριτικῆς paradosa, σημαίνουσα τὴν πέραν γῆν, ἑξῆσιν γῆν. Τὴν αὐτὴν παραγωγὴν ἔχει καὶ ἡ Περσικὴ forōdā — παράδοσις, σημαίνουσα τόπον ὁρίου, κατὰφυγὸν ἀπὸ ἀνῆν καὶ σκυρὰ διόδου.

δύο διαμαχομένους στρατοὺς, ἐπειδὴ κατὰ τὸ πᾶν ἄνάγκη νὰ συνυπάρχωσι καὶ νὰ συνοπερασπίζωνται τὸν τόπον. Εἰς ἡμᾶς ὅμως, τῶν ὁποίων ἡ γλῶσσα εἶναι ξένων διαλέκτων ἀμικτος, τραχέων καὶ κκοφάνων λέξεων ἡ εἰσαγωγὴ εἶναι δύσκολος, καὶ ἡ συναρμογὴ αὐτῶν πολλὰς κακοζήλους. Τοὺς Ἰνδοὺς στρατιώτας ταύτους, ὁμογενεῖς τινες γράφον Κυπαίους, ἄλλοι δὲ Σιπίους· ἀλλ' ἡ φυσικὴ τῶν συμφῶνων ἀλληλοτροπία δὲν δικαιώνει τὴν λέξιν Κυπαίους. Κατ' ἐμὲ, προτιμῶ νὰ ἐλλητισώμεν τὴν Ἀγγλικὴν Seroy λέγοντες Σερῶες, καὶ πληθ. Σεπῶκι, φυλάττοντες· οὕτω καθαρώτερον τὴν παραγωγὴν τῆς πρωτογενούς Περσικῆς esr. Ταῦτα, ὡς ἀνωτέρω εἶπον, εἶναι σπουδῆ φιλολόγων, ἀγαπῶντων καὶ τὸ ὄρατον καὶ τὸ ἐναρμόδιον συνάμα τῆς γλώσσας.

Ἐρχομαι τώρα εἰς ἄλλην κοινὴν λέξιν, συνεχῶς ἀναφερομένην εἰς τὴν ἱστορίαν τῆς ἀνατολικῆς ταύτης.

Ἡ λέξις radjan, καὶ πτωτικὴ ὀνομαστικὴ radja, εἶναι καθαρὰ Σανσκριτικὴ, κοινὴ εἰς τοὺς ἀρχαίους συγγραφῆς τῆς Ἰνδίας, καὶ μέχρι σήμερον ἀναλλοίωτος εἰς τὸ στόμα τοῦ Ἰνδικοῦ λαοῦ. Ἐσημαίνει δὲ βασιλεῖα, ἡγεμόνα, φύλαρχον, καὶ τοιαῦτα εἰς ὅλην τὴν Ἰνδίαν εἶναι ἡ κύρια σημασία αὐτῆς. Ἀλλὰ τὴν σήμερον δίδεται χάριν τιμῆς εἰς πολλοὺς ἐπιτήμοις ἀρχαίους καὶ εἰς τινὰς ἡγεμονισκούς· προσηγοῦνται ἐπίτιμος, ὁποῖον οἱ τίτλοι τῶν ἵπποτικῶν ταγμάτων τῆς ἑσπερίας Βυζυάντις. Τὴν λέξιν ταύτην ἀνευρίσκομεν εἰς πολλὰς διαλέκτους τῆς Βυζυάντις, καὶ κατ' ἐξοχὴν εἰς τὰ συγγράμματα τῶν Ρωμαίων. Πρὸς re(x)gis· βασιλεὺς, regno βασιλείου, regius βασιλικός. Ἐκ ταύτης καὶ ἡ regio, χώρα βασιλευμένη, ἀκολουθῶς μέρος γῆς, καὶ τῶν Βυζυάντιων συγγραφέων ὁ Ρηγίων. Εἰς τὰ Γερμανικὰ ἔθνη ἡ λέξις εἶναι κοινὴ. Reiks, ὀνομάζει ἡ Γουθικὴ τὸν ἡγεμόνα, καθὼς καὶ ἡ θυγάτηρ αὐτῆς ἡ Γερμανικὴ reich τὴν βασιλείαν. Ἡ Ἀγγλοσαξωνικὴ, ὅταν πηγάσῃ ἡ πλειοτέρα Ἀγγλικὴ γλῶσσα, λέγει rician, βασιλεὺς καὶ rice (πρὸς. rike) βασιλεῖα, ὅταν καὶ ἡ ἐρμηνεία τῆς Ἀγγλικῆς Bishopric, ἐπισκοπή, δηλ. Ἐπισκόπου βασιλεία. Ἡ λέξις αὕτη, τόσον συνήθης εἰς τὰ συγγράμματα τῶν Ρωμαίων καὶ Γερμανῶν, καὶ πάγκοιτος εἰς τὰς σήμερον λαλουμένας γλώσσας τῆς Βυζυάντις (α), ἔστον ἀγνωστός εἰς τὴν γλῶσσαν τῶν ἀρχαίων Ἑλλήνων, ἐκτός τινων λέξεων τὰς ὁποίας κατὰ τὸν μεσαιῶνα ἐδανείσθη παρὰ τῶν Λατίνων, καθὼς ἡ ἀνω ἀναφερομένη Ρηγίων, καὶ Ρήγιον ὄνομα τόπου. Ἡ κύρια σημασία τοῦ Σανσκριτικοῦ ῥήματος radj, ἐκ τοῦ ὁποῖου παράγεται ἡ radja, εἶναι λάμπω, στίλβω, ἀκολουθῶς βασιλεύω, ἡγεμονεύω. Ἡ σημασία αὕτη τῆς πρωτογενούς ρίζης ἀποδεικνύει τίς ἦτο τὸ πᾶν ἡ χαρακτηριστικὰ κατὰ ἰδιότητα τῶν ἐν Ἰνδία βασιλέων. Τοιαύτη εἶναι ἔτι καὶ σήμερον ἡ κοινὴ

(α) Ἡ ρε τῶν Γάλλων et roi, τῶν Ἰταλῶν το re καὶ rege, τῶν Ἰσπανῶν το rey καὶ τὰ ἰσπανικά.

δοξασία τῶν Ἀσιατικῶν ἔθνων, τῶν ὁποίων οἱ ἡγεμόνες καταλύουν εἰς πολυδάπανα ἀνάγκορα, καὶ δικαιτῶνται μὲ μεγαλοπρέπειαν μὴ ἀρμόζουσαν εἰς τὴν πενίαν καὶ ἐνδοίαν τῶν ὑπηκόων αὐτῶν. Ἡ σύνθετος maharadja, παρὰ τοῦ mahā μέγας καὶ τῆς ἄνω raja, ἴστο τὸ πάλι καὶ τὴν σήμερον, προστηγρία κοινή. Σημαίνει τῶν Ἑλλήνων ὁ μέγας βασιλεύς. Τὸ ἐπίθετον τοῦτο mahā προσκαρτεῖται καὶ εἰς πολλὰ ἄλλα ὀνόματα Ἰνδικῆ σημαίνοντα ἰσχύον, δύναμιν, ἢ ἀρετὴν πλεονάζοντων ἄλλων. Τὴν λέξιν ταύτην maharadja μεταχειρίζονται οἱ νῦν Ἰνδοὶ συχνότερα τῶν προπατόρων αὐτῶν, διότι οἱ πλειότεροι τῶν ἐκπεσόντων τῆς ἀληθοῦς ἀξίας, ἀγαπῶσιν ἔτι καὶ τὸ ὄνομα καὶ τὴν σκιάν τῆς ἀρχαίας δόξης. Ἀπαρπαλάκτως ἐκάμνομεν καὶ ἡμεῖς ἐν καιρῷ δουλείας, ἐξαντλοῦντες τῆς πλουσίας ἡμῶν γλώσσας τὰ ἐπίθετα, εἰς τὴν μετ' ἁλλήλων ἀελευθερίον συμπεριφορᾶν.

Radjai λέγεται ἡ σύζυγος τοῦ βασιλέως· εἶναι δὲ παραφθορὰ τοῦ τακτικού ὀνόματος radjani, ἀλλ' οἱ Ἄγγλοι γράφουν τὴν λέξιν ὅπως τὴν προφέρουν οἱ Ἰνδοὶ, raii, καὶ τοιοῦτοτρόπως γραμμὴν ἀπαντᾶται εἰς πολλὰς Ἀγγλικὰς ἐφημερίδας. Ex-rani λέγουσιν οἱ Ἄγγλοι τὴν ἄλλοτε βασιλίδαν, ἢ τὴν ἑκπτωτον τοῦ θρόνου (α).

Ἄλλη συνηθεστάτη λέξις, εἰς τὴν νωτέραν ἱστορίαν τῆς Ἰνδίας, εἶναι ἡ natab ἢ nawab. Κακῶς ἐγράφητο καὶ ἐπροφέρετο ἄλλοτε παρὰ τῶν Ἀγγλων nabob· καὶ μολοῦντι ἢ παραγωγῇ τῆς λέξεως εἶναι γνωστῆς, παλλότατοι ἀκόμη οὕτω καὶ τὴν γράφουν καὶ τὴν προφέρουν. Ἦθεν ἀδικίαν δὲν ἔχουν οἱ ἔξοι μισοῦμενοι τοῦς Ἄγγλους, παρὰ τῶν ὁποίων ἐδιέχθησαν τὰ τῶν Ἰνδιῶν καὶ τὴν προφέρειαν τῆς λέξεως. Ἡ λέξις εἶναι καθαρὰ Ἀραβικὴ, κοινὴ ὅχι μόνον εἰς τὴν Ἰνδίαν, ἀλλὰ καὶ εἰς τὴν Περσίαν, Κιρκασίαν καὶ τὰς Τουρκίας· χώρας τῆς Μεσοποταμίας ἧπου κοινὰ; λαλεῖται ἢ Ἀραβικῆ καὶ ἡ ἰδιόρυθμος Κουρδικῆ γλώσσα. Πηράγεται παρὰ τῆς βίξης nab, σημαίνουσης τὸν ἰστάμενον εἰς τόπον ἄλλου, τὸν ἐκπληροῦντα χρῆν ἄλλου. Ἡ λέξις nabi καὶ πληθ. natab καὶ nab σημαίνει τῶν Ἀστιῶν τὸ vicarius, κατ' ἐξοχὴν δὲ τὸν vicarius regis—ἀντιβασίλεξ, τὸν ἰστάμενον ἐν τόμῳ βασιλείως, γαλλιστί vice-roi. Ἀξίον κατὰλλῆλον νὰ μεταγλωττίσασιν τὴν Ἀστινικὴν vicarius, ἡμεῖς δὲν ἔχομεν (*) ἀλλ' ὁ ἄπειρος τῆς Ἀστινικῆς δύναται κάλλιστα νὰ ἐννοήσῃ τὴν ἐννοίαν τῆς λέξεως διὰ τῆς Γαλλικῆς vice-roi; λέξεως· ὅπως Ἀστινικῆς, vice regis, ἐν τῷ ἴσῳ βασιλείως. Οἱ Ἄγγλοι, καθὼς καὶ οἱ περιεργίζοντες Ἰνδοὶ, μιμούμενοι τοῦς Ἀραβας, μεταχειρίζονται τὸν πληθυντικὸν puyab ἢ patab ἀντι

(*) Ἡ ἐξήγησις τῆς λέξεως ταύτης, δεικνύει σαφέστατα, ὅτι σφόδρα ὀνομαστὴν τὴν Ἰνδικὴν ταύτην λέξιν radja, —raya. Τινὲς ἐφημερίδοι γράφουσι Εὐρωπαϊκοί, ὁμιλοῦντες περὶ τῶν ἐν Τουρκίᾳ ὑποτακτῶν χριστιανῶν, τῶν βασιλέων, κακῶς γράφουσι τὴν λέξιν raya-raja.

(*) ΣΗΜ. ΠΑΝΑ. ἴσως διὰ τῆς λέξεως ἐπιτομῆς.

τοῦ ἐνικοῦ nabi, κοινοτέρου εἰς τὴν Κιρκασίαν, προφέροντες αὐτὸν, καθὼς προεῖπον, nabob. Τὴν πληθυντικὴν ἀντι τοῦ ἐνικοῦ μεταχειρίζονται κατὰ κράτος οἱ Ἀραβες αὐτοί, καὶ αὕτη μὲ φαίνεται ἢ αἰτία ἢ παρακινήσασα αὐτοὺς νὰ σχηματίζωσι μετὰ καιρὸν τοῦ πληθυντικοῦ πληθυντικὸν ἀριθμὸν, φαινόμενον σπάνιον μὲν εἰς ἄλλας γλώσσας, κοινότερον δὲ εἰς τὴν Ἀραβικὴν. Ἡ λέξις αὕτη εἶναι σήμερον κοινὴ εἰς τὴν Ἰνδίαν, καὶ ἀπολείασα τὴν προτέρην αὐτῆς σημασίαν, σημαίνει πολλῶν ἐπαρχιῶν ἡγεμονίσκου; καὶ ἐπισήμους πολυκλήμνας, φυλάξαντας τὸ ὄνομα τοῦτο, μόνον ἕνος τῆς ἀρχαίας αὐτῶν ἐξουσίας. Γίνεται δὲ πολλάκις σήμερον, διὰ τὴν μὴν εἶπον πάντοτε, ἀπλῆ ἐπίτιμος προστηγρία εὐπατριδῶν τινῶν, καθὼς ἢ προσρηγευθεῖσα radja καὶ maharadja. Ἡ Ἀγγλικὴ ἐταιρεία τῆς Ἰνδίας, μετὰ τὴν κατὰ καιροῦ κατὰ κτησίαν καὶ ἀγορὰν τῶν πλειοτέρων ἐπαρχιῶν τῆς Ἰνδίας, ἐκτός τῶν πλουσιῶν πρὸς τοὺς ἰθαγενεῖς ἡγεμόνας ἐτησίων χορηγήσεων, ἀφῆκεν εἰς τοὺς πλειοτέρους καὶ τοὺς ἀπογόνους αὐτῶν τίτλους καὶ τιμὰς· καὶ ἐπειδὴ ὁ ἐνθρόνιστος εἶναι παντοῦ ὁ αὐτός, καὶ παντοῦ φιλόδοξος καὶ ματαιόσπουδος, ἐμετριάζετο τοιοῦτοτρόπως τῆς ἀπόλεσθελαις δόξης ἢ τιμῆς ἀνάμνησις, ὡς καὶ ἡμεῖς εἰς ἄλλους καιροὺς ἐλέγομεν ἁλλήλους ἀρχοντας, ἡμεῖς οἱ ἀρχόμενοι καὶ συντυραννοῦμενοι.

Ἄλλη λέξις καθαρὰς Περσικῆς καταγωγῆς εἶναι ἡ zomindar, τὴν ὁποίαν, κοινήν εἰς τὴν Ἰνδίαν, δὲν ἀναφέρουν τόσον συχνὰ τὰ περὶ τῆς χώρας ταύτης συγγράμματα. Ἡ λέξις αὕτη σημαίνει τοὺς κτήτορας ἐκτεταμένων καλλιεργησίμων γαιῶν, τοὺς ἑταίρους οἱ Ἄγγλοι εἰς τὴν Ἰνδίαν καὶ ἄλλοῦ ὀνόμαζουσι Jani-holders. Ομοιάζουσι οὗτοι τοῦς ἐν Τουρκίᾳ κτήτορας τῶν λεγομένων ταγιδάκτων, τὰ ὁποῖα οἱ κύριοι αὐτῶν, οἱ πλείστοι Ὀθωμανοί, ἐκμισθόνουν τοῦς φιλεργότερους χριστιανοὺς. Οἱ πολυκλήμνο; οὗτοι Ἰνδοί, ἐβρίστανται οἱ πλειότεροι εἰς τὴν πάμπορον ἐπαρχίαν τῆς Βεγγάλης, ὅπου οἱ γεωργοὶ δὲν ταράττονται οὔτε καταλαστέονται, ὡς εἰς τὰς βορειότερας ἐπαρχίας. Πρὸς τοῦτο; ἢ μεταφθῶρα τῶν προϊόντων εἰς τὴν Καλκούτταν, καὶ ἢ ἐκείθεν εἰς τὴν ἀλλοδαπὴν εὐχερῆς ἀποστολῆς, παρέκίνησε πολλοὺς Ἰνδοὺς νὰ δοθῶσιν εἰς τὴν καλλιέργειαν τῶν κροπίμων αὐτῶν γαιῶν. Οἱ γεωργοὶ οὗτοι ὅχι μόνον τῆς Βεγγάλης ἀλλὰ καὶ τοῦ ἐσωτερικοῦ τῆς Ἰνδίας, ἐμείναν. οἱ πλείστοι ἀμείστοχοι τῆς αἰματηρῆς ἀνταρσίας, καὶ πολλῶν αὐτῶν ἀνελεῖν κάμνον. πολλοὶ πρόσφυγες καὶ καταδιωκόμενοι Ἄγγλοι, τῶν ὁποίων τὴν γυμνότητά ἐκλήθησαν, τὴν πεινᾶν ἐθεράπευσαν, καὶ μὲ κίνδυνον τῆς ἰδίας αὐτῶν περιουσίας καὶ ζωῆς ἔσπισαν ἀπὸ τῆς χεῖρας τῶν Ἰθαγενῶν στρατιωτῶν. Ἡ λέξις zemindar σύγκειται παρὰ δύο Περσικῶν λέξεων zemīn, γῆ, καὶ dar, μόνιον σημαίνον κτήσιον, ἐκ τοῦ ῥήματος dāshien ἔχω. Σημαίνει λοιπὸν τὸν ἔργοντᾶ γῆν, καθὼς ἄλλη ὁμοιόσημος Περσικῆ, maldar (mal, πλούτη) τὸν πλούσιον.

Πρὸ τῆς ἀνταρσίας ταύτης, οἱ γεωργοὶ οὗτοι ἐξεμισθῶσαν τοὺς ἐγγίλους φόνους τῶν Ἰνδῶν ἀπὸ τῆς ἐταιρείαν. Οὔτοι πάλιν ἐπώλουν εἰς ἄλλους ὑποταλεῖς αὐτῶν μέρη τινὰ ἐπαρχιῶν, καὶ οὗτοι πάλιν εἰς ἄλλους, καθὼς σήμερον γίνονται εἰς τὴν Τουρκίαν. Λέγεται δὲ παρὰ πολλῶν Ἀγγλων, ὅτι τῶν ἰθαγενῶν τούτων ὑπαλληλισκῶν ἢ τυραννίαν πρὸς τοὺς πατριώτας αὐτῶν Ἰνδοὺς, καὶ ἢ ἀνελεσθῶσαν καὶ ἀσπλαγχνος εἰσπραξίς τῶν φόνων ἠρέθιζον τοὺς πτωχοὺς ἐγκατοίκους. Καὶ ταῦτα μὲν ἐμάνθανεν ἢ ἐταιρεία, ἀλλ' ἐδυσκολεύετο νὰ τὰ θεραπεύσῃ, μὴν ἔχουσα ἀρμόδιους καὶ ἐπαρκεῖς Ἄγγλους ὑπαλληλοὺς. Ἡ ἱστορία τῆς ἀνταρσίας θέλει μᾶς φωτίσει περὶ πολλῶν τοιοῦτων παρανομιῶν.

Ἡ λέξις rajput, καὶ ἐνίοτε rajpoot γραφομένη, παρὰ τῶν Ἀγγλων, εἶναι ἢ γνωστὴ Σανσκριτικὴ radjarputra, σημαίνουσα ἀνδρᾶ στρατιωτικῆς τάξεως, πολλάκις δὲ καὶ τὸν ἀπλοῦν στρατιώτην. Το ὄνομα τοῦτο, κοινὸν σήμερον εἰς τὴν Ἰνδίαν, ἐδίδοτο ἄλλοτε εἰς τὴν πολυάνθρωπον καὶ ἰσχυρὰν ἐξείνην τῆξιν τῶν Ἰνδῶν, τὴν λεγομένην ksatriya. Ἦτον αὕτη, κατὰ τὴν ἐπιστημότητα, ἢ δευτέρα τῶν τεσσάρων τάξεων εἰς τὰς ὁποίας διγρεῖτο ἄλλοτε ὁ λαὸς ὅλος τῶν Ἰνδιῶν, ὅστις ἤμαζεν εἰς θρησκεία αὐτῶν, ἄμικτος τῶν μεταγενεστέρων πολλῶν αἰρέσεων, καὶ πρὶν ὑποπέσωσιν ὑπὸ τὴν σιδηρᾶν δυναστείαν τῶν Περτῶν καὶ Μογγόλων κατακτητῶν. Αἱ τάξεις αὗται (castes) τέσσαρες τὸν ἀριθμὸν, ὑπὸ τὴν διοίκησιν τῶσων ξένων ἐθνῶν ἀλλοθρόων ἐκλήθησαν καὶ τὴν θρησκείαν συνανεμύθησαν εἰς τρεῖς μέρη, εἰς τρία δὲ μόνον τὴν μνήμην αὐτῶν φυλάττον οἱ ἐγκάτοικοι. Ἡ πρώτη τάξις, οἱ Βραχμᾶνοι, οἱ ἱεροφάνται καὶ τοῦ λαοῦ ὅλου οἱ πολυμυθίσταροι, δὲν εἶναι πλέον τὴν σήμερον, ἐτι ἦσαν τὸ πάλι, ἀλλ' ἐβρίσκονται πολλοὶ, κατατεταγμένοι ὡς ἀπλοὶ στρατιῶται ὑπὸ Ἀγγλους ἀξιοματικούς, πλῆστον ἀνδρῶν τῆς κατωτέρας τάξεως· παντοῦ ἄμικτος, ὅπως καὶ ἄλλοτε, εἶναι καὶ λογίζονται ἐπισημίτεροι τῶν ἄλλων ὁμοθρόων Ἰνδῶν. Ἡ δευτέρα, ἢ στρατιωτικὴ ksatriya, ἴστο ἄλλοτε πολυάνθρωπος, ἰσχυρὰ καὶ ἐπίσημος· τάξις λαοῦ, συχνότατα ἀναφερομένη εἰς ὅλους τοὺς ἐμφυλοὺς πολέμους, τῶν ὁποίων μνεῖν κάμουν τὰ ποιητικὰ συγγράμματα τῶν Ἰνδιῶν. Ὅλοιοι οἱ βασιλεῖς καὶ οἱ ὑποταλεῖς ἡγεμόνες, ἴστον ἐκ τῆς τάξεως ταύτης, καὶ παντοῦ εἰς τὰς ἐπαρχίας οὗτοι ἴστον οἱ δεσπόζοντες καὶ διοικοῦντες τὸν ὑποτελῆ λαόν. Ἦνταῦθεν τὸ ἐπίσημον τῆς τάξεως ταύτης, συμπεριλαμβανούσης καὶ ὅλην τὴν πολυάριθμον βασιλικὴν γέναν τῆς χώρας. Τὴν σήμερον, ἀντι τῆς λέξεως ksatriya, μεταχειρίζονται ὡσεπιτοπολὺ τὴν rajputra, σημαίνουσαν τὸ πάλι τοὺς υἱοὺς τοῦ βραχμῆως. Μετὰ καιρὸν ἢ λέξις αὕτη ἐσῆμικεν ὅλους τοὺς στρατιωτικοὺς, καὶ αὐτοὺς προσέει τοῦς τῆς κατωτέρας τάξεως στρατιώτας, ὅσοι χάριν μισθοῦ ἢ λεηλασίας, κατατάσσοντο εἰς τὰς στρατιωτικὰς τάξεις τῶν ἡγεμόνων. Ἡ λέξις τοιοῦτοτρόπως ἔγινε κοινὴ σήμερον, καὶ ἀντι τῆς ἄλλοτε μνημονουμένης ksatriya, μεταχειρίζονται ταύτην ὀνομάζοντες οὕτω πολλοὺς ἡγεμόνας καὶ τινὰς ἐμφυλοὺς φυλάς τῶν ἐνδοτέρων ἐπαρχιῶν τῆς Ἰνδίας, κολοβώσαντες τὴν ἀρχαίαν Σανσκριτικὴν λέξιν radjarputra ἢ radjaruta, οἱ δὲ νῦν Ἰνδοὶ καὶ Ἄγγλοι, εἰς rajput—ἴστον καὶ τὸ ὄνομα τῆς ἐκτεταμένης ἐπαρχίας Rajpootana, σημαίνον χώραν ἢ τόπον τῶν Rajput, διότι ἢ λήγουσα lan, μόνιον Περσικόν, προσκόλλημενον εἰς ταῦτα ὀνόματα, σημαίνει τόπον ἢ χώραν.

Ἄνω ἄλλα ὀνόματα κύρια, συχνότατα ἀπαντῶνται εἰς τὴν Γεωγραφίαν τῆς Ἰνδίας, καὶ συχνάκις ἀναφέρονται ἀπὸ τῶν ἐφημερίδων. Τὰ ὀνόματα ταῦτα ἀπαντῶνται πλειότερον εἰς τὴν ἐπαρχίαν Oude, καὶ πρὸς τὰς ἀρκτέρας χώρας αὐτῆς, ὅπου κἀρῆκώνοισε τὸ ἐγγχώριον Ὀρησκεῦμα ἢ Νισαμειθηνικὴ θρησκεία. Αἱ λέξεις αὗται εἶναι ἢ τελικὴ pura, γραφομένη ὡσεπιτοπολὺ σήμερον roor, καὶ pur παρὰ τῶν Ἀγγλων, rore παρὰ τῶν Γάλλων, καὶ ἢ abad. Ἡ μὲν roor, καθὼς ἢ λήγουσα τῆς Γαίω- roor, εἶναι καθαρὰ Σανσκριτικὴ, ἐξηγουμένη πόλις, καὶ εὐρισκόμενη εἰς πολυὸν ὅμοιο τοπικὰ ὀνόματα, ὡς καὶ τὰ ἡμέτερα Τρίπολις, Ἐρυθρόπολις κτλ. Ἡ δὲ abad εἰς τὰς λέξεις Allahabad, Ferukhabad, εἶναι Περσικῆ, τῆς αὐτῆς ὡς καὶ ἢ roor σημασίας. Ἡ Allahabad ἐξηγεῖται Θεοῦπόλις, παρὰ τῆς Ἀραβικῆς Allah Θεός, καὶ ταύτης τῆς abad. Ἡ λέξις pura, συνανεμύθησεν τὴν σήμερον παρὰ τοῦς Ἰνδοὺς, ἔχουσα τὸ τελικὸν φωνῆεν. Ἡ Ἀγγλικὴ γραφὴ τῆς λέξεως εἶναι ὀρθότερα τῆς Γαλλικῆς rore. Συνέβη εἰς τὴν Ἰνδίαν, ἐτι καὶ εἰς ἡμεῖς, νὰ ἔχωσι τινες τόποιο διπλᾶ ὀνόματα, τὸ μὲν, τῶν ἀρχαίων κατοίκων, τὸ δὲ, τῶν ἄλλογλώσσων κατακτητῶν, καθὼς Νεοχώριον, Τουρκιστί Περίκιον.

Ἄλλη λέξις κοινὴ εἶναι ἢ nizam. Εἶναι δὲ Ἀραβικῆ, καὶ γνωστὴ εἰς τὴν Τουρκίαν ὡς ὄνομα τοῦ τακτικού στρατεύματος. Πηράγεται παρὰ τῆς βίξης nazama, ὅστω τι εἰς τάξιν—τάττω. Ἡ παράγωγος nizam σημαίνει τρόπον, τάξιν, ἔθος, εἰς δὲ τὴν Ἰνδίαν τὸν ἡγεμόνα, κυριάρχον. Οὗτοι ὀνομάζονται πολλῶν ἐπαρχιῶν δεσπότες. Τὸ αὐτὸ συμβαίνει καὶ εἰς Τουρκίαν, ὅπου ὁ στρατιώτης πολλάκις λέγεται nizam.

Συγγράμματα ὀλοκλήρον ἐχρησάζετο διὰ τὴν σαφήντη τῆς τὰς πολλὰς ξένας ὀνομασίας τῆς ἀπικνωμένων εἰς ὅλην τὴν ἱστορίαν τῆς φοικώδους ταύτης ἀνταρσίας. Οἱ μεταφορίζοντες τὰς λεπτομερεῖς ἐπιτομὰς τῶν Ἀγγλικῶν ἐφημερίδων, ἐν ἀγνοία τῶν ξένων τούτων λέξεων, καὶ τῶν ἑθιμῶν τῶν Ἰνδῶν, ἀφίνοσιν τὰς λέξεις ἀνεμνηστούς, συγχέοντες τοὺς ἀπείρους αὐτῶν ἀναγνώστὰς. Ἐλάττωμα μὲγα εἶναι τῶν πλειοτέρων ἐν Ἰνδία κατοικούντων Ἀγγλων, τὸ νὰ μεταχειρίζονται τὰς ἐγγχώριους λέξεις παντάπασιν ἀγνωστῶς εἰς τοὺς πλειοτέρους αὐτῶν συμπατριώτας, καὶ ἔτι μᾶλλον, εἰς τοὺς πολλοὺς ἀλλογλώσσους· καὶ ἄλλογενεῖς, μηδὲλας σχετισθέντες πρότερον μετὰ τὴν Ἰνδίαν καὶ τὸν λαόν τῆς τοῦτο εἶναι ἐλάττωμα, ὅχι μόνον τῶν ἐν τῇ

δία Ἀγγλων, ἀλλὰ καὶ ὅπου ἄλλου τάξει δέουσι, ὑπε-
ραγαπῶσι τὴν χρῆσιν ἀνεξηγήτων ἐνοπιῶν λέξεων,
μὴ συλλογίζεσθαι ὅτι γίνονται παντάπασιν ἀκατά-
ληπτοι, τὸ δὲ ὕψος αὐτῶν ἀποβαίνει τραχὺ καὶ
ξενικόν. Ἡ μὲν αὐτῶν ἀπολογία εἶναι, ὡς ἀνω-
τέρω εἶπον, ἔστι ἡ Ἀγγλική, μίγμα διαφόρων γλωσ-
σῶν, παραδέχεται ἀνευ δυσκολίας πᾶσαν ξένην
λέξιν.

Ἡ ἐπαρχία, ἡ παρὰ τῶν Ἀγγλων ὀνομαζομένη
Oude, ὅπου συνεκεντρώθησαν οἱ πλείστοι καὶ ἰ-
σχυρότεροι ἀντάρται, καὶ ἐσφάγησαν τόσα βρέφη καὶ
τόσαι γυναῖκες, ἐλέγετο τὸ πάλαι παρὰ τῶν Ἰνδῶν
Ayodhya. Ἦτο πολὺ μεγαλύτερα τῆς μικρᾶς ση-
μαρινῆς ἐπαρχίας, καὶ ἡ πολυάνθρωπος πρωτεύου-
σά της, ὅθεν ἡ ἐπαρχία ὀνομάσθη οὕτως, εἶναι τώρα
πενιχρὰ κωμόπολις ἐπὶ τοῦ ποταμοῦ Γάγγου, ὀλίγα
μίλια μακρὰν τῆς Lucknow πρὸς ἀνατολὰς. Ἐλ-
λοτε ἦτο πρωτεύουσα τοῦ Θεοῦ Ράμα, περιβόη-
τος εἰς τὴν ἀρχαίαν ἱστορίαν τῶν Ἰνδῶν, διότι
ἐδῶ συνεπολέμησαν ἐπὶ πολὺ ὄλοι οἱ ἦρωες τῶν
ἡσίων τοῦ ἀγῶνα διηγῆται ἡ Μαχαβαράτα. Ἐν-
ταῦθεν διεσπάρη εἰς ὅλην τὴν Ἰνδίαν, ἀπὸ τῆς ἑρ-
μῆς μέχρι τῆς Ταπροβάνης, ἡ πεντάδεσφρος
φυλὴ τῶν Πενδάβων, τῆς ὁποίας τὴν μνήμην καὶ
τὸ ὄνομα σώζουσι εἰς τὰ ἀπώτατα καὶ δια-
χωρισμένα μέρη τῆς ἐκτενοῦς ταύτης χώρας. Ἐδῶ
ἤμαξεν ἡ λατρεία τοῦ Ἥλιου, ἐδῶ ἐκατοίκει ἡ
περιβόητος φυλὴ ἡ λεγομένη Surya vansa (γένος
τοῦ ἡλίου), τῆς ὁποίας ἡ μεταγενεστέρα δια-
σπορὰ μετέφερεν εἰς ξένους τόπους τὴν τὸσον συν-
ήθη εἰς τοὺς ἀρχαίους λαοὺς τοῦ ἡλίου καὶ
τοῦ πυρός. Τὸ πάλαι εἰς τὴν ἐπαρχίαν ταύτην
ἐμπεριείχετο καὶ ἡ πόλις Hastinapura, ἀνεξήγη-
τη μνημονουμένη εἰς τὰ ἀρχαῖα Ἰνδικὰ συγγράμ-
ματα. Τὴν ὄσιν τῆς πολυανθρώπου Hastinapura
ἡ μέρις τῶν προαστείων αὐτῆς, κατέχει σήμερον
ἡ πόλις Delhi, τὴν ὁποίαν ἀνομοδομήσαν καὶ ἐ-
λάμπρυνον οἱ Μωαμεθανοὶ κατὰ τὴν τῆς Ἰνδίας.
Ἐκτὸς τῶν πολλῶν ἱστορικῶν ἀνεκμνήσεων τῆς χῶ-
ρας ταύτης, θεωρομένης παρὰ τῶν Ἰνδῶν, ὡς καὶ
παρ' ἡμῶν θεωροῦνται αἱ κλεινὰ Ἀθήναι, ἡ ἐπαρχία
εἶναι ἡ εὐκρωτέρα καὶ εὐφροωτέρα τῆς Ἰνδίας.
Διαβρέχεται δὲ παρὰ πολλῶν ποταμῶν, κλάδων
τοῦ Γάγγου, ἐνῶ τοῦ ἀνεφέλου οὐρανοῦ τὸν καύ-
σιμα μετριάξουσιν οἱ ἀνεμοὶ ἀπὸ τῆς χιονοσκεπῆς Ἡ-
μαλαίας ὄρη. Ὅθεν δικαιοῦνται οἱ ἀρχαῖοι ποιῆσαι
Ἰνδοί, ψάλλοντες τόσον συχνὰ τὴν κελλονὴν τῆς
ἐπαρχίας ταύτης, τὴν εὐφροίαν τοῦ τόπου, καὶ
τὴν μεγαλοπρέπειαν τῆς πολυανθρώπου Ayodhya.
Τόσαι ἀρεταὶ τῆς ἐπαρχίας ταύτης, πρὸ πολλοῦ
ἐξωπύρηναν πολλῶν γειτόνων τὴν ἀκόρεστον πλεον-
εξίαν, καὶ καθὼς ἡ εὐφροία καὶ περικαλλὴς Ἰτα-
λίαν, οὕτω καὶ ἡ Ayodhya ἔπρεσεν ὑπὸ τῶν ζυγῶν
πολλῶν ἀλλοδαπῶν κρατιῶν γειτόνων. Πρὸ
πολλῶν αἰῶνων, οἱ αὐτόχθονες Ἰνδοὶ κατ' ἐξοχὴν οἱ
τῶν ἀρκτικῶν ἐπαρχιῶν, εἶχον ὑποκῆψιν εἰς ξένον
ζυγόν, ἀναγκασθέντες, πρῶτον μὲν ἀπὸ τοῦ Πέρ-
σαι, δευτέρων δὲ ἀπὸ τοῦ Μογγόλου, ἡ ἀλλά-

ξοσί θρησκείμα, νὰ κρημνίσωσι τοὺς πατρῷους
ναοὺς καὶ τὰ εἰδῶλα τὰ δύσμορφα τῆς πολυθείας
τῶν, καὶ ν' ἀνακτίσωσι ναοὺς εἰς τὸν Θεὸν τοῦ
Μωάμεθ. Μεταβάτες εἰς ἄλλην θρησκείαν, τῆς ὁ-
ποίας ἡ περὶ ἦτον ἡ μάχαιρα, σκληρύνοντο τὴν
ψυχὴν διὰ τῆς ἀποστασίας ταύτης, ἠδυνήθησαν νὰ
φυλάξωσιν ἐπὶ πολλοὺς αἰῶνας τὴν ἀρχὴν γενό-
μενοι, ὡς οἱ Μωαμεθανοὶ, μαχιμώτεροι καὶ θηριωδέ-
στεροι τῶν εἰρηνηκωτέρων ἡμοφύλων εἰδωλολα-
τρῶν. Ἡ ἀρχαία καὶ σημερινὴ ἱστορία τῆς ἐπαρ-
χίας ταύτης, τόσον ἐπισήμου εἰς τὰ χρονικὰ τῆς
Ἰνδίας, σαφηνίζει κάλλιστα τὸ αἰμοδορόν καὶ κτη-
νωδες τῆς ἀνταρσίας, καὶ τὴν πανταχόθεν συρ-
ρολήν τῶν ἀνταρτῶν. Οἱ ἐγκάτοικοι εἶναι μὲν Ἰνδοί,
ἀλλ' Ἰνδοὶ Μωαμεθανοί, καὶ τὸ κατὰ τῶν ἄλλο-
φύλων μίσος τούτων, εἶναι σφοδρότερον τοῦ τῶν συν-
αδέλφων εἰδωλολατρῶν, τῶν ἀνεχομένων ἀγογγύ-
στως καὶ ξένην ἀρχὴν καὶ ξένον θρησκείμα.

Οἱ Ἰνδοὶ δὲν εἶναι μάχιμοι οὐδ' αἰμοχαρεῖς, καὶ
ἐν ἡ ἀρχαῖα αἰτῶν ἱστορία εἶναι πλήρης στάσεων
καὶ πολυχρονίων ἐμφυλίων πολέμων, τοιαύτη εἶναι
ἡ ἱστορία ὄλων τῶν Ἀσιατικῶν λαῶν, χωριζομέ-
νων ἀπ' ἀλλήλων δι' ὄριων στενῶν, καὶ συμπολε-
μοῦντων πάντοτε διὰ τὰ ἄλογα καὶ ἐξημένα
πάθη τῶν φιλοδοξῶν ἡγεμόνων αὐτῶν. Αἱ ὀλίγαι
μάχιμοι φυλαὶ τῆς Ἰνδίας, εὐρίσκονται εἰς τὰς ἀρ-
κτικὰς χώρας, πλείον τῶν Ἡμαλαίων, ὅπου τὸ
φυγρὸν κλίμα καὶ τὸ τραχὺ καὶ ἀκαρπὸν τοῦ τό-
που ἐνισχύει αὐτὰς πλείστορον, ἐνῶ ἔχουν κατα-
φύγιον τὰ ὄρη αἰφνιδίων ἐπιδρομῶν κατὰ τῶν γει-
τόνων καὶ τῶν ξένων τὰς ἐκστρατείας.

Τὴν ἐπαρχίαν ταύτην πρὸ τριῶν ἐτῶν κατέκτη-
σαν οἱ Ἀγγλοὶ, ἡ μάλλον προσήρτησαν εἰς τὰς
πολυαριθμῶς ἐπαρχίας τῆς Ἰνδικῆς Ἑταιρείας, δι'
αἰτίας τὰς ὁποίας εἰσέτι ἐντελῶς δὲν γνωρίζομεν.
Παράδοξον εἶναι ὅτι τοιαύτη εὐφροία ἐπαρχία
περικυκλουμένη ἀπὸ ἄλλας ὄπταίεις, ἔμεινε τόσον
καρὸν ἐκτὸς τῆς ἐξουσίας τῆς Ἑταιρείας, ὅταν μά-
λιστα συλλογισθῶμεν τὴν εὐκαρπίαν καὶ τὸν πλοῦ-
τον τῆς χώρας. Τὰ σημερινὰ τῶν ἐκεῖ Ἀγγλων
παθήματα, ἡ ἐπίμονος καὶ εἰσέτι ἀπτόητος ἀνταρ-
σία, μαρτυροῦν τὴν φροντίδα καὶ προσοχὴν τῆς
Ἀγγλικῆς Ἑταιρείας εἰς τὴν πρὸ πολλοῦ ἀναμ-
φιβίως μελετωμένην προσάρτησιν ταύτην. Ἀν
ἀληθεύσωσιν ὅλα τὰ παρὰ τῶν Ἀγγλων διηγου-
μένα, ἂν αἱ πραττόμεναι θηριωδίες εἶναι καθ' ἐκά-
στην ὁποῖα τὰς διηγούνται οἱ διαφυγόντες τὸν κίν-
δυνον καὶ τὸν θάνατον, λέγω ὅτι δὲν εἶναι οἱ Ἰνδοὶ
τοιοῦτοι. Ἄνδρες ἀναμιμῶντες οἱ πλείστοροι καθυ-
ποταχθέντες, καὶ εἰς μακροχρόνιον ὑποταχὴν κρα-
τούμενοι παρ' ὀλιγίστων στρατιωτῶν ξένων, δει-
κνύουσι χαρακτηριστὰ ἀπόλεμον, χαρακτηριστὰ δὲν
βλέπομεν εἰς τοὺς ἀσυγκρίτως μαχιμώτερους λαοὺς
τῆς Βόρῳπης. Τὴν τοσαύτην θηριωδίαν καὶ κτη-
νώδη λύσσαν κατὰ τῶν κυριαρχούντων καὶ τῶν
οἰκογενειῶν αὐτῶν, ἀποδίδω εἰς τὴν θρησκείαν τὴν
σκληρύναν τὴν καρδίαν τῶν, καὶ εἰς τὴν πολυεστῆ
τῶν Ἀγγλων ἀφρονα καὶ ἀγέρωχον ὑπεροφίαν.

Ταῦτα πολλοὶ Ἀγγλοὶ ὁμολογοῦν, καὶ ἡ ἀξί-
παινος τῆς Ἀγγλικῆς μητροπόλεως φροντίς νὰ
ἐπανορθῶσιν τὴν κλονιζομένην καὶ κινδουλοῦσαν τῆς
Ἑταιρείας πολιτικὴν ἐν Ἰνδίᾳ, θέλει ἐξημερῶσαι
τὸ φιλέδικον καὶ μνησικακὸν τῶν κακῶς κυβερ-
νομένων Ἰνδῶν. Πρὸς τοῦτους, αἱ ἐπιστολαὶ Ἀγ-
γλων καὶ ξένων πολλῶν, χάριν ἐμπορίας εἰς τὴν
Ἰνδίαν παροικούντων, ὁμοφώνως μαρτυροῦν ὅτι οἱ
προσφρόνους τοὺς ἀντάρτας Ἰνδοὺς καὶ ἀδίκαι-
πτος ζωπυροῦντες τὸ δαιμόνιον πνεῦμα τῆς φρι-
κώδους ταύτης ἀνταρσίας, εἶναι Ἰνδοὶ Μωαμεθα-
νοί, καὶ ὅτι ἡ ἀνταρσία εἶναι ἰσχυρότερα καὶ ἐπι-
μονωτέρα εἰς τοὺς τόπους ἐκεῖνους, ὅπου πρὸ πολ-
λοῦ κρηνηκώσιν τὸ ἐγγύριον θρησκείμα, ἔθλασε
τὰ εἰδῶλα καὶ ἐκάθησε μετὰ τῆς δόξης καὶ τοῦ
κράτους τῶν Καλιπῶν ἢ μονόθεος λατρείας.

Α. Τ. ΠΑΣΠΑΤΗΣ.

Η ΧΙΟΝΟΣΤΟΙΒΑ Σ.

(Ἐκ τοῦ Ἰταλικοῦ)

— 000 —

Αἰθρία τινὰ πρῶτα τῶν φθινοπώρου, εὐρισκόμενην
πρὸ πρῶν ἐτῶν μετὰ τινων φίλων ἐν Βαυένῳ, περ-
πῶ χωρίῳ, καίμενος ἐπὶ τῆς ἀστρονομικῆς δόξης
τῆς μεγάλης Ἀλμύνης ἢ Μεγαλολίμνης (Diago Mag-
giore). Ἠλθόμεν δὲ ἀπὸ τινος παρακειμένης κώμης,
σποποῦντες νὰ μεταδῶμεν εἰς ἐπίσκεψιν τῶν χα-
ριστάτων νήσων Βαζρόμαϊαν καὶ ἄλλων μερῶν τῆς
ἀντικέρας Σαρδικῆς ὄλης. Ναυλώσαντες δὲ λέμβον,
ἠτοιμαζόμεθα καὶ ἐπιβήμεν, ὅπου εἰς ἔλθῶν ὄρεινος
τις νέος παρεκάλεσεν, ἂν εὐηρεστοῦμεθα, νὰ παρα-
λάβωμεν καὶ αὐτόν.

Τὸ ἐξωτερικόν τοῦ νέου ἐδεικνύειν ἀνθρωπο-
τριανταετῆ, ὑψηλὸν τὸ ἀνάστημα, εὐσώματον,
καὶ ἡλικιῶν οἱ δὲ ὀφθαλμοὶ αὐτοῦ ἐξέπραζον γαλή-
νην συνάμα καὶ ζωηρότητα. — Ἐγὼ τὸν ἔνα μου
βραχίονα ἐξηρωμένον, εἶπε δείξας αὐτόν κρηδε-
δεμένον καὶ κρημνίζον ἀπὸ τοῦ ὄμου, καὶ ἐν-
ἐλευσύντες με, Κόριοι, μὲ διαβιβάσατε εἰς τὸ πέραν
μέρος, θὰ ὑπάγω εἰς τὸν Μασραντῶνιν, ἐξυλοφυγόν ἐν
Βαυένῳ, χειροῦργον ἐπιδειξιώτατον, διὰ νὰ με ἰα-
τρέψῃ.

Εἰσακούσαντες προθύμως τὴν αἰτησίαν αὐτοῦ, ἐπέ-
βημεν εἰς τὴν λέμβον, καὶ διεστάξαμεν τοὺς ναύτας
νὰ πλεύσωσιν πρὸς τὸ Βαυένον. Προβίσαμεν δὲ, ὡς
ἦτον ἐπόμενον, νὰ ἐρωτῶμεν αὐτόν περὶ τοῦ ἐπαγ-
γέλματός σου, καὶ πῶς ἐξήρωσας τὸν βραχίονα.
— Εἶμαι κάτοικος τοῦ Μιχάνου, ἀπεκρίθη, ὄλο-
γίμος τὸ ἐπάγγελμα, καὶ ὑπόχρεος νὰ τρέφω σύζυ-
γον, δύο υἱοὺς καὶ τὸν γηραιὸν πατέρα μου. οἱ
οἰκεῖοί μου λέγουσιν ὅτι, εἶμαι ἐστία συμφορῶν,
καὶ δὲν ἔχουσιν ἀδικίαν, διότι ἡ μία δὲν περιμένει
νὰ τελειώσῃ ἢ ἄλλη, καὶ οὕτως αἰετοῦ ἔχω δύνα-

τυχίαν κατατήκουσάν με. Χθὲς ὑπέλα νὰ κῦψω
ξίλα εἰς τὸ δάσος τῆς Κοινότητος, καὶ ἡ καρδία
μ' ἔλεγεν ὅτι ἐμελλε νὰ με συμβῇ δυστύχημα.
διότι ἐξερχόμενος τοῦ χωρίου, προεπάτησα, καὶ
ἔπεσα μακρὸς πλατὺς ἐπὶ τῆς ὁδοῦ φθάσας δὲ εἰς
τὸ δάσος ἤρχισα κρητεπυσεμένως τὴν ἐργασίαν.
ἀλλ' ἡ ἀξίνη δὲν ἔκοπτεν. οἱ δὲ κλάδοι τῶν φυ-
τῶν, ἀντὶ νὰ κόπτανται, ἐκρημνίζοντο. Εὐρισκό-
μην ἐπὶ τῆς κορυφῆς κλάδου ὑψηλοῦ, ὡς κωδωνο-
στασίου, ὅτε ἡ ἀξίνη ἔπεσεν ἐξαίφνης ἀπὸ τῆς
χειρὸς μου, καὶ ἐκρόβη ἐν τῷ μέσῳ πολλῶν καὶ
συμφορῶν θάμνων. Ἐγὼ δὲ, μὴ θέλων νὰ κα-
ταβῶ ἀπὸ τοῦ δένδρου, ἐκρημάσθην ἰσχυρῶς διὰ
τῶν ποδῶν ἀπὸ τῆς κορυφῆς, καὶ ἀπέθην πρὸς τὰ
κάτω, ὡς σταφυλὴ, νομίζων ὅτι ἐφθάσεν ἡ χεὶρ
μου τὴν ἀξίνην. ἀλλὰ δὲν κατώρθωσα νὰ τὴν
φθάσω τὴν κρηνημένην. Τότε με ἤλθεν ὁ θυμὸς
μου, διότι ἔχει δίκαιον ἡ Βλίσσαβέτα μου νὰ λέ-
γῃ ὅτι εἶμαι καθ' ὑπερβολὴν παράφορος, καὶ ἠθέ-
λησα νὰ ἀναπηδήσω ἀλλὰ δὲν κατώρθωσα νὰ
δράξω τὸν κλάδον τὸν ὁποῖον ἤθελον. οἱ ἄνωθεν
κλάδοι ἐκλίναν τότε, χεῖρες καὶ πόδες ἔμεινον
ἀσθητικοί, καὶ ἐγὼ κατέπεσα. Ἦτο πολλὰ πιθανόν
νὰ συντρίψω τὴν κεφαλὴν μου, ἀλλ' εὐτυχῶς μόνον
τὸν βραχίονα ἐξήρωσά. Καὶ κατ' ἀρχὰς μὲν δὲν
τὸ ἠσθάνθη, ἐπειδὴ ἐνόμισα ὅτι ἀπλῶς ἐπληγώ-
θην. ἀλλὰ δοκιμάσας νὰ κἀθῶ εἰς χεῖρας τὴν κρη-
νημένην ἀξίνην, ἠσθάνθη ὅτι ὁ βραχίον μου
δὲν ἠδύνατο νὰ τὴν κρατήσῃ. Ἐπανελθὼν λοιπὸν
εἰς τὴν οἰκίαν, εὐρήκα τὴν σύζυγόν μου ἐπὶ τῆς
κλίνης πάσχουσαν πυρετόν. Ὅθεν οὐδὲ ἠθέλησα
νὰ εἴπω τι, ἐπειδὴ ἡ εὐλογημένη τέκεται καὶ διὰ
τοῦ κρηνηκρόν, ἀλλ' ἀπέθην πρὸς τὴν θηράπαιναν
τοῦ ἐφημερίου, τὴν Θηρέσιαν, γυναῖκα ὑποχρεωτι-
κὴν καὶ εἰδήμονα ὁποῦσιν παντὸς πράγματός, ε-
νίοτε δὲ διὰ τινῶν ἰδιαιτέρων ἰατρικῶν θεραπεύου-
σαν ὅσα δὲν δύναται περιφρονεῖ ἰατροί. Ἡ συγτέ-
κισσα Θηρέσια ἐξετάσα τὸν βραχίονα, ἐνόησε
παρευθεῖς ὅτι ἦτον ἐξηρωμένος. Ἐπέθεσε λοιπὸν
κατάπλασμα, καὶ με ἰαμβουλοῦσα νὰ μὴ χρονο-
τριβῶ, ἀλλὰ νὰ διευθυνθῶ ἀπὸ μέρους αὐτῆς πρὸς
τὸν ἐν Βαυένῳ λεπτοῦργον. Μείνας δὲ εἰς τὴν οἰ-
κίαν αὐτῆς μέχρι τῆς νυκτός, ἐπέστρεψα εἰς τὰ
ἴδια, καὶ προφασισθεῖς ὅτι ἀπημόθησα, κατέκλι-
θην καὶ ἔπασχον μὲν δι' ὄλης τῆς νυκτός, ἀλλὰ
δὲν ἀπέδειξα τι διὰ οὐδ' ἐνόησε τὸ παραμιμῶν ἢ
δυστυχῆς Βλίσσαβέτα μου. Σήμερον ὅμως τὴ πρῶτῃ,
μόλις εἶδα ὅτι ἐχάραξες, καὶ εὐθὺς ἀνεχώρησα κρη-
φίως, εἰπὼν πρὸς τὸν πατέρα μου ὅτι ἀπερχομαι
δι' ἀναγκαίαν ὑπόθεσιν εἰς Βαυένον. Ὁμολογῶ ὅτι
εἰσέτι αἰσθάνομαι πόνον σφοδρόν. ἀλλ' ἐλπίζω, ὅτι
ὁ Μαστραντῶνιν θέλει με βοηθήσει καὶ ἀποκατα-
στήσει ἰκανόν νὰ ἀναλάβω ἐντὸς ὀλίγου τὸ ἔργον
μου. Ἀλλὰ, γεννηθῆτω τὸ θέλημα τοῦ Κυρίου
ἀπὸς βλέπει, καὶ προβλέπει, καὶ γινώσκει τὰς ἀ-
νάγκας μου. καὶ σήμερον ἀκόμη θέλει εὐπλαγχνί-
σθῃ καὶ ἐμὲ καὶ τὰ τέκνα μου.
Κατενύχθην ἐκ τῆς διηγῆσεως τοῦ καλοῦ ὕ-

λοτόμου, και έλιμυμάσαμεν κατ' εξοχήν την πρός την σύζυγον αγάπην του, την καρτεροφυχίαν εν τω μέσω της οδύνης, και τέλος την άκραν ελευθέρην πεποιθήσαν εις την θεϊκην πρόνοιαν.

— Είπαι γενναίος, είπε προς αυτόν εις εξ ήμων, και πολλοί τών φημιζομένων τά μέγιστα διά την καρτερίαν. Ήθελον έντραπή αιθανόμενοι την υπερ-χλήν σου.

— Αί! τί λέγεις; άπεκρίθη ο ύλοτόμος. Τη άληθεία, εάν πρόκειται να είμαι καρτερικός εις τινάς περιστάσεις, δεν τό λέγω καινώμενος, δεν παραχωρώ τά πρωτεία εις ύπομονόποις. Καλά θά έπερούσαμεν τωόντι ήμεεις οι πτωχοί, εάν δεν είχομεν και όλίγην γενναϊότητα! Υπάρχουν περιστάσεις, κατά τας οποίας λιημονώ τί έστι φόβος. Το επάγγελμα και ή πτωχεία μου με αναγκάζουν να ήμαι γενναίος, ουδέ να διδώ προσοχήν εις κινδύνους, ώστε να δύναμαι να ζήτω μετά τίς οικογενείας μου. Με όνομάζουσι Μαρτίνον καλοστόμαχον και τω όντι, πικρά και πολλά ποτήρια ήναγκάσθη να καταπιώ. Οί! εάν έπρεπε να σάς διηγθώ εις πάσας δεινάς περιστάσεις εύρέθην, περιστάσεις αι όποιαι υπερβαίνουν και την εξάρθρωσιν του βραχιόνος μου! Συνέθη ποτέ να διακείνω τρεις ήμέρας υπό την χιόνα! και τότε βίβαια είχα άναγκην γενναϊότητος.

— Διηγήθητι, διηγήθητι, είπομεν άπαντες δημοφώνως, πώς ή δυστυχία αύτη σε συνέθη.

Ο χαλός ούτος άνθρωπος είχε πιθανώς τσαύτην επιθυμίαν να διηγθώ, όσον ήμεεις ν άκούσωμεν τό συμβεβηώς. Οθεν ουδέ παρακλήσιον πολλών χείρα ήτο και ήρχισε λοιπόν.

Αλλά την πρός ήμάς διήγησιν έπλεξε, κατ' τήν σύνθεσιν υρος τών χυδαίων, μετά παρεκδόσεων, διακοπών και επαναλήψεων. Γνωστόν δε ότι όσον ζωηρά και εύάρεστοι είναι αι τοιαύται διηγήσεις προς τον άκουζόμενον από της ζωής του διηγομένου φωνής, ως έμφυχόμενα εκ της ζωηρότητας τών χειρονομιών και κινήσεων αυτού, τσοούτον όκληράι καταντώνται εκτιθέμενα διά γραφής, διότι εις άκρον δύσκολος καθίσταται ή κατά την φυσικήν αύτων άρέσειαν έκθεσις. Οθεν οι αναγνώσται χάριν, έλπίζω, θέλουσι με γνωρίσει, ότι δεν έχω την άξίωσιν του να επαναλάβω άκριβώς τον τρόπον της διηγήσεως του όρεινού άναλαμβάνου δε είγώ αύτός τό έργον του διηγουμένου, παραβλέπων πάντα κίνδυνον άποτυχίας.

Περί τας άρχάς Μαρτίου του 1830 έτους, γνωστός διά τήν μακρόν χειμώνα, ο ύλοτόμος μετέβη εις τά περὶ του Τιορνίκου μετά του πατρός, άκμαζόντος ένι τότε και εύρώστου, κατά παραγγελίαν πλουσίου τινός ζυλεμπορου εκ Βελλινσιώνος. Το Τιορνίκον, ως είναι πασίγνωστον, είναι μεγάλη κόμη της Δεβαντινης κοιλάδος επί της μεγαλοπρεπούς οδού της άγούσης, εις όρος διάσημον διά τά έρείπια και τά λείψανα Λογοθαυραδικών μνημείων, καίτοι δε παρά την δύσβατον και εσώρην, εξ ής διακ' τρυχίως κρημνών καταρρέει ο

Τισσίνος μεταπηδών από βράχου εις βράχον, και άφράδης κατακρημιζόμενος εις τό βάθος της κοιλάδος.

Πρό δύο εβδομάδων δεν είχε πέσει χιών, και ή πεσούσα κατά τους παρελθόντας μήνας έκκληρύνη εκ τών παγετών. Οθεν οι όρεινοι ήδύναντο να άδαύσωσιν ασφαλώς προς τό έργον αύτων. Το φύχος έν τούτοις ήτο δρυμύτατον, άλλ' έσυγκρατο όπωςουν διά τών υποθερμών ακτίνων του ήλιου, ου τινος ή σφοδρότης μετριάζεται μεταξύ τών αποτόμων εκείνων όρέων. Από τινων ήδη ήμερών οι ύλοτόμοι ένησχολούντο περί την έπιμοχθόν έργασίαν άνευ έναντίου συμβεβηκότος, ότε ήρχισαν να πύεωσιν οι άνεμοι του Μαρτίου. Φοβούμενοι μή καταπέση, ως συνήθως, ή χιονοστοιβάς, συνεφώνησαν να διπλασιάζωσι τους άγώνάς των, ώστε να φέρωσι ταχέως εις πέρας τό έργον αύτων, τό όποιον είχον άνελάβει κατ' άποκοπήν. Διό μετέβησαν εις τον τόπον της έργασίας την Παρασκευήν πρό της συνήθους ώρας, επιθυμούντες να φθάσωσιν εις πέρας την ήμέραν εκείνην.

Μόλις υπέφευγε, και αυτοί, τον αριθμόν επτά, διευθύνθησαν εις τό δάσος. Ο καιρός ήτο ήσυχώτατος, ο λεπτός άνεμος έπνεε ψυχρός και ξηρός, ώστε ήλπίζον να διανύσωσιν αλώως και την ήμέραν εκείνην, άλλ' ότε εξήμέρωσεν, είδον πυκνά νέφη από βορρά ύψόμενα. — Κακός σίω- νόσι είπεν ο γέρον Στέφανος, ο πατήρ του νεανίου, όστις ήτο τρόπον τινά αρχηγός. Εάν θέλετε να δώσατε ακρόβασιν εις την γνώμην γέροντος εμπείρου περί την διάγνωσιν του καιρού, δε κατέλωμεν εις Τιορνίκον. Τα επίβουλα εκείνα νέφη, Κύριος οίδε είδαιμονόκαρον φέρουσιν. — Αλλ' ο συντός γέρον κατατάως είπε και επανέλαβεν αυθά, διότι οι συνεργάται αυτού, επιθυμούντες άκατάσχέτως ν' άποτελέτωσι τό έργον έντός της ήμέρας εκείνης, κατεφρόνουσιν πάντα κίνδυνον. Διαλεγόμενοι έν τσοούτω περί καιρού, και έκαστοι εκφάζοντες την ιδέαν αύτων περί μετεώρων, έφθασαν εις τό δάσος. Υπερέκειτο δε τούτο βουθείας χαράδρας κρημνώδους, και ύψοστο διά μακρόν και αποτόμων άτραπών έως παρά την όρρυν όρους, καθ' ολοκληρίαν κρυσταλλοσκεπούς. Εκείθεν, δε, όπου και αν έτρεχε τό βλέμμα, άλλο τι δεν απήντα είμη χιόνα. Χιόνα δε πεπηγυία περιείχε και ή κοιτη μικρού χειμάρρου, βέοντος κατά την τερπινοτάτην του έτους ώραν διά της χαράδρας μέχρι του μυχού της υποκειμένης κοιλάδος, χιών πεπηγυία έκάλυπτε και ήλιος τας άκρωρείας, όλας τας άτραπούς, και τους κλάδους αυτούς τών φυτών. Οι όρεινοι κατεσκύασαν επί του κρυσταλλώδους εδάφους όδόν, ήτις ήγε παρά την χαράδραν, κατά τας ποικίλας ταύτης έλιξείς σχολιά σχηματισμένη, μέχρι της άκρας του δάσους.

Είς τών της συνουσίας, όχι υποδεέστερος του Μαρτίου, προσείπεν ότι περί τά εξήμερώματα θέλουσι διασκεδασθί τά νέφη, και ήλιος λαμπρότα

τος θέλει φατίσει την γήν. Και τωόντι, εφάνησαν χρυσούμενοι αι κορυφαί τών όρέων, και μετ' όλίγον εφάνη και ο ήλιος, ώχρός, ως είπετο, και νεφελώδης, και άτμοστεφής. Αλλά πάραυτα τά νέφη πάραυτα ποδίσαντα, ούτως είπεν, την περαιτέρω πορείαν αυτού, εκρυψαν τον δίσκον του, και κατέλαβον ολόκληρον τον ήρίζοντα. Η λεπτή αύρα ή πνεύσα την αύγην, μεταβλήθη εις άνεμον σφοδρόν και θεσλώδη, και ήρχισαν να καταπίπτωσι μεγάλαι χιόνος νιφάδες. Οι δε όρεινοι, οίτινες άνευ μεγάλης τήραχής παρετήρησαν ήδη την μεταβολήν της άτμοσφαιρας, εξακολουθούντες την δένδροκοπίαν, βέγοντο περιφοβοί και ήρχισαν να σκέπτωνται περί του πρακτέου.

— Καθ' ούτοις προσείπον, ανεφώνησεν ο γέρον Στέφανος, προσείπον, ότι δεν πρέπει να διδρ τις πλείον εις τά νέφη εκείνα. Παιδιά! δεν πρέπει να ήνοτραβώμεν. Ας επικαλεσθώμεν την σκέπην της θρηναίας, και τον προστάτην ήμων Άγιον, και δε καταβώμεν εις Τιορνίκον φοβούμενοι πτώσιν χιονοστοιβάδος. — Οί! χιονοστοιβάδος! ανεβόησαν πρετί, έσσομας ταυτοχρόνως. Τα όρη ταύτα δεν είναι τόσον μεγάλα, ώστε να σχημακτίζωται χιονοστοιβάδες. Τί φοβείσθε την όλίγην ταύτην του Μαρτίου χιόνα; Αλλ' όπωςόδηποτε, ή τρομερά λεξι- έκφωνηθείσα παρά του γέροντος, ενήργησεν επί πάντας μεγάλως, και αυτοί οι φανέντες δυσπιστότεροι δεν εβράδυναν να λάθωσι τας άξίνας δια καταβώσιν.

Ο άνεμος έν τούτοις έπνεε σφοδρότερος κατά τάσιν στιγμήν, και νιφάδες χιόνος κατέπιπτον άλλον και μάλλον έξοχούμεναι. Οθεν οι ύλοτόμοι άνεχώρουσιν μετά σπουδής, ακολουθούντες τον γέροντα Στέφανον, όστις έπροπορεύετο ως όργος του τάγματος, άλλ' δεν ήδύναντο ταχέως να προοδύσωσιν, είτε, διότι εις πάντω πωδός πρόσκομμα έφθόγγοντο μη πέσωσιν επί της όλισθηράς άτραπού, είτε διότι τσοούτον ο άνεμος ώθει την χιόνα προς τά πρόσωπα, ώστε εβάδιον ως σκοποδιυιάντες. Ο Στέφανος έσυμβούλευσε τότε να συμβαδίσωσιν άδιαχώριστοι, και ν' ακολουθήσωσι την παρά την χαράδραν άτραπών ως άσφαλεστέρην. Προέβκινον δε σιωπηλοί διότι τρώος ήρχιζε να κατακλιμβάθη τας καρδιάς και τών γενναϊοτέρων, οίτινες συχνά άνέβλεπον προς τας όρυφάς τών όρέων και τά ύψηόμενα τά υπερκειμένα της οδού, φοβούμενοι την εμφάνισιν σημείου ναγγελλλοντος τον επαπειλούμενον κίνδυνον.

Είχον ήδη φθάσει εις στενόν, όπου ή άτραπός έγγινετο στενωτέρα μεταξύ σπειράς γυμνών βράχων και του χειλούς της χαράδρας. Επυκνούτο δε ένταύθα ή χιόν, και μανιώδης εσφύριζεν ο άνεμος. Αίφνης άκούσισιν κρότον, ως χειμάρρου μακρόθεν καταρρέοντος, και μένουσιν ακίνητοι αναβλέψαντες δε παρατηρούσιν άποσπώμενον εκ της όρρους του όρουσιν ήγον λευκόν κατακυλιόμενον προς αυτούς. — Χιονοστοιβάς! χιονοστοιβάς! ανεκραύχασαν άπαντες μετά φωνής περιτρώμου. — Πρός τά δεξιά,

προς τά δεξιά, υπό τον βράχον, ανεφώνησεν ο γέρον Στέφανος και έχάθη υπό βράχον αυτός, ο υίός αυτού και εις τών συνοδοιπόρων. Οι λοιποί τσοσαρες ή δεν έπρόθασαν, ή δεν ήκουσαν την φωνήν, ή ήδιαφόρησαν. Οι τρεις πρώτοι είδον αβήνην κατακρημισθέντα επί της άτραπού υπερμεγέθησιν κον χιόνος, και εύρέθησαν κατακλειστοί μεταξύ του βράχου και τοίγου πεπηγυίας. Εζήτησαν πάραυτα τας άξίνας δι' ών εφιντάζοντο ότι δυνατόν ήτο να διασχίσωσι τον χιονόπικτον εκείνον φραγμόν, άλλ' δεν άνεύρηκαν αυτάς, διότι έν τω μέσω του θορύβου της φοβέρας στιγμής, καθ' ήν κατέφυγον υπό τον βράχον, έπεσαν από τας χείρας αυτών. Πήρχισαν λοιπόν να εργάζωνται όσον ήδύναντο διά τών χειρών, και να ώθώσι διά του σώματος τον άκλόνητον εκείνον όγκον, άλλ' μάταιοί απέβησαν οι άγώνες αυτών και άπαυδύσαντες ψυχικώς και σωματικώς εκουριεύθησαν από άπελπισίαν, και έπεσαν νεκρωμένοι εις είδος ληθάργου.

Ητο σχεδόν πρώτη μετά μεσημβριαν ώρα, ότε κατέχωσεν αυτοίς ή χιόν, και άνασθητούτες διετέλεσαν μέχρι δειλης. Οτε δε ανέλαβον τας αισθήσεις των, εσημαίνεν ο κώδων του έσπεριου έν τω χιόνα; Αλλ' όπωςόδηποτε, ή τρομερά λεξι- έκφωνηθείσα παρά του γέροντος, ενήργησεν επί πάντας μεγάλως, και αυτοί οι φανέντες δυσπιστότεροι δεν εβράδυναν να λάθωσι τας άξίνας δια καταβώσιν.

— Ας ψάλωμεν τό Θεοτόκε ή έλπίς πάντων τών χριστιανών, είπεν ο γέρον Στέφανος, δε επικαλεσθώμεν τον Κύριον, και δεν θέλει εγκαταλείψει ήμάς. Και άμέσως ήρχισαν και οι τρεις προσευχόμενοι ενθερμώς ποτέ δεήσεις ενθερμότεραι δεν ανεπέμψθησαν προς τον θρόνον του υπερτάτου παρηγόρου από καρδιών έστερημένων πάσης ανθρωπίνης έλπίδος!

Αλλ' έν τσοούτω υπήρχε και άλλος τις μεριμνών περί τών ταλαιπωρών εκείνων όντων. Αγαθή τις γυνή, έχουσα οικοτρόφους τους ύλοτόμους, παρατηρήσασα ότι δεν επέστρεψαν την συνήθη ώραν και φοβουμένη δυστύχημα, έθραψε προς τον εφημέριον του χωριού και ανεκίνησεν αυτώ τας υποφίας της. Ο δε Ιερεύς, εξετάσας που άπήλλον οι όρεινοί, και ενθυμηθείς την θύελλαν ήτις εξεμαίνετο άδικόπως δι' όλης της ήμέρας, συμπαραλαβε μοναχόν από του παρακειμένου μοναστηριου κατά τύχην παρ αυτώ εύρεθέντα, και απεθών προς τον δήμαρχον παρεκάλεσεν αυτόν να σημάνη τον κώδωνα, δε συνειθίζεται όσάκις ή κίνδυνος επαπειλείται, ή απεπλανήθη τις κατά τά όρη έν καιρώ χειμάνος. Πρός δε τον ήγον του κώδωνος συνδραμόντες πλήθος πολλού, και γνωστής γενομένης της αίτίας, οι εύ-

ρωστότεροι τῶν ἀνδρῶν καὶ τῶν νεανίσκων, μετὰ βοσκόων σιδηροφόρων, σκαπανῶν, φανῶν καὶ λαμπάδων, διευθύνθησαν πρὸς τὸ δάσος.

Προϊπορεύοντο δὲ ὁ δῆμαρχος, ὁ ἱατρός καὶ ὁ μοναχός, ἐπειδὴ ὁ ἐρημέριος διὰ τὴν προθεβηκυῖαν ἡλικίαν του, ἀδύνατον ἦτο νὰ παρακολουθήσῃ τοὺς λοιπούς. Ἦρχετο δὲ κατόπιν ἡ ἀγαθὴ γυνὴ μετὰ τοῦ θεραπευτικοῦ κυνὸς αὐτῆς, ὅστις πολλάκις συνώδευε τοὺς υλοτόμους εἰς τὸ δάσος, καὶ μετὰ ταῦτα ἔδωκε τὸ πλῆθος. Καὶ ποτὲ μὲν ἐβάδιζον σιωπηλοί, ποτὲ δὲ ἀνεκραυγάζον καὶ πρὸς τὰς κραυγὰς αὐτῶν ἀντήχον τὰ πέριξ ὄρη. Καὶ τῶ ὄντι ἦτο περιεργον τὸ θέαμα: ἔβλεπες πλῆθος ἀνθρώπων ἀναβαινόντων μετὰ κόπου χιονοσκεπῆστος ἀτραπούς, καὶ φῶς ὑπέρουρον φανῶν καὶ λαμπάδων ἀντανάκλωμον ἐπὶ τῆς λευκῆς χιόνης, ἐνφ' αἱ φωναὶ ἀπετέλουν ἀλλόκοτον καὶ πνευματικὴν ἤχον ἐν τῷ μέσῳ τῆς ζοφώδους νυκτερινῆς σιγῆς. Ἴν' αὐτοῖς, ἐπειδὴ ἅμα καυασίας τῆς καταγίδος ἔπαυσε καὶ ἡ χιών, ἡ ἐπίκουρος ἐκείνη συνοδία ἐδυνήθη νὰ προχωρήσῃ ἀσφαλῶς πρὸς τὸ εὐσεβὲς ἐπιχείρημα.

Ὅτε δὲ ἐφθασαν εἰς τὴν ἀτραπὸν τὴν ἀγούσαν πρὸς τὸ δάσος, ὁ κύων προέδραμεν ὀδύρομενος ὑπὸ τοῦ ἐνόρμου, τοῦ θαυμασίου ἐκείνου χαρίσματος, τοῦ ἰδιόζοντος εἰς τὰ ζῶα ταῦτα, καὶ μετ' ὀλίγον ἀνεῦρον τὰ ἴχνη τοῦ καταπεσόντος ὄγκου τῆς χιόνης. Ἡ χιών ἐόρρασε τὴν χαράδραν μέχρι τοῦ χείλους, καὶ εἰς ἕνα τὰ πέριξ ἐφαίνοντο λείψανα κρημνισμάτων. Αἶφνης ὁ κύων ἀνεπήδησε διὰ μιᾶς ἐπὶ ὄγκου ἐξέχοντος καὶ παρατεινομένου κατ' εὐθείαν σχεδὸν γραμμὴν, παρὰ τὴν χαράδραν, καὶ ἤρχισε νὰ σκαλίσῃ ἐπὶ τῆς χιόνης. Τινὲς τῶν εὐτολμοτέρων ἠκολούθησαν αὐτόν, ἐνθαρρυνθέντες ὑπὸ τοῦ λόγου καὶ τοῦ παραδείγματος τοῦ μοναχοῦ. Ἀνασκάπτοντες τὴν χιόνα διὰ σκαπανῶν καὶ ἄλλων σιδηροφόρων βοσκόων, ἀνεκάλυψαν, ὡ τοῦ τρομεροῦ θεάματος! δύο σώματα συμπεριπλεγμένα. Τρέχει ὁ ἱατρός, ἀλλ' εἰς μάτην μεταχειρίζεται τὰ βοηθήματα τῆς τέχνης: ἦσαν ἤδη ψυχρὰ πτώματα. Καταπεπληγμένοι, ἀλλ' ὄχι καὶ παντάπασιν ἀπελπισθέντες, ἐξηκολούθησαν οἱ ἀτρόμητοι ἐκεῖνοι τὰς ἐρεῦνας κατὰ τὴν ὁδηγίαν τοῦ πιστοῦ κυνός, καὶ μετ' ὀλίγον καταβάντες διὰ τινῶν σχοινίων ἐπὶ τούτῳ κομισθέντων παρὰ τὰ κρημνώδη μέρη, δι' ὧν κατήρχετο ἡ χαράδρα, εὗρηκαν ὑπὸ τινά ἄλλον ὄγκον ἑτέρα δύο πτώματα. Περὶ τῶν νὰ εἴπωμεν, ὅποια λύπη κατακυριεύει τοὺς ἀρόβους καὶ κελούς ἐκείνους ὄρεινούς, ἰδόντας εἰς ποῖον ὀλιβερόν τέλος ἀπέληξαν οἱ κόποι αὐτῶν: ἀλλ' οὐδὲ τότε ἔπαυσαν μετὰ πλείστης προθυμίας τὰς ἐρεῦνας αὐτῶν, γνωρίζοντας ὅτι τρεῖς ἔτι ἔμενον ν' ἀνακαλυφθῶσιν.

Τὶ ἄρα ἐγίνοντο οἱ ταλαιπώροι ἐκεῖνοι; Ἀφ' οὗ ἐνθέρμως προτετευχθέντες, ἐπεκατέστησαν τὴν θέαν βοήθειαν, ἠσθάνθησαν μεγαλειότητα ἀνακούφισιν, καὶ μετὰ πλείονος πεποιθήσεως ἤρχισαν νὰ σκέπτωνται περὶ τοῦ τρόπου τῆς σωτηρίας των. Ἐν δὲ παραγοροῦντο τοιαῦτα συνομιλοῦντες, ἐφθασε

μέχρι τῆς ἀκοῆς αὐτῶν ὁ ἤχος τοῦ κώδωνος. Ἐνθαρρυνθέντες ἔτι μᾶλλον ἐκ τούτου, θὰ ἔμαθον φαίνεται, εἶπον, καὶ πρῶτος μάλιστα ὁ γέρον Στέφανος, τὴν δυστυχίαν ἡμῶν. Ἴσως οἱ συνεργάται διεσάθησαν, ἢ ἡ Κυρὰ Τριανταφυλλιά ἐδωκεν εἰδῆσθαι ὅτι δὲν ἐπιστρέψαμεν ἀπὸ τοῦ δάσους καὶ ἔρχονται πρὸς ἀναζήτησιν καὶ σωτηρίαν ἡμῶν. Δὲν σὰς εἶπον ὅτι ὁ Κύριος δὲν μὰς ἐγκατέλειπε; Καὶ βέβαιον σχεδὸν ὅτι ἐντός ὀλίγου θέλουσιν ἐλευθερωθῆ, ἤρχισαν νὰ συγκαίρονται. ἀλλήλους, καὶ νὰ εὐχαριστῶσι τὸν Θεόν. Μετ' ὀλίγον ἤκουσαν ἀμυδρῶς τὰς κραυγὰς τῶν ἐρχομένων εἰς ἀναζήτησιν αὐτῶν, καὶ προσέξαντες ἐνόμισαν ὅτι ἀντήχη ἡ γνωστὴ ὕλακῃ τοῦ κυνός τῆς ξενοδόγου. Ἡ ἀλπίς τῆς προσεχοῦς ἐλευθερώσεως ἐνίσχυσε αὐτούς, καὶ ἐπεχείρησαν πάλιν μετὰ πολλῆς προσπάθειας νὰ ἐργάζωνται διὰ τὴν ἀναζήτησιν διὰ τῆς χιόνης. Ἐπειδὴ δὲ ἠσθάνθησαν ὅτι ἦσαν πλησίον τῶν ἐλευθερωτῶν αὐτῶν, ἤρχισαν νὰ κράζωσι μετ' ὀλίγης τῆς δυνάμεως: ἀλλ' ὡς καὶ πρότερον, ἐματαιώθησαν οἱ ἀγῶνές των: οὐδὲ ἦτο δυνατὴν νὰ ἀκουσθῶσιν αἱ κραυγαὶ αὐτῶν, διότι αἱ δογησεις τοῦ ἤχου διαβαίνουσι μὲν, ὡς προεῖπον, ἀπὸ τῶν ἀραιότερων εἰς τὰ πυκνότερα σώματα, οὐχὶ δὲ καὶ ἀπὸ τούτου, εἰς ἐκεῖνα.

Τὶς δύναται νὰ περιγράψῃ τὴν κατάστασιν τῆς καρδίας τῶν δυστυχῶν ἐκείνων κατὰ τὰς τοιαύτας στιγμὰς; Πόλλαικις ἤκουσαν προσεγγίζοντας ἐπὶ τὴν τρώγλην αὐτῶν τοὺς σωτῆράς των: πόλλαικις ἤκουσαν τὴν φωνὴν τῆς ξενοδόγου, ἐξ ὀνόματος καλοῦσης αὐτούς: ἀλλὰ πῶς νὰ δώσωσι σημεῖον ὅτι ὑπῆρχον ἐν τῇ ζωῇ; πῶς, τόσον πλησίον τῆς βοήθειας εὐρισκόμενοι, νὰ εὕρωσι τρόπον νὰ ἐπικαλεσθῶσιν αὐτήν; Καὶ τίς δύναται νὰ ἐκφράσῃ ἐπὶ ποῖαν ἀπελπισίαν κατήντησαν ὅτε ἠσθάνθησαν ὅτι ἡ ἐπίκουρος συνοδία ἀπεμακρύνετο;

Τῶ ὄντι οἱ ἀτρόμητοι ἐρευνηταί, ἀφ' οὗ κατὰ φρόνησαν μυρίους κινδύνους, καὶ ἐδαπάνησαν τόσην ὄρα εἰς ματαίας ἐρεῖνας, ἀπεφάσιον νὰ ἀπέληθωσιν. Ἀνευρόντες τὰ τέσσαρα πτώματα ἐπὶ τῆς κρημνώδους πλευρᾶς τῆς χαράδρας, ἐνόμισαν ὅτι καὶ οἱ ἄλλοι τρεῖς ἀπολέσθησαν, καὶ ἔτι ἡ χιονοστόμβη κατεκύλισε τὰ πτώματα των πρὸς τὸν μυχὸν τῆς χαράδρας. Ὄθεν, μὴ ἐλπίζοντες τὴν ἀνέυρεσιν αὐτῶν ζώντων, καὶ πρὸς τούτοις κινδύνου ἐπιεικισμένου μεγίστου, ἀν' διὰ τῶν σχοινίων κατέβαινον εἰς τὰς κρημνοὺς διὰ νυκτός, ἀπεφάσιον νὰ ἐγκαταλίπωσι τὴν ἐπιχείρησιν, καὶ ἐπιστρέψωσιν συναποφέροντες καὶ τὰ τέσσαρα πτώματα, ὅπως ἐνταφιάσωσιν αὐτὰ χριστιανικῶς.

Ὅτε δὲ οἱ τρεῖς χιονόχωστοι οὐδένα ἤκουον ἤχον, δεινὴ ἀπόγνωσις κατέλαβεν αὐτούς. Μόνος δὲ χρηστός γέρον δὲν ἀπηλπίζετο, καὶ τοὺς ἄλλους συνεβούλευε νὰ σώσωσιν ἐλπίδα τινά, καὶ ἐσπούδαζε μάλιστα νὰ υποθάλη αὐτὴν ἐν τῇ καρδίᾳ τοῦ υἱοῦ καὶ τοῦ συνεταίρου. Τὶ δὲ διελογίζοντο οὗτοι, εὐκόλον νὰ φαντασθῆ τις τοὺς συγγενεῖς, τὴν πατρίδα, τὴν ἐστίαν αὐτῶν. Ἐπειδὴ δὲ ἡ πρῶ-

γλῆ ἐκείνη δὲν ἦτο τόσῳ στενόχωρος ὥστε νὰ μὴ δύναται νὰ κατακλιθῶσιν εἰς ὑπνον μετὰ μακρὰν ἀνεκρωτάτην ἀγρυπνίαν, ἀπαυδήσαντες σωματικῶς καὶ ψυχικῶς, παρεδόθησαν καὶ οἱ τρεῖς εἰς ὑπνον, καὶ ἐκοιμήθησαν, διότι ἡ ἀγλυθοποιὸς φύσις οὐδὲ εἰς τὸν στενάζοντα καὶ ἀπληπισμένον ἀρνείται τὴν διὰ τοῦ ὑπνου ἀνακούφισιν. Ἀλλὰ καὶ οὗτος ὀλίγον ἐπαρμήθησε τοὺς ταλαιπώρους ἐκεῖνους, διότι οὐνεροὶ ἀγριοὶ καὶ τρομεροὶ κατεδάσανσαν αὐτούς.

Πρῶτος ὁ χρηστός γέρον ἀφουπνώσας, ἤκουσε τὸν κώδωνα τοῦ Τιονίκου σημαίνοντα, καὶ ἀνέλαθεν ἔργον δυσάρεστον, νὰ ἐξυπνήσῃ τὸν υἱόν, καὶ τὸν συνεργάτην προσκαλῶν αὐτούς εἰς ἐπίκλησιν τῆς θείας βοήθειας. Ἐντός τοῦ ψιλαφητοῦ σκότους ὁ ποῦ ἦσαν κατάκλειστοι, ἐστεροῦντο καὶ αὐτῆς τῆς παραμυθίας τοῦ νὰ βλέπωσιν ἀλλήλους, νὰ διακρίνωσιν ἐπὶ τῶν ἀλλοιουμένων προσώπων των τὰς ἐλπίδας, τοὺς φόβους, τὰς ποικιλίας συγκινήσεις τῆς περιαλαγῆς καὶ ὀδυρμένης ψυχῆς των.

Πόλλαι ὄραι παρήλθον χωρὶς ν' ἀκουσθῶσιν οὐδένα ἤχον, καὶ μόνος ὁ τοῦ ἀνέμου, κλονίζοντος τοὺς κρυσταλλοφόρους κλάδους τοῦ δάσους, προτέβαλε τὰς ἀκοάς των. Ἐν τούτοις ἤρχισεν ἡ ὀδύνη τῆς πείνης, καὶ μετ' αὐτῆς ὁ φόβος μὴ δι' ἔλλειψιν τροφῆς ἀποθάνωσι. Κατ' εὐτυχίαν καὶ οἱ τρεῖς εὗρηκαν εἰς τοὺς σάκκους αὐτῶν τεμάχιον ἀριτοῦ ἐξ ἀραβοσίτου καὶ πόλτον, περισσεύμα τῶν ἐφιδίων τῆς προτεραιᾶς. Βυχαρίστησαν λοιπὸν τὸν Θεόν, ὀνομάσαντες τοῦτο ἔλεος τῆς προνοίας αὐτοῦ, καὶ ἐκάθησαν νὰ φάγωσι μετ' ἀπληστίας, ἐπειδὴ τὸ αἶσθημα τῆς πείνης ἐνίκησε τὸ τῆς ἀμνηχανίας.

— Ἄς διακίρῶμεν, εἶπεν ὁ γέρον Στέφανος, τὸ ἔλεος τοῦτο τοῦ Θεοῦ εἰς τρεῖς μερίδας: τὴν μίαν ἂς φάγωμεν τώρα τὸ πρῶτὸν, τὴν ἄλλην δὲ ἐσπέρως εἰς τὸ δεῖπνον, καὶ τὴν τρίτην ἂς φυλάξωμεν διὰ τὴν αὐρίον εἰς τὸ πρόγευμα, καὶ ἔπειτα ὁ Θεὸς θέλει φροντίσει περὶ ἡμῶν. Αὐρίον ἔχομεν Κυριακὴν, καὶ ἡ καρδίᾳ μου προαισθάνεται ὅτι ὁ Κύριος θέλει εὐσπλαγχνισθῆ τοὺς δούλους αὐτοῦ.

Ὅτε δὲ ἐτελείωσαν τὸ λιτότατον γεῦμα των, καὶ ἀντὶ ὑδάτος ἐδρασιώθησαν δι' ὀλίγης χιόνης, τῆς ὁποίας βεβαίως δὲν ὑπῆρχον ἔλλειψις, ἤκουσαν φωνὴν θρηνώδη κυνός: ἦτο δὲ ὁ θεραπευτικὸς κύων τῆς Κυρᾶς Τριανταφυλλιάς, ἥτις συμπαράλαβούσα αὐτὸν ὡς ὀδηγὸν ἦλθεν εἰς νέας ἀναζητήσεις. Ἡ ἀγαθὴ αὐτῆ γυνὴ ἐθεώρει, ὡς ἔλεγον, ἀνυπόφορον τὴν ἐγκατάλειψιν τριῶν χριστιανικῶν σωμάτων βεπτισμένων, μενόντων αὐτῶ χιονοθάπτων. Ὄθεν ἀπεφάσισε νὰ ἐνασχοληθῆ εἰς ἀναζήτησιν αὐτῶν, ἕως οὗ κατορθώσῃ τὴν ἀνεύρεσιν καὶ κατὰθεσιν αὐτῶν εἰς τὸν οἰκεῖον καθιερωμένον τόπον. Ἐπειδὴ δὲ ἦτον ἐβρώστας καὶ τῶν δασῶν ἐκείνων ἐμπειροτάτη, ὡς χήρα καὶ αὐτὴ υλοτόμος, ἀδιπάκτως ἐκίνησε μόνη, ἐλπίζουσα ἀφεύκτως ἐπιτυχίαν. Ὄθεν διὰ τῶν ἀτραπῶν τοῦ δάσους ἦλθε πρῶτον εἰς τὰ μέρη, ὅπου εὐρέθησαν τῶν ἄλλων τεσσάρων τὰ πτώματα: ἔπειτα ἀκολουθοῦσα τὸν κύνα, εἰς τὸ

ἐνωμον τοῦ ὁποῖου ἀφιεροῦτο, ἀνέβη μικρὸν ἕως πλησίον ὑψώματος χιόνος ἀπὸ τοῦ καταπεσόντος ὄγκου συσσωρευθείσης μετὰ τοῦ χείλους τῆς χαράδρας καὶ τοῦ βράχου, ὅφ' ἂν εὕρισκοντο ἐγκλειστοὶ οἱ τρεῖς δυστυχεῖς ἐκεῖνοι. Ἐνταῦθα ὁ κύων ἤρχισεν ὀλολυγμὸν ὀξύ, ἔπειτα μετὰ μεγάλης ἐρμῆς ἐσκάλλεζε διὰ τῶν ποδῶν τὴν χιόνα.

— Βεβαίως, εἶπεν ἡ Τριανταφυλλιά, βλέπονσα τὸν κύνα, βεβαίως οἱ δυστυχεῖς ἐκεῖνοι ἐδῶ ὑποκάνονται εὕρισκονται παραχωμένοι. Ὁ Τόφος μου δὲν ἀπατάται. Ὁ Θεὸς ἀναπαύσει τὰς ψυχὰς αὐτῶν! Οἱ ἄθλιοι! τόσον εὐρωστοὶ ὄλοι! Ὁ πτωχὸς σιντεκνος Στέφανος! τόσον καλὸς γέρον! καὶ ὁ υἱὸς αὐτοῦ, ἐκεῖνος, ὁ ἀγαπητὸς Ἰωάννης, τόσον εὐμορφον παλληκᾶρι, τόσον ἐράσιμος, τόσον εὐκίνητον! ὁ ὁποῖος; μ' ἔλεγεν ὅτι τὸ Πάσχα ἐμελλε νὰ νυμφουθῆ!... Ὅ, τι θέλει ὁ Θεός... Βεβαίως ὁ θάνατος δὲν τοὺς ἤβρεν εἰς κακὴν ὥραν, τὸ κατ' ἐμὲ, εἴμαι πεπεισμένη, ὅτι εὕρισκονται εἰς τόπον σωτηρίας, καὶ τὴν στιγμὴν ταύτην ἡ κατάσταση αὐτῶν ὑπάρχει καλλίτερα τῆς ἐμῆς. Καὶ ὅμως δὲν με φαίνεται διόλου ὀρθὸν νὰ μένωσιν ἐδῶ ὑποκάντω ὡς ζῶα παραχωμένοι. Πρέπει νὰ μετακομισθῶσιν εἰς τὴν ἐκκλησίαν, καὶ νὰ ἐκφωνηθῶσιν ὀλίγοι καλοὶ λόγοι καὶ περὶ αὐτῶν. Περὶ τούτου θέλω ὀμιλήσει τὸν ἄγιον ἐρημέριον, καὶ εἴμαι βεβαία ὅτι αὐρίον θέλουσι σταλῆ ἄνθρωποι: διὰ νὰ ἐκθάψωσι τὰ πτώματά των.

Ὅ! ἐὰν ἡ καλὴ γυνὴ, ὅποτε ἐμελέτα τὴν ἐνταφίαν πτωμάτων, ἐφαντάζετο ὅτι οἱ δυστυχεῖς ὑπῆρχον εἰσέτι ζῶντες, καὶ τὴν φωνὴν αὐτῆς ἤκουον, καὶ πρὸς αὐτὴν ἐκράζον ὅσον ἠθύνοντα, ἀπηλπίζοντες, ἀμνηχανοῦντες πῶς νὰ γνωστοποιήσωσιν τὴν κατάστασίν των! Ἀλλ' ὅσον καὶ ἂν ἔκράζον, ὅσον καὶ ἂν ᾄθουν τὴν συσσωρευμένην χιόνα, ἔμενον ἀκατόρθωτον νὰ δηλώσωσι πρὸς τοὺς ἔξω, εἴτε διὰ φωνῆς, εἴτε διὰ κινήματος ἰκανοῦ νὰ πληροφρήσῃ τὴν γραίαν ὅτι ζῶσιν. Καὶ μὲν ὁ Τόφος ἀδιακόπως ὑλάκει, καὶ ἐσκάλλεζεν: οὐδὲ ἤθελε κατ' οὐδένα τρόπον ν' ἀποσπασθῆ ἐκεῖθεν: ἀλλ' ἡ φιλάγαθος γυνὴ ἐκ τούτου συνῆγε νέον συμπέρασμα, ἐπιβεβαιῶν τὴν προτέραν γνώμην αὐτῆς, ὅτι ἐκεῖ εὕρισκονται τὰ πτώματα τῶν τριῶν ἀθλίων καὶ προσευχαμένη ὑπὲρ ἀναπαύσεως αὐτῶν, κατέβη εἰς Τιόνικον.

Οἱ δὲ δυστυχεῖς ἐκεῖνοι, ἐνθαρρυνθέντες μετὰ τὴν ἐπίσκεψιν τῆς ξενοδόγου αὐτῶν, παρεσκευάσθησαν εἰς τὸ νὰ ὑπομεινωσιν μετὰ καρτερίας τὴν ἀφόρητον κατάστασιν ταύτην μέχρι τῆς ἐπιούσης, βέβαιον ὄντες περὶ τῆς σωτηρίας των. Διετέλεισαν δὲ ἡσυχοὶ τὸ ὑπόλοιπον τῆς ἡμέρας, ἀναπέμποντες εὐχὰς πρὸς τὸν Κύριον, εὐχαριστήριους μὲν διὰ τὴν προσεχῆ σωτηρίαν των, νεκρωσίμους δὲ ὑπὲρ ἀναπαύσεως τῶν ψυχῶν τῶν ἀπολεσθέντων συνεργῶν. Ἦσυχοὶ ἐδείκνησαν, ἡσυχοὶ ἐκοιμήθησαν, καὶ ἡσυχοὶ τὸ πρῶτὸν ἐξυπνήσαντες ἤκουσαν τὸν κώδωνα τοῦ Τιονίκου σημαίνοντα, καὶ ἐξέλαβον ὡς σήμερον αἴσιον τῆς θαυματουργοῦ ἀνευρέσεώς των.

Ἦ! μετὰ ποίας ἀγωνίας ἦνοιγν' τὰ ὄτα εἰς πάντα κρήτον! πῶς ἔτρεμον δλόκληροι ἀκούοντες τὰς φωνάς τῶν ὄρειων, οἵτινες μακρόθεν προσεκάλλου ἀλλήλους, καὶ ὀκλύοντες τὴν ἀτραπὸν τοῦ δάσους, κατέβαινον εἰς Τύρνηκον ἀπὸ μικροῦ τινος χωρίου παρακειμένου ἰ μετὰ ποίας χατανύξου; Ἰσπανοὶ προσέγοντες εἰς τοὺς ἐκ συνθήματος ἦχους, δι' ὧν ἐσθμαίνον οἱ κήδωνες τὰς διαφόρους τῆς Κυριακῆς ἀκούουσι. Περὶ μεσημβρίας ἐφαγον τὸ ὑπόλοιπον γεῦμα· ἐφαγον δὲ σιωπῆλοι καὶ ἀλαλοὶ οἱ παλαιώτεροι, μὴ τολμῶντες νὰ ἐκστομίσωσι πρὸς ἀλλήλους μήτε τὰς ἐλπίδας, μήτε τοὺς φόβους αὐτῶν. Ἐπειδὴ δὲ παρεκάθητο συνεσφιγμένοι, συνηθάοντο καὶ τοὺς παλιούς τῶν καρδιῶν τῶν, καὶ ἀνεσκήτων καὶ κατὰ τὴν ἐλαχίστην κίνησιν ἀλλὰ δὲν ἠδύναντο νὰ ἐναρθρώσωσι λέξιν· διότι μόλις ἐτόλμων καὶ νὰ ἀναπνεύσωσι. Τέλος πάντων ἀκούουσι μακρόθεν πλησιάζουσας συνεχεῖς φωνάς, ἐξ ὀρέων, πανηγυρικῆς. Ἡ συμμιγῆς βῆθ' πλησιάζει, αἱ φωναὶ γίνονται ἐναργέστεραι· καὶ αὐταὶ εἶναι ἔργα ἀνθρώπων ψυχλόντων νεκρώσιμον ἀκολουθίαν.

— Ἐρχονται, ἐρχονται! ἀνακραζουσιν οἱ χιονοσκίπατοι. Δόξ' τῷ Θεῷ, ἐρχονται εἰς ἐλευθέρωσιν ἡμῶν!

Ἡ Κυρά Τριανταφυλλιά, κατὰ τὴν ὑπόθεσιν αὐτῆς, ἀνήγγειλεν εἰς τὸν ἐφημέριον τοῦ Τυρνηκίου τί ἀνεκάλυψε καὶ ὁ καλὸς ἱερεὺς διέταξε τοὺς ἐνομίτας ν' ἀπέλθωσι τὴν Κυριακὴν ἐκείνην ἐν παρατάξει εἰς τὸ μέρος τῆς χιονοστασιάδος, ὅπως ἀρῶν ψάλλωσιν ἐκεῖ τὴν νεκρώσιμον ἀκολουθίαν, ἀναζητήσωσι τὰ πτώματά.

Ἡ εὐσεβὴς συνοδία ἀπελθοῦσα ἐστάθη εἰς τὸ μέρος; τὸ δεξιὸν παρὰ τῆς Τριανταφυλλιάς, ἔβου καὶ προσέδραμον εὐθὺς ὁ κύων ὑλακτῶν καὶ σκαλιζῶν. Οἱ νεκροθάπται τοῦ χωρίου καὶ ἄλλοι τινες εὐριστοὶ, προωφρήσαντες πρὸς τὸ ὕψωμα τῆς χιόνος, ἤρχισαν νὰ ἐραζῶνται διὰ σκαπανῶν καὶ σιδηροφύρων ῥοπάλων, ὅποτε εἰς ἐξ αὐτῶν διακόψας τὴν ἐργασίαν κράζει:

— Ὑπάρχει τις ἐνταῦθα ζῶν ἠσθάνθη κτύπον εἰς τὸ ῥοπάλόν μου· ἐκρέμασθ' τις ἀπὸ τοῦ ῥοπάλου μου. Πᾶν λοιπὸν ψιθύρισμα παύει· ὅλοι περιμένουσι τὴν ἀποθνήσκοντα καταβιβάζουσιν ἄλλα δύο ῥοπάλα, καὶ αἰσθάνονται καὶ αὐτὰ κατασπύρομενα.

— Θαύμα! θαύμα! ἀνεκραζῶν οἱ περιεστώτες ἐνχαριστήσατε τὸν Κύριον, ἤρχισεν νὰ λέγῃ ὁ καλὸς μοναχὸς, ὁ συνοδεύσας τὴν πομπήν, εὐχαριστήσατε αὐτὸν, καὶ ἠμολογήσατε ὅτι ἰσχυρὸς ὁ βραχίων αὐτοῦ.

Ἐν τούτοις, γενόμενου μεγάλου ῥήγματος εἰς τὴν σατωραμένην χιόνιν ἀναφαίνονται ἐκβαίνοντες τοῦ στομίου οἱ τρεῖς ὑλοτόμοι περιπεπλεγμένοι εἰς τὰ ῥοπάλα. Μόλις δὲ ἐξῆλθον ἀπὸ τοῦ χιονώδους βράθου, καὶ δραμόντες πρὸς τὸν μοναχόν, καὶ γόνυπετήσαντες, ὤψασαν τὰς χεῖρας πρὸς οὐρανόν· ἀλλὰ δὲν ἐδύναντο νὰ προφέρωσιν οὐδὲ γῶν. Ὅλοι οἱ περιεστώτες ἠένιζον αὐτοῦ; θαυμάζοντες καὶ πλῆ-

ρεις θρησκευτικῆς συγκινήσεως. Ὁ δὲ μοναχὸς ἠγείρεν αὐτοὺς, καὶ εἶπεν ὅτι πρέπει διὰ τοῦτο νὰ ὑποσχεθῶσιν εἰς τὸν Θεόν, ὅτι θέλουσι διαγῆαι αἰετοποτε ἀμύλωντον τὴν ζωὴν, τὴν διὰ θαύματος παρ' αὐτοῦ σωθῆσιν, προσεκάλεσε τὸ πλῆθος εἰς εὐχαριστήριον δοξολογίαν.

Περὶ τὸν νὰ εἶπω ὅτι οἱ σωθέντες εἰδείξαν εὐγνωμοσύνην πρὸς τὴν Τριανταφυλλιάν, καὶ πρὸς αὐτὸν ἐτι τὸν Τύρνην, πρὸς τὸν ἐχρησάστου κατὰ μέρος τὴν σωτηρίαν αὐτῶν. Ὁ Ἰωάννης ἠθέλησε νὰ ἔχη πλησίον τοῦ τὸν πιστὸν ἐκεῖνον καὶ φιλόνηρωτον κύνα, καὶ υπερηγάπη αὐτὸν διὰ παντός ὡς φίλον, ἕως οὗ κατὰ συμβεβηκὸς ἐφορέθη ὑπὸ κωνηγοῦ τινος, ἐκλαθόντος αὐτὸν ἐξ ἀπροσεξίης ἀντὶ λαγωῦ.

— Ὡστε βλέπετε, εἶπε περαινῶν τὴν διήγησίν του ὁ Ἰωάννης, ὅτι ἐπαθον φοβερώτερα καὶ ἀπὸ τὸ πέσιμόν μου ἀπὸ τὸ δένδρον, καὶ ἀπὸ τὴν ἐξάρθρωσιν τοῦ βραχίονός μου.

Ἐν τῷ σὸντῷ ἡ λέμβος ἐτελειώσε τὸν διάπλου τῆς ἡμεῖς δὲ ὄλω; προσήλωμένοι εἰς τὴν διήγησιν τοῦ κελῶ ὑλοτόμου, ἐλάθομεν παραπλεύσαντες καὶ τὰς νήσους Βορρομέας, καὶ εἰς τὰ ἄλλα χωρία, τὰ καθιστάντα τὸσον τερπνὸν τὸν διάπλου τοῦτον.

Ἡ διήγησις τοῦ δυστυχήματος ἐνὸς ἀνθρώπου ἐπάμεινον ἦτο νὰ ἐλύσθῃ μᾶλλον τὴν προσοχὴν ἡμῶν, παρὰ ἡ θεωρία τῶν θαυμασιῶν τῆς φύσεως καὶ τῆς τέχνης. Ἀποδίντες δὲ εἰς Βαύενον, ἠβελήσαμεν νὰ ὀδηγηθῶμεν τὸν Ἰωάννην εἰς χειροῦργον τινὰ φίλον, μας, ἀλλὰ δὲν συγκατετέθη ἀξίῳν ὅτι εἰς τὸ περὶ ἐναρθρώσεως κοκκάλων ἀδύνατον νὰ ὑπάρχῃ ἄλλος ἐμπειρότερος τοῦ ξυλοῦργου Μαστρωντῶν.

Σεῖς δὲ οἱ ζῶντες ἐν τῷ μέσῳ ἠδουπαθειῶν καὶ εἰς τὸν ἀβροδιάλτου, οἱ τὸσον παροργιζόμενοι καὶ τηκόμενοι ἕνεκα καὶ τοῦ ἐλαχίστου ἐναντιοῦ περιστατικῶ, μὴ λησιμονῆτε τὸν ὑλοτόμον τοῦ Βαύενου καὶ τὴν σώσασεν αὐτὸν θαίαν πρόνοιαν.

ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ Μ. ΠΑΛΑΙΟΛΟΓΟΣ.

**ΕΚ ΤΩΝ ΕΚΔΕΔΟΜΕΝΩΝ ΑΡΧΑΙΩΝ
ΕΛΛΗΝΙΚΩΝ ΕΠΙΓΡΑΦΩΝ**
ΠΕΡΑΙΤΕΡΑ ΤΙΝΕΣ ΦΙΛΟΚΡΙΝΟΥΜΕΝΑΙ
ἢ ΕΠΑΝΟΡΘΟΥΜΕΝΑΙ (*)
—*—
7. Ἐπιγραφή ἐπὶ πηλίνου ἀγγείου.

Εἰς τὴν Συλλογὴν τοῦ Τεσσαχέβινου (Tieshheim Collection of engravings, etc. Napl. 1791. T. I, tab. 21) εὐρίσκειται ἐκτυπωμένον πηλινόν τι ἀγγεῖδιον ἐκ τοῦ Ἀμιλτωνιανοῦ Μουσείου, εἰχὼντες φέρον ἀνδρῶν τριῶν, ἐκ τῶν ὁποίων οἱ δύο γυμνοὶ,

(*) Ἰδιόφυλλοδ. Πανδ. 183, 187 καὶ 193.

ἀπρωρημένον ἔχοντες ἐκ τοῦ βραχίονος ἱμάτιον, καὶ ἰσπασμένοι μαχαίρας, ἐπιτίθενται κατὰ τοῦ τρίτου, ἰσπαμένου ἀπλοῦ ἐν μέσῳ αὐτῶν, καὶ ὠσχεῖ ἰκατείνοντες, γυμνοὶ ὡς ἀπὸ τῆς καὶ τούτου μὲ μόνον ἀπὸ τῶν ὄμων ἐξηρητημένον χλαμύδιον. Ὑποκάτω τῶν εἰκόνων κείνται τὰ γράμματα ταῦτα:

**ΔΣΜΠΕΠΝΙΣΔΟΜΤΟΣΟΝΝΥΕΡΑ
ΜΑΤΟΧΕΕΝ**

Ὁ Βακχίος (C. I. N° 5) διακρίνεται ἐνταῦθα εἰκότως ἠρωϊκὸν τινα στίχον ἐξέμετρον, ἀλλ' ἤμως σκοτεινότητης, κατ' αὐτὸν, καὶ ἐνοίας καὶ ἀναγνωσεως. Σημειώνει δὲ μόνον ὅτι ὁ Βουτμάνης, ὑπολαθὼν μὴ ὅ ἐν μέσῳ ἐκεῖνος ἰσπασμένος καὶ κενεῖων ὑπάρχῃ ὁ Δάλιαν, τὸν ὅποιον ὁ Ὀδυσσεὺς καὶ ὁ Διομήδης, συλλαμβάνουσι κατασκοπεύοντα καὶ φωνεούσιν (Ιλ. κ.), ἀν καὶ παρ' Ὀμηρῶ φέρονται ἐναπλοὶ οἱ τρεῖς οὗτοι, ἀνεγνώσε τὴν ἀρχὴν τοῦ στίχου, δις πεπτοικῶς, δις τάχα τρομασμένος ὁ Δάλιαν. Ἀλλὰ παρατηρεῖ καλῶς ὁ Βακχίος ὅτι δις, τρις δὲ μᾶλλον ἐπιτόθη ἐκεῖνος καὶ τετρακίς (Ιλ. κ, 341, 355) καὶ ὁμολογεῖ ἐνταῦθα ὅτι οὐδὲν ἐκ τῆς ἐπιγραφῆς ταύτης δύναται νὰ συναχθῆ ἰσχυρὰ ὄλω; ἐκτός εἰμὴ, λέγει, ἀναγνωσκόμενης τῆς ἀρχῆς, κατ' ὑπόθεσιν, δις πεπτοικῶς, ἢ θελεν οὕτω σημαίνεσθαι διπλοῦν τι κτύπημα, τὸ ὅποιον ἔδωκαν εἰς τὸν Δάλιαν ὁ Ὀδυσσεὺς καὶ ὁ Διομήδης. Ὅμως εἰς τοῦτο βλέπει ἀντιβαίνον πάλιν τὸ μέτρον, πλὴν μόνον ἐξ, παραδεχόμενος τις τὴν παρατάξιν διαλύσιν τῆς παραληγοῦσῆς εἰς ἡ μετα μακροῦ τοῦ δευτέρου φωνήεντος, ἀναγνώσκω, λέγει, πεπτοικῶς· στοχάζεται πρὸς τοῦτοις ὅτι καὶ τὸ τελευταῖον τοῦ στίχου ΟΧΕΕΝ, ὡς μὴ, κατ' αὐτόν, ἑλληνικὴ λέξις, πρέπει νὰ ἀναγνωσθῆ μᾶλλον ΟΧΕΜΑ, ὄχημα, καθὼ καὶ ὑποσχεθῆν εἶχεν ὁ Ἐκτωρ εἰς τὸν Δάλιαν τὸ ἄρμα τοῦ Ἀχιλλεύου, ὡς πε ἠδύνατο λοιπὸν, συμπεραίνει, διὰ τῶν μεταβολῶν τούτων νὰ προκύψῃ εἰρωνία τις ἐκθετομένη ἐμμέτρως.

Δις πεπτοικῶς τοῖον νυ ἐπάσατ' ὄχημα.

Ἄλλ' ὅμως μὲν ὅλα ταῦτα, μὴ εὐχαριστοῦμενος, καὶ δικαίως, εἰς ὑποθέσεις καὶ μεταβολὰς παραμοίαις ἀναγκάζεται νὰ εἶπῃ ἐπὶ τέλους, quae ut mihi non placet, sic etiam aliis non magno peris arrisura esse videtur, δηλαδή, τὰ ὅποια, καθὼς ἐμὲ δὲν ἀρέσκουσιν, οὕτω καὶ εἰς ἄλλους μὲ φαίνεται ὅτι δὲν θέλουσιν εὖρη παραπολλὴν ἀποδοχῆν.

Ὅτι μὲν ἡ ἐπιγραφή, ὡς προκύπτει ἐκ τῆς σειρῆς τῶν ἐν αὐτῇ λέξεων, εἰς ἠρωϊκὸν ἐντείνεται ἔξμετρον, οὐδεμίαν περὶ τούτου ἀμφισβητοῦμαι. Ἀλλὰ πῶς ὅμως ἤθελεν ἀναγνωσθῆ ἀνευ φθορᾶς τυχόν του μέτρον, καὶ ἀνευ βιαίας μεταβολῆς τῶν λέξεων; Ἰδοῦ παραθέτω τὴν ἐμὴν ἀναγνώσιν ἐνταῦθα, ὡς ἐκ τῶν εὐρισκόμενων γραμμάτων αὐτὴν ἐξάγω· ἐν δὲ αὐτῇ:

Διομήδης Ἰρος τοῖον νυ ἐπάσατ' ὄχημα.

Τῶν λεγομένων ἐξέπαντος ὑποκείμενον ὑπάρχει ὁ

ἐν μέσῳ τῶν δύο ἐκεῖνος ἰσπασμένος τῆς γραφῆς, Ἰρος, ὀνομαζόμενος, ἰσως ὁ αὐτὸς καὶ ὁ τῆς Ὀδυσσεὺς ἀσπιδῆς μεταίτης, διὰ τὸ κάστιγον καὶ ἀσπιδον ἐκ μέρους ἐνταῦθα Διομήδης (Διομήδης) προσηγορευόμενος, ὡς περὶ αὐτοῦ εἶπεν (Ὀδ. σ, 3—4) ὁ ποιητὴς γενικῶς, τοῦδ' οἱ ἦν Ἰς; οὐδὲ βίη, ποιούμενος δὲ φορτικῶς ἐχὶ πρὸς ἕνα; τὸν Ὀδυσσεὺς, ἀλλὰ πρὸς δύο μαχητῶν καὶ τὰ ἐπιχειρᾶ λαμβάνων παρ' αὐτῶν τῆς ἀσπιδάδος του τοιαῦτα, ὡς βωμολοχικῶς αὐτὰ ἐκφράζονται διὰ τῆς ἀσέμου ῥήσεως; ἢ ἐπάσατ' ὄχημα. ἢ Ἄλλ' ἰσως καὶ ἄλλοι τις δύναται νὰ παριστάνεται ἐνταῦθα τοῦ Ὀμηρικοῦ ἠρωϊμοῦ, ἀνθρωποῦ; λέγων, ὡς ὑποθέσωμεν, καὶ κιναιδῶς (ὅτι καὶ τούτο σημαίνει ἀκόμη τὸ ἐν τῷ στίχῳ ἐπίθετον) ὅτι εἰς ἐμπλέξας εἰς τοὺς δύο ἐκεῖνους ἀγροῦς μαχαιοφόρους ἀπὸ τῶν αἰσχυρῶν καὶ βίως λέγει, ὁ στίχος, ἢ τοῖον νυ ἐπάσατ' ὄχημα, τοιαύτων δηλαδή ὄχημα ἐκτίηται, ἢ μᾶλλον ἐδέξατο, ὡς ἐξηγεῖ τὴν λέξιν ἀκόμη ὁ Πύργιος.

Τὰ γράμματα τῆς πρώτης λέξεως, τὸ ἀρχικὸν Ο καὶ τὸ λατικὸν Ι, ὑπάρχουσιν οἱ ἀρχαῖοι χαρακτῆρες; Ι καὶ Ι, διὰ τῶν ἰσοίων ὑποτυποῦνται τὸ Α καὶ τὸ Β εἰς τινὰ τῶν ἀρχαίων μνημείων, ὁ μὲν ἀρχαιοτύπως, ἀν ἐχὶ ἐκ παραδρομῆς, κλειόμενος ἐνταῦθα, ὁ δὲ ἀποβλὼν τὴν ἐν μέσῳ ἐγκλίσην μικρῶν κεραίων ἐκ συμβεβηκός, ἢ κατ' οὐτως ἐξαρχῆς σχηματισθεῖς ἐν τῇ γραφῇ τῆς λέξεως, ἰσαῦτως τῆς ἐπομένης τὸ τρίτον ἀπὸ τοῦ τέλους, ὡς Δ παριστανόμενον κατὰ πρότον, δὲν ἐνὶ καὶ αὐτῷ, πλὴν εἰς τῶν διαφόρων τοῦ Ρ ἀρχαίων τύπων ὥστε ἐκ τῶν πρώτων δώδεκα γραμμάτων ἐντελεῖ καὶ καθ' ἑνὲ ἀποτελεῖται τὸ προηγούμενον ἡμιστίχιον τοῦ ἐξμέτρου α Διομήδης Ἰρος. ἢ Τὸ προσηγορικὸν δὲ, ταῦτον τοῦ Διομήδης, μὲρῆς ἔστραξ τοῦ Διομήδης (Ἰδ. Σχολ. Ἀριστοφ. Ἰππ. 1365) ἐκφέρεται ἐνταῦθα διὰ τοῦ Η μᾶλλον, παρὰ διὰ τοῦ Ο τοῦ εἰς τὸ μέτρον ἀντιβαίνοντος. Ἐπαμφοτερίζει δὲ καὶ εἰς αὐτὸ ἡ γραφὴ ἀναλόγως καθὼς εἰς ἄλλα τινὰ τοιαῦτα συνθετὰ, οἷα, τὸ θεοκόλος καὶ θεοκόλος, νικοκόρος καὶ νικηφόρος, ἀλοφόρος καὶ ἀθηφόρος, νεοκλής καὶ νεοκλής καὶ ἑτεροῖς. Ἡ τελευταία λέξις ΟΧΕΕΝ κείνται προφανῶς ἀπὸ ΟΧΕΕΝ (ὄχημα), γραφομένης ἐνταῦθα ἀρχαῖως τῆς παραληγοῦσῆς διὰ τοῦ μονοφθόγγου Η, τοῦ εἰς παλαιὰ μνημεῖα, ὡς εἰς τὰ περασμένα ὑπέμνησά (ἰρ. 1.), ἐκφράζοντος τὴν μεταγενεστέρην ΙΙ διφθογγόν.

8. Ἐπιγραφή ἐπὶ χαλκοῦ ἀγγείου.

Ἐπὶ μικροῦ τινοῦ χαλκοῦ ἀγγείου, λέβητος σχήμα φέροντος, εὐρεθέντος ἐντὸς τάφου εἰς τὰς Κόμας τῆς Μεγάλης Βλαχίας, ἀπατηθέντος δὲ ὑπὸ τοῦ Παιναίτου, ὑπάρχει χαραγμένη Ἐπιγραφή τῆς Παιναίτου, ἣτις πρὸ χρόνων ἐξεδόθη εἰς τὴν Κλασσικὴν Ἐφημερίδα (Classical Journal T. I. p. 329) ἀλλ' ἀκριβέστερον μετέπειτα εἰς τὸ σήμα τῶν Ἐπιγραφῶν (C. I. add. ad. p° 32; p. 886)

ἐξ ἀπογράφου τοῦ Ῥοσίου (inscr. ant. tab. VII), ἔχουσα οὕτως·

ΕΠΙΤΥΙΣΟΝΟΜΑΣΤΟΤΟΦΕΙΔΙΛΟ ΑΦΙΟΝΕΦΘΕΝ

Ἐν εἰς ἀμφιβολία ὅτι στίχος τις ἐνταῦθα ἀναγινώσκεται ἐξάμετρος. Ὁ ἀνώνυμος ἕμως Ἄγγλος, ὅστις ἐξέδωκεν αὐτὴν πρῶτον εἰς τὴν ἀνωτέρω ῥηθίσαν Ἑρμερίδα, ἐκλαβὼν ὡς πεζὴν, ἐνόησεν ὡς δῆθεν διαλαμβάνουσαν, ὅτι γυνὴ Ἐπιθύη; καλουμένη, ἢ ἢ Ὀνομάστου ἢ Κερίλλου ἢ ἄλλου τὸ χαλιβὼν τοῦτο λεβήτιον εἰς ἐπιταφίους ἀγῶνας, τοὺς ὁποίους πρὸς τιμὴν ἐτέλει τοῦ ἀποθανόντος ἀνδρός τῆς. Ἀλλὰ τοιαύτη ἀνάγνωσις, ἂν ἔτι ἄλλο, προσκρούει φανερὰ εἰς τὸ μέτρον τῆς Ἐπιγραφῆς. Ὁ Βαίκιος (ἐνθ. ἀν.) ἔμμετρον αὐτὴν ἀποδεχόμενος εἰκότως, ἀλλὰ διακρίνων ἕμως ἀνδρὸς μᾶλλον ὄνομα, Τύϊς ἢ Ἰτυίς ἐντός τῆς σειρᾶς ἐμπεριεχόμενον τῶν γραμμάτων ΕΠΙΤΥΙΣ, κατασκευάζει τὸν στίχον οὕτω πῶς·

Ἐπι Τύϊς ὄνομαστο, τὸ Κερίλλου ἄθλον ἔθηκεν. με νόημα, ὡς λατινιστὶ μεταφράζει, nominatus erat Tyis, Cirilai praemium certaminis posuit, ἦγον, ἦσαν ὀνομασμένοι Τύϊς, τὸ ἄθλον τοῦ Κερίλλου ἔθηκεν. Ὑπὸ δὲ τὴν ἔκφρασιν Κερίλλου ἄθλον ὑποθέτει σημαίνον τὸ ἔπαθλον, τὸ ὅποιον εἰδίδετο εἰς τὸν νικῆσαντὰ κατὰ τοὺς ἀγῶνας, τοὺς εἰς τιμὴν ταλουμένους Κερίλλου τινὸς ἤρωος τῆς πλησίον Πανδοσίας καμμένης Ἰταλικῆς πόλεως τῶν Κερίλλων. Ἀλλὰ βιασμένα ταῦτα με φαίνονται καὶ δυσπαρακολούθητα ἐπ' ἱκανόν· διότι, διὰ ν' ἀφίση τὸ δυσχερὲς τῆς ἐκφράσεως, παρατηρῶ ὅτι πρῶτον δίδεται ὄνομα εἰς τὸ ῥῆμα ἐπονομάζομαι ἢ αὐτὴ ἀπαράλλακτος σημασία τοῦ ἀπλοῦ ὀνομάζομαι. δεῦτερον, ἂν ἀσύνδετον ὑπάρχει τὸ πρῶτον μέρος τοῦ στίχου πρὸς τὸ αὐτὸ ἐπόμενον, καθὼς τοιοῦτον τὸ ὑποθέτει ἢ ἀνάγνωσις, μένει πάντα νὰ ζητηθῆ τίς ἦτον οὗτος, περὶ τοῦ ὁποίου λέγεται ὅτι, ἦτον ὀνομασμένος Τύϊς. Ἐπι Τύϊς ὄνομαστο, καὶ ἀνάγκη αὐτὸς νὰ ὑπονοηθῆ ἐξῴθεν, ὅστις κἂν οὕτως ἐπὶ τοῦ ἀγγελοῦ μᾶς λέγεται ὅτι φέρεται εἰκασμένος διὰ νὰ δυνῆθῆ ὁ λόγος νὰ ἀναχθῆ ἴσως εἰς αὐτόν. Τρίτην, ἂν ὑποκείμενον τέλος πάντων τοῦ λόγου ληφθῆ τὸ δεῦτερον μέρος τοῦ στίχου, τὸ Κερίλλου ἄθλον ἔθηκεν, ἐπειδὴ αὐτὸ ἐκφράζεται διὰ προτάσεως, φησὶ ἀναφερομένης εἰς τὸν ἄνδρα, τοῦ ὁποίου σκοπὸς νὰ δηλωθῆ τὸ ὄνομα, ἀναγκαιῶς ἢ πρότερος αὐτὴ ἔπρεπε νὰ συνοδεύεται, πρὸς ἐνωσιν αὐτῆς πρὸς τὸ κατηγορούμενον τὸ ἐν τῷ πρῶτῳ μέρει τοῦ στίχου, με τὸ ἀναφορικὸν δε, καὶ ἢ σειρὰ τοῦ λόγου ἔπρεπε νὰ ἐν ἢ ἐπι Τύϊς ὄνομαστο ὡς πρὸς τὴν ὀλίγην πλοκήν τῶν λέξεων. Ἀλλὰ μένει ἀκόμη καὶ περὶ τῆς ὀρθότητος τοῦ μέτρον διασταγμὸς ὁπωσοῦν. Τὸ ε τῆς ἐπι προθέσεως, πρὸς κατασκευὴν δακτύλου, λαμβάνεται μακρὴν, καὶ διακτιλογεῖται τοῦτο ὑπὸ τοῦ Βαϊκίου διὰ τοῦ Ὀμηρίου (Ὀδ. μ. 423) α ἐπίτονος βέβλητο, βοδὸς

ῥινοιο τετευχῆς· ἢ πλὴν καὶ με ὄλον τοῦτο δύναται τις νὰ ἀμφιβάλλῃ, ἐν ποιητῆς μόνου στίχου τοιαύτην ἄδειαν, ὅποιαν μόλις εἰς χιλιάδας τόσους ἑπὶν ἀπαξ ἠθέλησε νὰ λάβῃ δι' ἀνάγκην τοῦ μέτρον ὁ πατήρ τῆς ποιήσεως.

Πρὶν ἐκθέσω ὅτι συνορῶ ἀπὸ μέρους μου ἐκφραζόμενον εἰς τὸν στίχον, χρῆμα πρότερον νὰ ἐπιστήσω μικρὸν ἐπὶ τῶν ἐν αὐτῷ δύο κυρίων ὀνομάτων, καὶ ἐπὶ τῆς σειρᾶς αὐτῆς ὡσαύτως τῶν γραμμάτων ΟΝΟΜΑΣΤΟ, ἧτις ἐδῶκε τὴν ἀφορμὴν εἰς παραδοχὴν ῥήματος ὑπερσυντελικοῦ χρόνου ἐν τῇ ἀνωτέρω ἐκθεσίᾳ ἀναγνώσει. Τὸ πρῶτον ὄνομα, ἀπὸ τοῦ ὁποίου ἀπέσπασε μέρος ὁ Βαϊκίος πρὸς σύστασιν τοῦ συνθέτου ῥήματος ἐπονομάστο, ταυτοσήμου κατ' αὐτὸν τοῦ ἀπλοῦ ὀνόματος, εἰς τὸ ὄλον αὐτοῦ, δὲν ἐν κατ' ἐμὴν γνώμην εἰμὴ τὰ ἀρχαῖον, ἢ Ἑλληνικὸν ἢ Τρωικόν, ὄνομα Ἰπυτος, τὸ ὁποῖον, εἰς τὴν Ἰταλίαν ἴσως, μεταβαλὼν καὶ γραφὴν καὶ κλίσιν ἐπροσέφερε ΕΠΙΤΥΙΣ. Ἐν δὲ ταύτῃ τῇ ἐπιγραφῇ παρὰ μέτρον, ἐκ τῆς ἢ σφάλακτος, προσθήκην ἐπέλαβον τὰ Ι, παριστάεται ΕΠΙΤΥΙΣ. Τὸ δεῦτερον ὄνομα ὁ πρῶτος ἐκδότης Ἄγγλος, καθὼς καὶ ὁ Βαϊκίος ἀνέγνωσαν ἀμφότεροι Κερίλλου, ἐκλαβόντες προφανῶς τὸ ἀρχαῖον αὐτοῦ σύμφωνον ὡς κόππα, ἀλλ' εἰς τὸ Ῥοσσιανὸν ἔκτυπον (C. I. add. p. 886) τὸ γράμμα φαίνεται καταρῶς φ κατὰ τὸν ἀρχαῖον τύπον σχηματιζόμενον ὥστε λείπεται ἐκ ταύτου νὰ ἀναγνωσθῆ ἢ λέξις, Φερίλλου, ἦγον, τὸ ἀληθές, Φερίλλου, ὡς ἂν ὅπου τὸ ἐκ παραδρομῆς, ἢ ἐκ τύχης παρενεμείνον ἰ ἀποκορεύεται ἐνταῦθα ὑπὸ τοῦ μέτρον ὡσαύτως, ὡς θέλει φανῆ μετ' ὀλίγον εἰς τὴν κατ' ἐμὴν γραφὴν καὶ ἀνάγνωσιν τοῦ στίχου. Τὸ δὲ Φερίλλου, ἢ γενικὴ ὑπάρχει τοῦ Φερίλλου (Φερίλλου), ὀνόματος, καθὼς ἄλλα, συνθέτου καὶ τοῦτο ἀπὸ τοῦ λαός, εἴθε ἕμως τὸ Π τῆς προθέσεως μεταβλήθη εἰς τὸ ἀντίστοιχον Φ, ὅπως ἢ αὐτὴ μεταβολὴ τοῦ Π εἰς Φ γίνεται προσέτι καὶ εἰς ἄλλας τινὰς ἀρχαίας λέξεις, ὡς εἶναι, Φεραεφόνη ἀντὶ Περσεφόνη, καὶ ἀσφάραγος, φιδάκη, σφόνδυλος ἀντὶ ἀσπάργγος, πιθάκη, σφόνδυλος, καὶ ὅπως ἀπαράλλακτα ἡμεῖς, τῶρα με τοιαύτην μεταβολὴν σταθερῶς λέγομεν, σφονδύλιν, σφουγγάριν, σφουγγάτον, φελεκοῦδιν, φουκτα, καὶ ἐν Ζακύνθῳ σφαράγγιν, τὰ ὅποια προδήλως ἀρχὴν ἔχουσιν ἀπὸ τὰ διὰ τοῦ Π ἀρχαίως ἐκφερόμενα.

Εἰς τὰ γράμματα, τὰ συνιστώσα τὴν σειρὰν ΟΝΟΜΑΣΤΟ, παρατηρεῖται ἐν τῷ ἐκτύπῳ τοῦ Ῥοσίου, ὅτι ἐν ἐξ αὐτῶν τὸ Σ φέρει προσκολλημένην ἐπὶ τῶν νῶτων μικρὰν τινα κεραίαν ὅσον ἀπόστροφον, διὰ τῆς ὁποίας, ὑποπεύω, ἢ ὁ Χαράκτης αὐτός, ἢ ἕτερος ἠθέλησε νὰ δείξῃ τὸ γράμμα τοῦτο ὡς κερματιστόν. Ἀλλ' ὅπως καὶ ἂν ἔχη, ἔτι μόνον περιττὸν αὐτὸ ὑπάρχει, καθὼ σκοτίζον τὸν γοῦν τῶν λεγομένων, καὶ κἂν τὴν σειρὰν τῶν γραμμάτων νὰ παριστάνῃ ῥῆμα, τὸ ὁποῖον οὐδεμίαν ἀρμυδιαν θέσιν ἔχει εἴθε εὐρίσκειται, ἀλλὰ καὶ πρόσκομμα

ἔτι γίνεται φανερόν εἰς τὴν μέτρησιν τοῦ ἔπους· πῶς λοιπὸν πρέπει νὰ ἀναγνωσθῆ τοῦτο συμφώνως με τὰς κειμένας λέξεις καὶ τὸν γοῦν τοῦ ἐπιγράφαντος; νομίζω ὅτι ἀποφασισθῆ ἀπ' ἀμφοτέρων τὰ κύρια ὀνόματα τὸ περιττὸν Ι, καὶ πρὸς τοῦτοι: τὸ Σ ἀπὸ τὴν σειρὰν τῶν γραμμάτων ΟΝΟΜΑΣΤΟ, θέλει προκίψῃ ἐν τακτικῷ ἐξάμετρο τὸ ἐξῆς·

Ἰπυτος ὄνομα τοῦτο Φερίλλου ἄθλον ἔθηκεν, με νόημα ἀπλοῦστατον καὶ εὐκρινέστατον· Ἰπυτος τὸ ὄνομα, ἦτοι Ἰπυτος ὀνομαζόμενος, ἔθηκε τὸ ἀγγεῖον τοῦτο ἔπαθλον (εἰς τοὺς ταλουμένους ἀγῶνας). Τὸ ἐν τῷ Φερίλλου Ι ἀποβαίνει νομίζω μακρὸν διὰ τὴν ἐν τῷ ἑβδόμῳ ἡμιποδίῳ ἐπικρατῆ ἀρσιν καὶ μάλιστα τοῦ ὑγροῦ ἐπομένου· αἱ δὲ πρῶται συλλαβαὶ τῶν λέξεων ΟΝΟΜΑ, ΤΟΤΟ ἔχραχθησαν μονοφθόγγως ἦτοι διὰ μόνου τοῦ Ο, τοῦ ἐπέχοντος, ὡς ἄλλοτε παρετήρησα, τὸν τόπον τῆς ΟΥ διφθόγγου. Προσθετοῦ ἀκόμη ὅτι ὁ Ἰταλὸς Χαράκτης ἀντὶ τοῦ Κ ἐμεταχειρίσθη τὸν Q χαρακτῆρα κρίνας αὐτόν, ὡς φάνεται, ἰσοδύναμον ἐκείνου ἐν πάσῃ περιστάσει, ἂν καὶ ἢ χρῆσις αὐτοῦ ἦτον συνήθως περιορισμένη, ὡς ἄλλοτε ἐτημεσίωσα.

Τὰ ἄλλα ταῦτα, ἢ ἔπαθλα, τὰ ὅποια ἐλάβαν οἱ εἰς τοὺς ἀγῶνας εὐδοκιμήσαντες, συνεθάπτοντο μετ' αὐτῶν ἀποθανόντων, ὡς συνεθάπτοντο καὶ ἄλλα, ὅσον ὄπλα, σκεῦη, στολιδία, ὀνομαζόμενά ταῦτα κτῆρα, ὡς κτήματα δηλαδὴ τῶν ἐκρού, αἱ περιουσία αὐτοῦ ἐντάφιος.

ΚΡ. ΣΙΑΪΤΑΣ.

ΓΛΩΣΣΑΡΙΟΝ ΤΗΣ ΗΠΕΙΡΩΤΙΚΗΣ.

(Συνέχεια ἴδε φιλ. 103 [94 καὶ 108].)

Ξελέχομαι. (Ἐξ - ἐλέγχο). Συζητῶ μετ' ἄλλου πῶς; δυσχερῶς λαβόντα χάριν μεταξὺ ἐμοῦ καὶ ἐκείνου καὶ ἀπομεινόντα ἀναποφάσιστα καὶ ἀμφόβολα. Ἄς τους γὰρ τὰ ξελέχομεν οἱ δύο τους, δηλ. νὰ τὰ ποῦν, νὰ τὰ χωρίσουν, νὰ εἴρουν ποῖος ἔχει τὸ δίκαιον καὶ ποῖος τὸ ἀδικον. Κάθονται καὶ ξελέγονται, κάθονται καὶ τὰ ξελέγουν. Ξελέμματα δὲ, πληθυντικῶς, ἢ τοιαύτη συζήτησις.

Συροβόλομαι. Πίπτω ἐκτάδην χαρὰ, προξενῶν διὰ τοῦ σώματος μου καὶ τὸν ἀνάλογον δούπον. Συροβόλο δὲ, ὁ ἐκτεταμένος ὄρυθος ὁ προξενούμενος ὑπὸ πολλῶν κατακαρημνιζομένων πραγμάτων.

Σκαλίδω. Φθάνω ἀναβριζόμενος εἰς τὸ ποθοῦμενον σημειον.

Παραστέλω. Στέλω ὄρθως ἐνώπιον ἄλλου.

Παραστέκομαι. παρατηρῶν τὰ ὑπ' αὐτοῦ πρακτόμενα. Τί με παραστέκει; Καὶ ὅπως ἐν κοινῇ χρῆσει, Μὰ τὴν ἄρα τοῦ μᾶς παραστέκει.

Διάσυνας. Ὁ ἀλλαγῶ βοῦλοντας. (Ἰδ. Λεξ. Μοκίτης. Βυζ.)

Βαριά. Τὸ δένδρον ὁ φοινῆς.

Πρακοντιά. Τῶν ἀρχαίων τὸ δρακόντιον. Δηλητηριώδης βυτιάνη ἀπαντωμένη συχνάκις εἰς τοὺς ἀγρούς, προάγουσα δὲ σταφυλὴν τῆς ὁποίας αἱ βᾶγες εἶναι μικραὶ καὶ ἐρυθραὶ ὡς τ' ἄωρα κεράσια.

Ψυλλίθρι. Τῶν ἀρχαίων τὸ ψύλλιον. Καὶ οἱ ἡμέτεροι χωρικοὶ διηγούνται ὅτι τὸ χόρτον τοῦτο ἀφρίζει τοὺς ψύλλους.

Ῥεῖται. Τῶν ἀρχαίων τὸ ῥεῖον ἢ ὀδον, καὶ τῶν Γάλλων τὸ Irulle. Εὐρίσκειται ἐν Προβέντζῃ.

Ῥεῖται. Ἐν Λευκάδι μπασανάκια καὶ ἐν Ἑλλάδι σαυκί. Ἄλλη ῥίξ, ἔχουσα σχῆμα μακροειδὲς καὶ χροῖμα πορτοκαλλοῦ, χρῆσιμος εἰς τὴν μαγειρικὴν. Γαλλ. carotte.

Κόγκολη. Ἀλλαγῶ μπογαλάς. Ἐν τῶν ζιζανίων τοῦ σίτου.

Καρβουνοσαρο. Ἄλλο ζιζάνιον τοῦ σίτου.

Μπορμπουλίας. Ἐν Κερκύρα, βαβύλια. Εἶδος ἀγροτικοῦ βιβυκῶς ἔχοντος μέγεθος ὅσον ὁ τέττιξ, χρυσοπρασίνην δὲ τὴν βῆλιν.

Ὀλιουρο. Ὀπώρα.

Ἀθικαθῆνα. Ἐν Κερκύρα ἀθικαθῆνα. Συκοφαντῶ. Ἄθαρα, ἢ συκοφαντία.

Ξεβολία. (Ξα) Τὸ ἀπείτημον τοῦ κόπου, τὰ ἀπὸ τῆς ἐργασίας ὠφελήματα. Καὶ ῥῆμα ξεδουλιῶ, κερδίζω διὰ τοῦ κόπου μου.

Παθός. Ὁ παθῶν. Ἐμὲν τὸν παθὸν τὰ ῥωσάτε. Καὶ ἐν τῷ δημῶδι ἐξιώματι αὐ παθὸς εἶναι ἰατρὸς.

Καρκόρομαι. Λέγομεν ὅταν τρώγοντες συμβῆ καὶ καθῆσθαι εἰς τὸν κόπον. Καρκόρομαι δὲ, ὅταν τὸ καταποθὲν διερχόμενον βροχθεῖας φέρῃ πίεσιν, στενοχωρίαν, ἐωσοῦ φθῶσῃ εἰς τὴν στόμαχον. Ἀμολλῶ. Ἄβρ. ἀμόλυφα. Ἐν τῷ μολύνω. Τὸ ἀλλαγῶ ἀρταίνομαι, χαλῶ τὴν νηστείαν.

Ψοφολογῶν. Πρὸς καταφρόνησιν ἢ ἀστεϊσμόν. Σύρε νὰ ψοφολογήσῃς, σύρε νὰ κοιμηθῆς. — Ἐίχε λησμονῆται προηγουμένως νὰ παρατηρήσω ὅτι εἰς τὰ βυβαινότερα τῆς Ἠπείρου, πρὸς δὲ καὶ ἐν Κερκύρα, δὲν σχηματίζουσι τὴν κατάληξιν τῶν ἀσυναίρετων εἰς ἄου, ἀλλ' εἰς ἄω, κατὰ τὴν ἀρχαίαν γραφήν.

Παιζογελῶν. Περιπατῶ τινὰ ὑποσχόμενος εἰς αὐτόν πωλάσις καὶ μηδέποτε ἐκπληρῶν τὸ ὑποσχόμενον. Τὸν κερῶ με τὰ λόγια. Ἄν τὸ τοιάθεισ πῶς ὁ παιζογελῶς; Συζητῶ, καὶ συμφερό (σὺν — φθάνω.) Προφθάνω.

Μυλλῶν. Ἐκ τοῦ μυλλῆνας. Ἐλανάσθην γράψας αὐτὸ ἀλλαγῶ μυλλῶν.

Κόττα. Καὶ τοῦτο κινδὺς ἐγροψα κῶτα δι' ἐνός ε. Κόττον ἔλεγαν οἱ Δαριεῖς τὸν ἀλέκτορα, ὅταν καὶ τὸ κῶκος καὶ τ' ἄλλα.

Πεθνήσκω. Ἀποθνήσκω.

Καλλοσυνεύω. Ἐκ τοῦ καλὸς ἔγεινε καλοσύνη. Ἐκ τοῦτο δὲ, ῥῆμα καλοσυνεύω, λαμβάνω κελὴν.

τροπήν, εὐχάριστον. Ὁ καιρὸς ἐκαλοῦντο, — ἢ κακοκαιρία ἐπαυσε.

Μοῦ ξανακαίγεται. Μοῦ διεγείρεται ἐν νέῳ πάθος, κλισίωμα, τὸ ἠπίον ἀπὸ πολλοῦ ὑπνωτῆ. Τώρα σοῦ ξανακάηκε; δηλ. ἀφοῦ τόση παρήλας ἔφα ἢ καιρὸς (σχετικῶς πάντοτε), τώρα τὸ ἐνθιμῆδες; Δευτερόν. Ἐπαναλαμβάνω τὸ πραχθέν. Τριτόνω δέ, δις τὸ ἐπαναλαμβάνω. Καὶ δευτέρωσεν ἢ ἐπέριτωσε τὸ δεῖνα γεγονός, ὅτι δηλ. ἐντὸς ὀρισμένου χρόνου δις καὶ τρίς ἔλαβε τούτο χώραν.

Χιλιάδω. Βυτικῶς ὡς ἐπὶ τὸ πολὺ. Γινόμενου λόγου, λέγομεν γὰρ τὸς χιλιάσας! (τοῦς χρόνους τῆς ζωῆς σου). Καὶ χιλιάχρονος! ὁ πρὸς δὲ ἐπιποθοῦμεν ἢ εὐχόμεθα χιλιαστῆ βίον.

Ἀποκλιῶ. Ὁ καιρὸς μ' ἀπόκλεισε, ἢ κακοκαιρία μ' ἐμπόδισε τοῦ νὰ ἐξέλθω τῆς οἰκίας, τοῦ λιμένος, κτλ. Ἐπὶ πολεμικῆς, ἀντιπολιορκῆς, ἔθεν καὶ ἀποκλεισμός, ἢ πολιορκία.

Συγάμελος. Ἦρθε συγάμελος, ἦλθε σὺν γυναίξ, καὶ τέκνοι.

Ἄσπρη. Ἐν Κερκύρα (*). Τὸ παρ' ἡμῶν καρδέλι. (*ιδ. Δεξ. Βυζ.)

Σωφρογιάδω. Ἐν Κερκύρα. Ἴδε Ξεραθυμάου, ἐν φυλ. Πανδ. 193.

Θυμὸς. Λέγομεν διὰ πληγὴν ὅτι ἔχει θυμὸν, δηλ. ἔχει τάσιν πρὸς τὸ νὰ κακοφρομισῇ. Λέγομεν καὶ διὰ τὰ δένδρα ὅτι ἔχουν θυμὸν, δηλ. ἔχουν τάσιν πρὸς τὸ ν' ἀναπτυχθῶν.

Ἀνάθλω. Ἐπὶ πληγῆς ἥτις θεραπεύθησεν ἀνοίγει καὶ πάλιν. Καὶ ἐπὶ φυτῶν ἄτινα κοπέντα ἢ ἐρηκθῆντα ἀναβλαστάνουσι.

Πάω. Ἄβρ. πάσσα. Πηγάλω. Λέγομεν καὶ πάω, καὶ πάγω, καὶ πάου, καὶ παγαίνω.

- Παίρω. } κτλ. Ἀντὶ παίρω, φέρω, δέρω.
- Φέρω. }
- Δέρω. }
- Ἀδράζω. Ἀντὶ ἀραζώ.
- Ἀφέντρα.
- Ἀρχόντω.
- Κρουατάλλω. }
- Χρυσοπάκια. }
- Καλομοίρα. }
- Ἀκρίθω. }

Κόσμος. Τῶν ἀρχαίων ὁ κόσμος. Τὸ ἐγκλίμα τῶν πλεξίδων ἐπὶ τῆς κορυφῆς τῆς κεφαλῆς, τὸ ὁποῖον κάμνουσιν ἀκόμη πολλὰι γυναῖκες.

Φάσφορα. Τὰ ἀλλαχθῶ σπίριτα. Ἐν Κεφαλήνῃ, κιάκια, ἐν δὲ Ζακύνθῳ, θειαυφόνια.

Τάπισκουα. Ἐπίρρ. Ἀντὶ τάπιστομα.

Πουλλαχίδα. Ἡ νέα ὄρνιθ, ἢ μὴ γεννησασα. Κοκοτσέλι, ὁ μικρὸς ἀλέκτωρ. Κοιτάπουλο, περιληπτικὸν τῶν δύο πρώτων.

Καρκαρίω. Ἐπὶ ὄρνιθων ὅταν φωνάζω. Καρκολογιάμαι. } ζῶαι, προμνηνοῦσαι διὰ τῆς καταχρήσεως τὸν προσεχῆ τοκετόν.

(*) ΣΗΜ. ΠΑΝΔ. Παρατηρήσειν ὅτι ὁ συνάκτης τοῦ γλωσσίου τούτου, ἢ καὶ ἐπιγράψαι αὐτὸ Ἰππικόν, ἀναμνηστικὸν καὶ ἕνεκα τῆς Ἰππικῆς λέξεως.

Ἀγαγιῶθω. Ἀναγινώσκω. Παλαιούθω, καὶ παλαιούθεν. Ἐπίρρ. Παλαιόθεν, ἔκπαλαι. Σάγουλα. Λεπτὸν σχοινίον, ὡς ἐκεῖνο λ. χ. τὸ ὁποῖον μεταχειρίζονται οἱ βασιλεῖς. Σόθβα. Μικρὸς χάνδραξ, δυνάμενος καὶ νὰ πηδηθῇ. Κατακλιῖδι. Ἡ σιαγὼν. (Ἐπεταὶ συνάκεια.)

ΕΚΡΗΣΙΣ ΤΟΥ ΒΕΖΟΥΒΙΟΥ.

—οοο—

Κατὰ τὸν παρελθόντα Μάιον φρικιόδης καὶ ἔκτακτος ἐκρηξίς τοῦ Βεζουβίου, ἀνετρέψε κίμας καὶ ἀγροὺς, καὶ ψυχὰς ζώσας κατεπόντισεν εἰς τὰ τάρταρα τοῦ ἄδου, καὶ εἰς χάος ἀμορφον μετέβαλε τὴν χθὲς ἐτι ἀμμάζουσαν καὶ χλοερὰν καὶ περικαλλῆ φύσιν εἰς πολλὰς περὶ αὐτὸ χώρας. Περὶ τῆς ὀδυνηρᾶς ταύτης καταστροφῆς ὁμιλεῖ ἡ ἐξῆς ἐκ Νεαπόλεως ἐπιστολή, ἣν παραθέτομεν ἐνταῦθα χάριν τῶς ἀναγνώστου.

« Ἡεβαλίως ἡ φύσις ἐν Νεαπόλει ἠλλοιώθη, ἢ μᾶλλον ἠσπάρθη τὴν ἀναρχίαν. Ἀπὸ τὸν δεκεμβρίον ἐτι ἤρξατο τὸ ἔαρ, καὶ ἦνθησαν αἱ ἀμυγδαλαί, καὶ ἀπὸ τῶν κερᾶσων ἐκρεμάθη καρπός. Καὶ ταῦτα ἐγένοντο τὸν χειμῶνα· σήμερον δέ, κατὰ μέγα μῆδιον, τί συμβαίνει; ἀνεμος πνέει λάβρος, βετὴς καταπίπτει σφοδρὸς ὡς ἐν ὄρα φθινοπύρρον, αἱ νύκτες εἶναι κατάψυχροι, τὰ ὄρη κεκαλυμμένα ὑπὸ χιόνος, θύελλαι μυκῶνται, τυφῶνες βροντῶσι, καὶ προχθεὶς σίρων κατάμυρος ὡς στύλος ἀνυψώθη περὶ Ἰανσίλυπον ἀπὸ τῆς θαλάσσης μέχρι τοῦ οὐρανοῦ. Ἡ γῆ σεισθεῖ εἰσέτι κατὰ τὰ βασιλικάτα, καὶ τὸ Βεζουβίον, θυμοειδέστερον ὑπέροπε, ἐκτοξεύει ὑπὸ τριῶν ἡμερῶν φλόγας.

« Τὸ πῦρ δὲν ἐξέρχεται, ὡς ἄλλοτε, ἐκ τοῦ μεγάλου κώνου· ἢ ἀρχαία αὕτη κορυφὴ τοῦ ἠφαιεῖου πρὸ πολλοῦ ἀργεῖ, καὶ χρησιμεύουσα ἀντὶ ἀναπαυτηρίου πρὸς τοὺς περιηγητὰς τοῦ ἀναβαίνοντός ἐκεῖ μετὰ πολλοῦ πόνου, βλέπει ἀταράχως καὶ καπνίζουσα μόνον τὴν πρὸ τῶν ποδῶν αὐτῆς γένναν. Ἀντ' αὐτῆς δὲ μέγας ἀριθμὸς μικρῶν κρατήρων ἐξερέγεται, μεταξὺ τοῦ κώνου καὶ τῶν ὕψωμάτων τῆς Σήμμας, χειμάρρους λευβάδος (lave), σωροὺς κρυσίμου ὕλης ἀρκούντας ἐπὶ ἐν ἔτος εἰς θερμαντὴν ὀλοκλήρων τῶν Παρισίων. Ὁ χειμάρρος φράσσει τὴν ὄραν ταύτην ὅλην τὴν ὁδὸν τὴν ἀπὸ τοῦ κώνου εἰς τὸ Ἐρημητήριο, καὶ φθάνει πλησίον τοῦ σταυροῦ ὅπου ἀρχεταὶ ὁ λόφος τοῦ Ἀστερασκοπέλου. Ἐνταῦθα ἴσταται μόνος πρὸ βουνῶν ὕλων τὰς ὁποίας αὐτὸς συνεσώρευσε. Τότε διαίρεται εἰς δύο ῥύσας, ἐξ ὧν ὁ μὲν βεῖει εἰς τὴν κοιλάδα ἀνά-

πηδῶν καὶ κατακυλιόμενος ὡς καταβάτης· καὶ ποτὲ μὲν ἀπὸ τῶν ποτῶν δὲ περιελίσσων καὶ ἄλλοτε ἀναβαίνων τὰς καταψυγμένας λευβάδας τοῦ 1855 ἔτους, κατακρημνίζεται εἰς τὸν βόθρον τοῦ Φαρῶ, ὅν καὶ πειθῶς ὑπερέβη καὶ κατέχευσε τὴν ὄραν ταύτην· ὁ δὲ ἄλλος ῥέων ἐκ δεξιῶν ὑπὸ τὸ Ἐρημητήριο καταφέρεται πρὸς τὴν πλατεῖαν μὲν οὐχὶ δὲ καὶ βυβαῖν χαράδρην τὴν καλουμένην Μεγάλην Τάφρον. Ἀλλὰ καὶ μᾶλλον ὑπερέβη, ὑπὸ τὸν κώνον, καὶ ὑπὲρ τὴν Ἐπίρην, ἠνοίγησεν τρεῖς ἢ τέσσαρες νέοι κρατήρες· τούτων ὁ μεγαλύτερος, ἐξογκώσας περὶ αὐτὸν τὸ ἔδαφος, περιέβωσεν ὑπὸ μικροῦ κώνου ὅθεν ἐξακοντίζονται, ὡς ἄλλα πυροτεχνήματα, ὑπερμαγθεῖς βράχοι πυρρλεκτοὶ, οἵτινες, ῥιπτόμενοι ἢ ψηλά καὶ κατ' ἐθείαν, συντρέπονται, καὶ πίπτοντες διασκορπίζονται ὡς νιφάδες πυρός. Ἐκ δὲ τῶν συνταμμάτων τούτων συγκροτεῖται τρίτος ῥύαξ κυματηρότερος ἀλλὰ καὶ τρομερώτερος τῶν ἄλλων. Ἐλθὼν εἰς τοὺς καλλιεργημένους ἀγροὺς, καταβαίνει ἀμέσως πρὸς τὴν Ῥητίνην, καὶ ἀν' ἀκολουθήσει ῥέων μετὰ τῆς αὐτῆς ὁρμῆς θέλει, μετὰ μίαν ἢ δύο ἡμέρας, καλύψει καὶ διὰ νέων λεβᾶδων τὸ Ἠράκλειον.

« Εἶθε τὸ θαυμάσιον τοῦτο. Οἶμα μὴ κατανοῦμαι μαγιστὴ συμφορὰ! Ὁ δὲ λαὸς; πλὴν τῶν κατοίκων τῶν μερῶν ἐπισημῶν ἄτινα ἀπειλεῖ ὁ κίνδυνος; χαίρει μάλιστα ἐλπίζων ὅτι ἡ ἐκρηξίς θέλει ἐξαρχνίσει τοὺς σεισμούς τοὺς ἀπὸ πέντε μηνῶν συνταράσσοντας καὶ ἀνατρέποντας τὰ περὶ Βασιλικὰ κατὰ χωρία. Ἐνταῦθα καλὸν νὰ ἀνευθερίσωμεν τὸ τοῦ Οὐμβρόλδου λέγοντος ἐν τῷ Ἔσσημ, ὅτι δὲν πρέπει νὰ καταφρονῶμεν τὰ κοινῶς πιστευόμενα. Αἱ ἐκ τῶν χωρίων τούτων εἰδήσεις εἶναι θλιβερώταται· ἔλα ἐγένοντο ἐρείπια· τὸ δὲ ἀνεπαρκὲς τῶν βιοθημάτων, ἢ βραχυτύτης καὶ ἡ δυσκολία τῆς διανομῆς αὐτῶν, ἢ ἀθυμία τῶν πτωχῶν, ἢ συνεχὲς ἐπιπέδησις τῶν σεισμῶν, καὶ ὁ δικαίος φόβος μὴ ἐπέλθῃ καὶ νῆξ προμαρξὴ ἐκρηξίς, ἀναγκάζουσι πάνταν ἀπόπειραν ἐπισκευῆς. Ὁ λαὸς ζῆ εἰσέτι ὑπὸ πρόστυχα παραπήγματα, οὐδὲ θέλει τις νὰ ἀνεγείρῃ τὴν οἰκίαν αὐτοῦ πρὶν ἀνεγερθῶσιν αἱ ἐκκλησίαι. Κατὰ τὸ λέγειν τινῶν, ἢ Παναγία ἀνεμίχθη ἀκτασχήτως εἰς τὰ συμβάντα. Ἀνετρέπη τις πόλις; τιμωρία τῆς Παναγίας; εἰσῆθη τις ἄλλη; προστασία τῆς Παναγίας; διεκόπη σήμερον ὁ σεισμός; δὲν θέλει ἄλλην ἐκδίκησιν ἢ Παναγία; ἤρχισεν αὐρίον; ἔμεινον ὄλιγα ἐτι λείψανα ἀμαρτιῶν τὰ ὅποια τιμωρεῖ ἢ Παναγία. Ἐν ταῦτα εἰδείνουσι πίστιν ἀληθῆ, δὲν ἤθελον βεβαίως προξενῆσαι γέλατα δυστυχῶς ὅμως καταγγέλλουσι λήθηρον, νάρκωσιν ἠθικὴν, οὐχὶ ἐπιστήσουσαν ὡς ἡ πίστις ἀλλὰ καταβάλλουσαν, οὐχὶ ἀναθαρόνουσαν ἀλλὰ πτοούσαν· ἔνεκα αὐτῆς τὴν 4 (16) δεκεμβρίου σύμπεσεν ὁ λαός, ὀλιγωμνος ἔφυγεν εἰς τὰ ὄρη. Τὸ εἶδος τοῦτο τῆς πίστεως δὲν αἰετίζει ἀλλὰ σώζεται, δηλαδή δὲν ἐνθιβρῶνται ἀλλ' ἀποθαροῦνται.

« Τὸ ὄρος τὸ διαχωρίζον τὴν Σάλαν ἀπὸ τῆς Νέας Μαρσικῆς διεβράχη ὅλον αἱ ὁδοὶ σχίζονται, καθ' ἐκάστην, καὶ πολλῶν τὸ ἔδαφος κατέπεσε περὶ τὸ ἐν μέτρον. Περὶ τὴν Μαρσικὴν, ἢ γῆ σχισθεῖσα αἰρῆς, κατέπεσε τοῦ πόδας ἀνθρώπου, καὶ ἐκλείθη ἀμέσως· ἀλλ' ἀπήμασαν αὐτοὺς μετὰ ταῦτα, ἐπέλθοντες νέου σεισμοῦ. Περὶ δὲ τὴν Μέλιφιν οἱ λόφοι κατέπεσαν καὶ χόσματα ἠνοίγησαν, ὥστε μέγα μέρος τῆς χώρας ἐγένετο ἐπιπέδιον εἰς κατασκευὴν οἰκῶν καὶ στρατώνων. Αἱ πηγαί, αἰτίνες εἶχον ἀναβλύσει τὴν 4 (16) δεκεμβρίου ἐμκρήνθησαν καὶ ἐξέλιπον, ἐνῶ ἄλλα ὕδατα ἀλμυρὰ καὶ θειώδη ἀναπηδῶσι συνεχῶς. Βίς Βιγγανον, μόλις ἀνέβλυσεν ὕδωρ ψυχρότατον, διαυγέστατον καὶ γλυκίτατον, καὶ ἐγένετο ἀρχαῖον.

« Τὸ Βιγγίανον ἦτο πόλις ὄραία καὶ τερπνοτάτη, ἥτις ὁμως ἀνετρέπη ἐκ θεμελίων. Οἱ ἠμίσεις τῶν κατοίκων αὐτῆς, ἐπάγγελμα ἔχοντες πλάνητος μουσικοῦ, περιέρχονται τὸν κόσμον ψάλλοντες πρὸς ἀνθρώπους οὔτε τὴν γλώσσαν οὔτε τὸ μόνόφωνον αὐτῶν ἄσμα ἐνοοῦντας· καὶ ἀφοῦ συνάξωσιν ἀρκετά, ἐπανερχονται εἰς τὰ ἴδια, ἀγοράζουσι ἀγρὸν ἢ οἰκίαν, καὶ καταλύουσι τὸν βίον ὡς χῆνος, αὐτοὶ οἱ ζῆσαντες ἄλλοτε ὡς ἀπόδοτες. Περιηγούμενοι λοιπὸν πολιτίζονται· καὶ ὁ ξένος ὁ ἐπισκεπτόμενος τὴν ἐπαρχίαν Βασιλικῶν, τῆς ὁποίας οἱ κάτοικοι, πλὴν τινῶν σπχνίων ἐξαιρέσεων, εἶναι ἀμαθῆστατοι, αἱ δὲ παρθέναι μένουσιν ἔσσει παρθένοι κατὰ τὴν μέθυσιν, διότι οὐτε τὸ ἄλφα διδάσκονται, αἱ γάλλεται ἐύρωτων κατὰ τὰ ὄρη ἐκεῖνα πόλιν εὐπρεπῆ, καὶ ἀνθρώπους ὀμιλοῦντας ὡς ἐπὶ τὸ πολὺ τὴν γαλλικὴν.

« Οἱ κάτοικοι τῆς ὄρας ταύτης κώμοπόλεως ἐπεχείρησαν ἤδη νὰ ἀνορθώσωσιν αὐτὴν· ἀλλ' εἶναι ὅλη σωρὸς ἐρείπιων. Σχῆμα ἔχουσα ἀμφιεσάτρου καὶ ὀκοδομημένη ἐπὶ δύο λόφων, κατέβησεν διὰ μίαν τὴν 4 (16) δεκεμβρίου, καταπεσόντων τῶν οἰκημάτων τοῦ ἐνὸς ἐπὶ τοῦ ἄλλου. Χίλιοι ἀνθρώποι ἐτάφησαν τὴν νύκτα ἐκεῖνῃ, καὶ ὄλιοι σχεδὸν ἐνῶ ἐρευγον, ὑπὸ τοῦς τοίχοις ἢ τὰς στέγας τῶν οἰκιῶν. Ὁ δὲ βλεπρὸς ἤθελεν εἶσθαι ἀπέραντος ἐάν οἱ πλείστοι δὲν ἐψυχλον τὴν ὄραν τῆς συμφορᾶς εἰς τὰ τέσσαρα μέρη τοῦ κόσμου, ἢ δὲν ἦσαν διασηρησμένοι, ἔνεκα γεωργικῶν ἐργασίῶν, εἰς τοὺς ἀγροὺς. Τρεῖς ἀνθρώποι ἐκοιμῶντο ἐν τῇ αὐτῇ κλίτῃ, καὶ μεγάλη δοκὸς καταπεσούσα ἐκόψε συγχρόνως καὶ τῶν τριῶν τοὺς πόδας. Ἀνεγέρθησαν δὲ ζῶντες μετὰ τρεῖς ἡμέρας.

« Ἀλλ' ἡ πόλις Σαποάρα ἔπαθε πλέον καὶ τοῦ Βιγγίανου· οὔτε αἱ ὁδοὶ, οὔτε αἱ οἰκίαι αὐταὶ γινωρίζονται, οὔτε κἄν τὴν ὄψιν αὐτῆς διακρίνεις. Ἐν μόνον μνημεῖον τῆς ἸΣΓ' ἐκατονταετηρίδος μένει ἀκέραιον. Ἐκ τῶν τεσσάρων χιλιάδων ψυχῶν αἰτίνες κατέφυγον τὴν πόλιν ταύτην, ἐξωλοθεύθησαν αἱ δύο καὶ ἐπέκεινα. Ἐν αὐτῇ ὑπῆρχε καὶ οἶκος ἀρχαῖος ἢ μᾶλλον φουρίον, οὗτινος οἱ τοῖχοι εἶχον πολλῶν μέτρων πάχος. Βίς τοῦτο ἦσαν κεκρυμμένα τριακόντα χιλιάδες δουκάτων, ἐξ ὧν ἀνευρέθησαν αἱ ἐξήκοντα μόνον· συνετάφη δὲ μετ' αὐτῶν καὶ ὁ οἶκος δεσπότης. Ἐπῆρχε δὲ καὶ μοναστήριον γυναικῶν,

ἐξ ὧν 18 μὲν ἐφρονεῖσθαι 12 δὲ ἐσώθῃσαν. Ἡ ονομαζομένη Θήρεια Ἀλβέρτ, ἐξεχώθη ζῶσα μετὰ ἑπτὰ ἡμέρας, ἀπέθανεν ὅμως ἕνεκα τῆς ἀσπίδος. Εἰς ταύτην ἰδίως τὴν πόλιν παρετηρήθησαν τὰ παραδοξότερα τῶν φαινομένων, σεισμὸι ἀτακτοὶ, κυματώσεις, ἀναπλάσεις, σπασμοὶ καθ' ὅσιν ἡ γῆ περιστρέφεται πανταχοῦ καὶ περιεδινοῦτο ὡς σκαφίδιον ὑπὸ εἴφωνος· μία καλογραφα ἀνεβρίβθη κοιμωμένη εἰς τὴν στέγην τῆς οἰκίας, τρία πατώματα ὑψηλότερον τοῦ δωματίου αὐτῆς, καὶ ἐξύπνησε καθήμενη εἰς ἱερὰς καὶ εἰς χωρικός ῥυθμούς· γυμνοὶ τὴν νύκτα ἐκτὸς τῶν οἰκιῶν αὐτῶν, αἰτινες διαχωρίζονται ὑπὸ πολλῶν ἄλλων ἀπειχόν ἰκανῶς ἀπ' ἀλλήλων, ἐξεσπρονδονίσθησαν ἐνηγκαλισμένοι εἰς τὸν ἀέρα, ὡς ναυαγοὶ εἰς τὴν Θάλασσαν, καὶ οὕτως ἐνηγκαλισμένοι κατέπεσαν ἐπὶ σωροῦ ἐρείπλων. Οἰκογενεῖαί τις ἐνεκμελῆς κατ' ἕκει εἰς τὴν αὐτὴν οἰκίαν καὶ οἱ μὲν κοιμώμενοι εἰς τὴν ἀνωτέραν ὄροφον κατεσυντρίβθησαν καὶ ἐτάφησαν ὑπὸ ἐρείπια· οἱ δὲ εἰς τὴν κάτω οὔτε ἐσαλεύθησαν οὔτε ἐπικλόνθη. Ὁ εἰρηνοδίκης Φιορεντίνος ἐσώθη παραδόξως παρὰ τῆς ἰδίας συζύγου του, ἥτις ἤνυθον ὑπὸ τοῦ σεισμοῦ ἐπ' αὐτοῦ, ἐξέτινεν ὡς ἀψίδα τὸν βραχίονα οὐτος δὲ ξηρανθεὶς ὑπὸ τοῦ θανάτου ἀπέθει τὰ ἐρείπια.

» Εἰς τὴν κοιλάδα ταύτην τῆς Ἀργῆς μία μὲν πόλις, ἡ Μολιτέρνη, εἰ καὶ φιλοδομημένη ἐπὶ τοῦ αὐτοῦ ἐδάφους, διὰ τοῦ αὐτοῦ ὕλικου καὶ κατὰ τὸν αὐτὸν τρόπον ὅπως καὶ αἱ περὶ αὐτὴν καταστραφεῖσαι, δὲν κατεστράφη διὰ θαύματος, τὸ ὅποιον οὐδ' ἡ ἐπιστήμη εἶναι ἰκανὴ νὰ ἐξηγήσῃ. Οἱ γεωλόγοι, θαυμάζοντες καὶ αὐτοί, ὡς καὶ οἱ χωρικοί, καὶ ἐξεστηκότες, ὁμολογοῦσι τὸ μυστήριον, καὶ ἐρωτῶσιν τὴν Παναγίαν πῶς ἐμείνεν ἀνέπαφος ἡ Μολιτέρνη, ἐνῷ ἐκεί πλησίον τὸ Μοντεμούρον ἀπετεφρώθη, καὶ ἐκ τῶν ἐπὶ τὰ χιλιάδων ἐργατῶν, βιομηχάνων καὶ εὐπόρων κατοίκων τοῦτου, ἐπέζησαν μόναι δύο χιλιάδες ἐπαιτῶν θρηγούντων τοὺς φρονεθέντας!

ΕΠΙΣΤΟΛΗ ΠΑΤΡΟΣ ΠΡΟΣ ΥΙΟΝ.

Ἐκ τῶν « Στιγμῶν »
 ΚΥΡΙΑΑΟΥ ΑΡΧΙΜΑΝΗΡΙΟΥ (*).
Μεταγραφθεῖσα ἐκ τοῦ Ῥωσικοῦ,
 ἐκ τοῦ
 ΜΕΡΟΔ. ΓΡΗΓΟΡΙΟΥ ΓΟΥΤΙ.

Ἐνθυμοῦμαι τινα δυστυχῆ, ὅστις ἀπὸ βαθυπλοῦτου ἀποκατέστη πενέστατος· διότι γινώσκων μόνον τὸ ἐπαριθμεῖν κενόδοξας τὰς ἐαυτοῦ χιλιάδας, ἡ γνῶσις παντάπασιν τὸ κηδεσθαι τῶν λεπτῶν δαπα-

(*) Τοῦ ἴδ. ἐν Ἱεροσολίμοις Πατριάρχου ἁγίου Μιλίτου...

νῶν ἀρειδῶς τὰς εὐτελεῖς δίδεν ποσότητες, ἀνεπαισθητῶς ἀπώλεσε πάντα τὸν ἐαυτοῦ πλοῦτον, καὶ μετὰ μικρὸν ἀθλίως ἐτελεύτησε, μικροῦ δεῖν λιμώτων, ἐπὶ γεγυμνωμένης κλίνης κατακείμενος, καὶ ἐν πινακῇ μεταμελεῖα τὴν ἐαυτοῦ ἀβουλίαν ἐπιδιδόμενος. Ἀλλ' ἐνθυμοῦμαι καὶ ἕτερον δυστυχῆ, τῆς αὐτῆς σχεδὸν αἰτίας οἰκτρὸν θῆμα γενόμενον· προτερήματα ἀξιάγιστα ἐκόσμου τὰς ἡμέρας τῆς νεότητος αὐτοῦ, γονεῖς φιλόδοργοι τὸ πᾶν συνεισέφερον ἵνα, ὅσον οἶόν τε, ἀγκυπτόζωσι βέλτιον τοῦ προσφιλοῦς υἱοῦ τὰς ἐκ φύσεως δωρεάς, καὶ δώσωσιν αὐτῷ παιδείαν καὶ ἐπιστήμην, δι' ἣν ἠδύνατο νὰ ἀποκαταστῇ εὐτυχῆς καὶ δόκιμος καθ' ἅπαντα αὐτοῦ τὴν ζωὴν· ἀλλὰ δυστυχῶς ὁ νεανίας εἰς τὰς πρώτας αὐτοῦ ἐπιδόσεις ναυαγῆ ἐπὶ τὸν ὀλέθριον τῆς δοκησιοφίας σκόπελον, καὶ ἐφάρπαξ ἀπόλλυται ὑπὸ τῆς ἀλαζόμενος καὶ τῆς ἐπαρόχου οἰότητος· κρείσσων ἐαυτοῦ φρονήσας καὶ εἰς ὑψηλὰς ἐποποιεῖα παρασυρθεὶς, ἠγνοεῖ τοῦ λοιποῦ εἰς τὰς ἐαυτοῦ σπουδὰς τὸν βελθόν καὶ τὴν τάξιν. Προσδιορίζεται μὲν αὐτῷ κύκλος μαθήσεως λίαν καταλλήλος πρὸς τὸν μέλλοντά αὐτοῦ προορισμόν, ἀλλὰ καταφρονήσας τοῦτου, καὶ μάλα στενὸν καὶ περιορισμένον εὐρῶν, πολλὰς ἐπιστήμας ἐπιπολαίως ἐράνθησαν, ἐπισπεύδων ὑπὸ κενοδοξίας νὰ καταπῆρ πᾶσαν σοφίαν ἀνθρώπινον. Ἀλλὰ τελευταῖον ἀπεδείχθη πᾶσις βραδίμου γ' ὡσεὺς ἐστερημένος, καὶ τοῦτ' αὐτό, μὴδὲν εἰδὼς ὅ τὰ πάντα ἐπιστάμενος. Καὶ καταφρονεῖ μὲν πρότερον τοὺς ὀμηλικαίους αὐτοῦ σπουδαστάς, ὅτι ἐν τάξει διήκουον τὰ κηθήματα αὐτῶν τοῖς σχολαστικοῖς προγράμμασι πειθηνίως ἐπόμενοι, ἀλλ' ὕστερον αὐτοῖς μὲν καταφρονήθη ὑπὸ πᾶσιν, οἱ δὲ τῆς τάξεως φίλοι συμμαθηταί, ἐστεφθίθησαν τῷ ἀριζήλῳ στεφάνῳ τῆς ἐπιστήμης· διότι οὗτοι μὲν σταγόνος δίκην ἐν διαστήματι χρόνου μακροῦ ἐπιμελῶς συνέλεγον τὸ πρὸς εὐδαίμονα ζωὴν χρήσιμον, ἐκείνος δὲ δοκησιοφίαν νοσήσας, μάτην τὸν ἐαυτοῦ χρόνον κατηνάλωσεν, οὐδὲν ἐντελῶς ἐξέμαθεν, ἀπελείφθη τῶν ἐαυτοῦ ὀμηλικῶν, δυσφάρκτον ἄχθος ἐαυτῷ τε καὶ τοῖς ἄλλοις, ἐπὶ τέλους, ἀποκαταστάς.

Ἐπὶ τοιαύτας δυσαρέστους ἀναμνήσεις ἀνήγαγέ με ἡ ἐπιστολή σου, προσφιλέστατέ μοι υἱέ, θησαυρὸς τῆς καρδίας μου ἀνεμνήσθην δὲ τούτων ἵνα λύσω ταύτην σου τὴν ἐρώτησιν· ἐπίσης ἕνεκεν, τὰς ὑψηλοτέρας ἐννοίας σπουδάζαντες, ἐσμέν πάλιν ἀσθενεῖς, ἀνεπαρκεῖς καὶ ἀνίσχυροί, ἵνα ἐν τῷ ἡμετέρῳ βίῳ φανώμεν τοιοῦτοι, ὅποιους ἀπαιτεῖ ὁ λόγος καὶ ἡ συνείδησις; ἢ Ἀλλ' ἐγὼ, τέκνον ἀγαπητόν, ἴδτε πως ἐννόησα τὴν ἐρώτησίν σου· εἰς τίνος χάριν, γινώσκοντες τὰ ἀγαθὰ καὶ πρὸς αὐτὰ προσφιλῶς ἐπισπεύδοντες, ἀπροσδοκῆτως πόρρω αὐτοῦ ἀφιστάμεθα, καὶ εἰς οὐδὲν τιθέμενοι τὰς τῆς συνειδήσεως σφῆρας παραινέσεις, πολλὰκις γινόμεθα οἱ ἀναξιώτεροι τῶν ἀμαρτωλῶν; ἢ διότι, ἀπαντῶ σοι, φίλαυτοι καὶ αὐθαίρετοι ὄντες, λησιμονοῦμεν ὅτι ἐκ φύσεως ἐσμέν ἀμαρτωλοί, καὶ ἀφ' ἐαυτῶν οὐτε κἀν δυνάμεθα σκεφθῆναι περὶ τίνος ἀληθοῦς ἀγαθοῦ, καὶ

διότι πᾶσα ἡμῶν δύναμις ἐνυπάρχει ἐν τῇ δυνάμει τῆς χάριτος, τῇ ἐν ταῖς ἀσθενείαις ἡμῶν τελειομένη, ἀλλὰ καὶ πᾶσα ἡμῶν ἐλπίς οὐκ ἐν ἡμῖν, ἀλλ' ἐν τῷ Θεῷ. Ἢν μὲν λοιπὸν εἰλικρινῶς ἐμπιστευθῶμεν ἐαυτοὺς εἰς τὴν σωτήριον χειραγωγίαν τοῦ Ἐκκλησιαῆς τοῦ Θεοῦ, καὶ συνεχῶς μετὰ προσοχῆς ἐγκαρδίου καταφεύγωμεν ἐπὶ τὴν θείαν ἀντιλήψιν, ἀναντιρρήτως ὀφόμεθα ἐν ἐαυτοῖς τὴν ἀλλοιωσιν τῆς δεξιᾶς τοῦ Ὑψίστου, ὁσημέραι ἐπὶ τὰ πρόσω ἐπεκτεινόμενοι, τὰς ἐαυτοῦ ἐπιθυμίας ἐν ἀγκαθῶς ἐμπιπλῶντες, τὰς δὲ ψυχὰς ἀείποτε κοσμοῦντες καὶ αὐξάντες, ὡς τὰ κρίνα τοῦ ἀγροῦ, τῷ ἡλίῳ ὑποκλιπόμενα, καὶ τῇ οὐρανίῳ δρόσῳ ζωογονούμενα. Ἀλλ' ἐν τούτῳ δὲν ἀνοήμην, ὅτι πρὸς τὴν ἡμετέραν πνευματικὴν ζωὴν καὶ ἐπιδόσιν, τῆς θείας χάριτος συνεργούσης, δροσίωμεν καὶ ἡμεῖς ἐργάζεσθαι, ὅσον τὸ ἐφ' ἡμῖν ὄθεν μὴ ἀρκούμενος εἰς τὴν προλεχθέντα, πέμπω σοι, φίλον τέκνον, τὴν ἐμὴν πατρικὴν ὑπεσουλῆν, τὴν ἠποῖον κελῶς ποιήσας ἐξηγήσω κατ' ἐμοῦ δι' ἐπιστολῆς. Καὶ δὴ ἐπίγνωθι, υἱέ μου, γίνου σοφίας καὶ ἀρετῆς γνώμονα ἀκριβέστατον, ἵνα μὴδέποτε ἀμαρτήσης ἐν τῷ σταδίῳ τῆς ζωῆς, ἀλλὰ πάντοτε ἀπροσκόπτως ἐπιτίδῃς πρὸς τὴν εὐτυχίαν καὶ τελειότητα· διό, δέομαι σοὺ μεθ' ἀπάσης ἀγάπης πατρικῆς, ὅπως ἐγχαράξῃς τούτου ἐν τῷ βίβῳ τῆς ἀπαλῆς σου καρδίας, καθότι οὐκ ἔστιν ἐμὰς, ἀλλὰ σοφοῦ Θεοπνεύστου, προτιθεμένου ἵνα ἐν παντὶ καθυπαγάγῃ τὴν βουλήν σου εἰς τέλος ἀγαθόν. Ἐν μεγάλῳ καὶ ἐν μικρῷ μὴ ἀγνοεῖς (Σειρ. 1:9) ὅτι ἐστὶ μὴ καταφρονεῖ τὰ μικρὰ καὶ ταπεινά· τῆς ζωῆς, ἐστὶ πάντοτε πιστὸς εἰς τὸν νόμον τοῦ Κυρίου, καὶ ἔσθ' ἀγαθός. Ἰδοὺ βίου θεωρητοῦς ὁδοῦς ἀσφαλίστατος.

Ἀλλ' ὑμεῖς πάντες οἱ τῆς παιδείας τρέφοντες, ὅσα μάλλον πλουτεῖτε ὑψηλοτέρων ἐννοιῶν, τοσοῦτο βέλτιον κατανοεῖτε τὸ τῆς ἀμαρτίας αἰσχρὸν καὶ ποταπὸν. ἔχει κελῶς ἀλλὰ τί τὸ ἐκ τούτου κέρδος; Περὶ ἡμετέρας γρῶνος ἰκανός, καὶ ὅν ὑμεῖς ἐξορκισθεῖτε εἰς τὸν κατὰ τῆς ἀμαρτίας πόλεμον, ἐλέγχοντες ἢ παρρησιάζοντες τοὺς ἄλλους διὰ λόγων ἰσχυρῶν καὶ γενναίων· ἀλλ' ἐν τούτῳ καὶ ὑμεῖς πιστοποιεῖτε ἢ συνειδησεῖς, ὅτι οὐδόλους ἐβελτίωθητε, ἐν τοιαύτῃ καταστάσει ἢ δὴ διατελοῦντες ὑμεῖς μὲν ἴσως ἀπέχεσθε τῶν βλαβερῶν ἐκείνων πλημμελημάτων, τὰ ὅποια μετὰ λύπης καὶ δυσαρκειᾶς βλέπετε τοὺς ἄλλους πράττοντας, ἀλλ' ἔχετε πολλὰς καὶ ἀσυγγνώστους ἀλλείψεις, καὶ τὰς πλειέστας γεγραμμένας, καὶ ἐπομένως δυσεξαιρέτητους. Καὶ ὁμολογεῖτε μὲν τὴν τούτων αἰσχρότητα ἀφωρῶντες πρὸς τὴν ἐκ τούτων ἀπαλλαγὴν, ἀλλ' ἀμεστοὶ ὄντες οἱ πλείους τῆς χριστιανικῆς ταπεινότητος, ἀνωφελῶς μέμφεσθε ἐαυτοὺς, τὴν ἀμαρτίαν, τὸ πᾶν, οὐδὲν λυσιτελεῖς κατοροθοῦντες. Ἀλλ' ἐκ ἐπιθυμίας, ὁ τέκνον, τὴν σεαυτοῦ διάρθρωσιν, ἐξέλθεισον κατὰ ὀλίγον τὸ ἐν σοὶ κακόν, μάθε παρὰ τῆς συνειδήσεως τὰς ἀσθενείας καὶ τὰ ἐγκληματά σου, προσδιόρισον τὰ πάντων ἰσχυρότερον, καὶ ἐξορκισθεῖς διὰ τῆς σταθερῆς ἀποφάσεως καὶ ἀρετοῦ ὡς ἀληθῶς. Ἀλλὰ διὰ τί ἀρκῶ γε ἀφρονίαν

καὶ ἱσάσι τὰ τραύματα τῆς καρδίας σου καθότι ἡ κατὰ τῆς ἀμαρτίας πάλιν οὐδέποτε εὐδοοῦται διὰ σπέρμων καὶ θεωριῶν, ἀλλὰ δι' ἔργων καὶ πράξεων τομνηρῶν. Καταβαλὼν τὸ πρῶτιστον τῶν παθῶν σου, ἐξέτασον ἐπομένως πᾶσαν τὴν ἐν σοὶ κεκρυμμένην κακίαν, μεχριτοῦ ἀπαλλάξῃς σεαυτὸν ἐκ τῆς οἰασιδηποταῦν τυραννίδος τῶν ἐγκλημάτων· ἐστὶ δὲ πρὸς τοῦτο φάρμακον προσφορώτατον, ἢ πρὸς τὸν θεῖον νόμον εὐλάβεια καὶ ὁ ἐγκάρδιος σεβασμὸς δι' ἀδελφούμενος εἰς ἐκάστην περίπτωσιν τῆς ζωῆς. Μὴ νομίζῃς, ὅτι τὸ κυρίως ἀμάρτημα ἐνυπάρχει μόνον ἐν τῇ μεγάλῃ παρανομίᾳ· τὸ πλεῖστον μέρος τῶν ἀνθρώπων ἀπόλλυται, διότι ἀνεπίβλαβῆ καὶ συγγνωστά θεωρεῖ τὰ μικρὰ ὄθεν ἀμαρτήματα. Ἀλλ' ὁ ἐχθρός, δόλιος καὶ πανούργος ὑπάρχων, τὴν ἀνελκυστον ψυχὴν οὐδέποτε προσβάλλει διὰ σκευδάλου ἰσχυροῦ, μήπως αὐτὴ ἐντρομος γενομένη ἀποφύγῃ τὴν ἐαυτῆς κατὰπτωσιν καὶ εὐτέλειαν· ὄθεν κατὰ μικρὸν ὁ πονηρὸς παρασύρει ἡμᾶς πρὸς τὰ ψυχολεβρα ἀνομήματα, καὶ μάλλον χεῖρει, βλέπων τὴν ἐπὶ ταῦτα βραδυτέταν ἡμῶν, ἢ τὴν ἐφάρπαξ καὶ ταχεῖαν προσέλευσιν· διότι ὅσον βραδυτέρα ἡ δεσποτεῖα αὐτοῦ, τοσοῦτον διαρκεστέρα καὶ σκληρότερα. Διὰ ταῦτα λοιπὸν, τέκνον μου, δροσίωμεν ἵνα τρηπῆς σεαυτὸν καθαρὸν καὶ ἁμαρτων· ἀπὸ πάσης ἀμαρτίας, φεύγε· πᾶσαν αἰτίαν ἀμαρτίας· ἀμὴν ἄψη, μὴδὲ γούση μὴδὲ θύγης (Κολ. 6: 21). Μὴ εἴπῃς, ὅτι τοῦτο ἢ ἐκεῖνο ἐστὶ μικρὸν καὶ ἀδιάφορον· τὰ κατὰ σὲ μικρὰ καὶ ἀδιάφορα πολὺ σημαίνουν εἰς τὴν ζωὴν! Πληγὴ, γενομένη διὰ βραβύδος, πολλὰκις κατέστη ἀνίατος, ἢ μάλλον κινδυνώδης τῆς βιουτέρας ἀσθενείας. Τί γενήσεται, λέγεις, ἐάν φράω ἀπαρρηθέντα τινὰ καρπὸν; ὅτι γέγονε, φηγοῦσης τῆς προμήτορος ἡμῶν Βύβης, τοῦτ' ἐστὶ μέγα καὶ ὀλέθριον κακόν! Ἀδιάφορον τοῦτο, ἀγνωστὸν ἐπιλέγεις, ἀδιάφορον; Καὶ ὅμως ἐκλείπουν ἐπὶ τέλους αἱ δυνάμεις καὶ ἡ ὑπομονὴ σου, ἵνα νικήσῃς τὸ ἀπροσμάχητον αὐτοῦ κράτος· διό, ἐν θλίψει τότε ἐνοχοποιεῖς καὶ καταδικάζεις σεαυτὸν ἐνώπιον τοῦ κριτηρίου τῆς ἐλεγχούσης σε συνειδήσεως· τὴν δὲ ζωὴν σου ἐξέτασας καὶ καταμετρήσας τὴν ἄλυσιν τῶν δεσμευόντων σε ἐγκλημάτων, μετὰ φρίκης παρρησιάζῃς μέχοι τίνος ἀλογίας κατηνέχθῃς ὑπὸ τῆς παρανόμου ἀδιαφορίας σου; ἢ μήπως ἀγνοῖς, ὅτι σπινθήρ ἐλάχιστος ἐξάπτει μεγάλαν πυρκαϊάν, ἥτις ἐν ἀκαρεῖ κατακαίει πᾶν ὅ,τι ἐν διαστήματι πολλῶν ἐτῶν ἤθροισται, καὶ μεθ' ὅσης πλειστοῦς τῆς προσοχῆς ἐτηρεῖτο; Οὕτως εἰς λόγος ἀπλοῦς ἐξ ἀδιαφορίας λεχθεῖς, τιτρώσκει πλειστάκις τὴν ψυχὴν τοῦ πλησίον σου, καθάπτεται τῆς αὐτοῦ ὑπολήψεως, καὶ ἐπομένως διεγείρει τὰ φοβερότερα μίσση καὶ τὰς ἐπιθυμίας.

Καὶ ὑμεῖς μὲν οἱ τῆς παιδείας μέτοχοι ἐγκρατῆστε καὶ ἐπερὶθεσθε ἐπὶ τὰς ὑψηλὰς ἀρχὰς καὶ θεωρίας, ἐπὶ τὴν ὑμνομένην ἀνταπάρνησιν καὶ ἐπὶ τῆς λογικότητος τοῦ ἡμετέρου βίου· οἱ λόγοι οὗτοι ἐξορκισθεῖς ὡς ἀληθῶς. Ἀλλὰ διὰ τί ἀρκῶ γε ἀφρονίαν

λόγων έχοντες, ώς επί τὸ πολὺ ἐστὶ ἐνδεεῖς ἐν τοῖς ἔργοις; προσέξατε μήπως ποτὲ οἱ λόγοι ὑμῶν ἐλέγχωσιν ὑμᾶς! ὅποταν ἀσχόνη καὶ ὄνειδος κατακαλύψωσι τὰ πρόσωπα ὑμῶν!

Γενοῦ λοιπόν, τέκνον, εὐγενὴς καὶ ἀγαθός, ὅπερ ἐστὶ ἀπόβρυχον τὴν φιλαυτίαν, τὴν δοκίμοσφιαν καὶ πᾶσαν κακοδοσίαν, πορεύου τὴν ὁδὸν τῆς ἐρημίου ζωῆς σου μετ' εὐσεβείας καὶ πίστεως, ἐν ἣ ἡ ἀληθὴς ἀρετὴ καὶ ἡ ἀληθὴς εὐγένεια· φύγε πᾶσαν ἀθεμιτουργίαν ἥτις ἐμποδίζει τὴν ἠθικὴν σου τελειότητα, καὶ ἀποστρέφει σε τῆς ἐν οὐρανοῖς ἀποκειμένης αἰδοῦ μακαριότητος. Ἡ ἀρετὴ ἐστὶ πάντων ἀνθρώπων κληρονομία, καὶ ἕκαστος εὐμοιροῖ μέσων πρὸς τὴν ταύτης ἀπόκτησιν, ἐν οἰαδήποτε περιστάσει τῆς ζωῆς εὐρεθεῖς· πᾶσα δὲ σοφία, τέκνον μου, ἐν τούτῳ συνίσταται, ἵνα πάντα τὰ περὶ ἡμᾶς συμβαίνοντα μεταστρέψωμεν πρὸς ἴδιαν καὶ τὴν τοῦ πλησίον ὠφέλειαν, χρώμενοι τούτοις, ὡς ἐντέλλεται ἡμῖν ὁ νόμος τοῦ Θεοῦ, καὶ ἐπιμύοντες ταῦτα, ὡς διδάσκει ἡμᾶς ὁ αὐτὸς πανάγιος νόμος τοῦ Θεοῦ ἀνθρώπου Σωτήρος. Ἐὶ δὲ θέλεις τέλειος εἶναι, γενοῦ πρῶτον τέλειος κατὰ διάνοιαν, μηδὲν πράττων ἀπερισκέπτως, γενοῦ τέλειος κατὰ θέλησιν, ἀποφεύγων τοὺς σκοπέλους τῆς ἰδιοτελείας καὶ τῆς κενοδοξίας, γενοῦ τέλειος κατὰ τὸ σὸν ἐπάγγελμα, οὐδέποτε καταχρώμενος ἢ ἀμελῶν αὐτοῦ, ἀλλὰ περιουσιῶν ὑπὸ τῶν ἀρετῶν τῆς χριστιανικῆς ὑπακοῆς καὶ τῆς ἀληθοῦς φιλανθρωπίας· γενοῦ τέλειος ἐν τοῖς ἔργοις τῆς εὐσεβείας, εἰς ἃ ὑποχρεοῖ σε ἡ ἐκκλησία καὶ ἡ συνείδησις· ἐκτέλει πάντα ταῦτα μετὰ φόβου Θεοῦ καὶ μετὰ τῆς θαύσεως εὐλαβείας, καὶ ἐσθ' μακάριος ἐν τῷ νῦν αἰῶνι καὶ ἐν τῷ μέλλοντι.

ΠΕΡΙ ΠΕΤΡΑΡΧΟΥ ΚΑΙ ΒΩΚΛΟΥΖΗΣ.

—000—

Βαυκλούζη, τῆν 13 'Ιουνίου 1888.

Σὲ γράφω καθήμενος παρ' αὐτὴν τὴν πηγὴν τῆν ὁποίαν ἀπεθανάτισεν ὁ Πετράρχης διὰ τῶν στίχων του. Ὁ λεπτὸς φιλόσοφος τοῦ Σοργίου με φαίνεται γλυκὴς ὡς τὰ μέλη τοῦ ἐνδόξου ἐκείνου τῆς Ἰταλίας ποιητοῦ. Ἀλλ' ἀναφέρων αὐτὰ, ἐνθυμοῦμαι πόσον ἕκαστος αἰὼν, ἐκάστη χρόνου περίοδος, εἶναι ἰδιότροπος. Ὁ Πετράρχης, ὡς δὲν ἀγνοεῖς, ἔγραψε πολλὰ συγγράμματα λατινιστί, τὰ ὁποῖα ἐθαυμάσθησαν διὰ τὴν γλαυρότητα τοῦ βίου καὶ τὴν πολυμάθειαν τοῦ ἀνδρός· αὐτὸς πρῶτος μετὰ τὸν θάνατον τῆς γλώσσης τῶν Ρωμαίων, ἀνέστησεν αὐτὴν ἀνορθρᾶν ὅπως κατὰ τοὺς ἀκμαιότερους τῆς Ῥώμης χρόνους. Καὶ ὅμως ὄχι τὰ αξιοθαύμαστα ταῦτα περὶ ἀλλ' αἱ Rime τὸν ἀπεθανάτισαν,

διότι ἡ ἐποχὴ ἐκείνη ἦτο μᾶλλον ποιητικὴ. Ὅλοι οἱ ἐπαίται ἐφαλλόν τὰς Ῥώμης αὐτάς, καὶ, ὡς λέγει τις σύγχρονος, οὐδ' αὐτοὶ οἱ σοβαρότεροι Ἰσχυοὶν ἠποφύγωσι τὴν ἐπιρροὴν των· Graviscimi nesciebant abstinere.

Ἀξιοσημειωτὸν εἶναι ὅτι ὁ Πετράρχης οὔτε γράμμην ἐγράψεν ἰταλιστί εἰς τὸ πεζόν· τοῦλάχιστον οὐδὲν τοιοῦτο σώζεται. Ὁ ὁδηγός μου, ὅστις ὡς βλοὶ ἡ τοῦλάχιστον οἱ πλείστοι τῆς βύρρανης ὁδηγοί, ἐξέβριε τινὰς ἀκραις μέσαις περὶ τοῦ Πετράρχου, μ' ἔλεγε πρὸ ὀλίγου ὅτι ἦτο μὲν ἄριστος ποιητῆς, ἀχρεῖς ὅμως ἄνθρωπος. — Διὰ τί; τὸν ἐρώτησα: — φηκνύσθητε, μὲ ἀπεκρίθη, κύριε· ἀφοῦ τῶσόν ἐθρῆνε τὴν Λάουραν του, ἀφοῦ μάλιστα ἦτο καὶ κληρικὸς, ἐράνη φρικωδῶς ἀπίστος καὶ πρὸς τὴν ἐρωμένην του καὶ πρὸς τὴν ἐκκλησίαν, ἐπιδοθεῖς ἀτυστόλως εἰς ἀισχύρητας. — Νομίζω ὅτι ὁ ὁδηγός μου ἔχει δίκαιον· διότι, καθόσον ἐνθυμοῦμαι, ἐκ τῶν πολλῶν φυσικῶν τέκνων τοῦ διανοητικῆς καὶ σωματικῆς γονίμου ἐκείνου ποιητοῦ, ἐπέζησεν αὐτῷ θυγάτηρ, μετὰ τῆς ἡποίας κατέφκει περὶ τὰς τελευταίας ἡμέρας τοῦ βίου του.

Ὁ ὁδηγός μου μ' ἔδωκε καὶ ἄλλας εἰδήσεις περὶ Πετράρχου, τῶν ὁποίων τὸ ἀκριβές μὲ ἀνευθύνισα τὸν φουστανελλοφόρον ἐκείνον τῶν Ἀθηῶν ὁδηγόν· ὅστις, ὡς δὲν θὰ ἐλησμένησα, ἔλεγε πρὸς δύο Ἀγγλους, μεταβαίνοντας εἰς Ναύπλιον χάριν περιηγησεως ἐπὶ ἀτμοπλοίου Αὐστριακοῦ, ἐφ' οὗ ἡμεθε καὶ σὺ καὶ ἐγώ, ὅτι ἡ ξηρόνησος Δοκὸς ἦτο ἡ Ἄνδρος, καὶ αἱ Τσελεβίνας ἡ Ἀνάφη. Καὶ οἱ καλοὶ σου Πτομμυλίδες κατέγραρον ἀπλήρως τὰς πληροφορίες τοῦ σοφοῦ γεωγράφου των! Τίς οἶδε; πιθανὸν καὶ τὰ ἐξῆς ὡς ὁδοποιρικῆς ἀναμνήσεις εἰς ἀεὶ αἰδοῦ ἐκείναι ἐρημνῆσαι νὰ μεταβλήθησαν εἰς ἀμαζούσας πόλεις καὶ νήσους. Τὸ πρᾶγμα δὲν εἶναι νέον· εἰς αὐτὰ τὰ ἐν Ἀθήναις σχολεῖα δὲν διδάσκεται ἱστορία Ἑλληνικὴ ἐκ τοῦ Ἀγγλικῆς μεταφρασθεῖσα, εἰς τὴν ὁποίαν ἐν ὄρος τῆς Πελοποννήσου εὐρίσκεται εἰς τὴν Ἀνατολικὴν Ἑλλάδα; Ὁ Ἀγγλος ἱστοριογράφος, ἔχων, ὡς φαίνεται, πίστιν ὡς κόκκινον σινάπεως, θὰ εἶπεν εἰς τὸ ὄρος ἐκεῖνο· α' Ἀρθητι ἐντεῦθεν καὶ βλήθητι ἐκεῖ, καὶ τὸ ὄρος ἔγερθεν καὶ περιπατήσαν μετέβη εἰς τὴν Ῥώμην.

Τώρα ἐνθυμοῦμαι ὅτι τὰ περὶ Πετράρχου οὐδὲ εἶναι οἰκεία ἕνεκα τῆς μεταφράσεως τοῦ Ριέντζου τὴν ὁποίαν ἐδημοσίευσεν ἡ Πανδώρα. Ἐνθυμοῦμαι ὅτι ὁ συγγραφεὺς τὴν ἀγανάκτησιν τοῦ Ἰταλοῦ ποιητοῦ διὰ τὰς ἀκρωτηριάσεις καὶ τοὺς σφετερισμοὺς τῶν μνημείων τῆς Ῥώμης ὠνόμαζε κλασικὴν. Καὶ ὅμως, πῶς ὁ κλασικὸς ἀγανακτήσας καὶ τοσοῦτον ἐνθουσιωδῶς ἐξυμνήσας τὴν Λάουραν, δὲν ἐγράψεν ὀλίγους κἀν στίχους ὑπερ τῆς ἐλευθερίας τῆς Ῥώμης, ὑπερ ἧς ἐπαλλεν ὄσον καὶ ὁ Ριέντζης; Συμπεραίνω ἐκ τούτων ὅτι ἡ μούσα τοῦ Πετράρχου θὰ ἦτογ ὀλίγος ἐρωτόληπτος, ἢ μᾶλλον ὄνειροπόλος, διότι, ὡς ἐξέβριε, πολλοὶ διασχυρίζονται ὅτι ἡ Λάουρα ἦτο φαντασίας ἀνάπλασμα.

Ἡ Βαυκλούζη (Vallis Clausa ἢ κοιλάς περικλείεται

αὐτοῖς) εἶναι χωρίον ἐπὶ τῆς δεξιᾶς εὐχθῆς τοῦ Σοργίου. Μία στήλη, ἄλλοτε μὲν ὑψομένη παρὰ τὴν εἰσόδον τοῦ σπηλαίου ὅθεν ἀναβλύζουσι τὰ ὕδατα τοῦ ποταμοῦ, νῦν δὲ κειμένη ἐν μέσῳ τῆς πλατείας, σὲ ἀνευθύνισα ἀμέσως τὸν ποιητὴν, διότι ἐπ' αὐτῆς ἀναγινώσκεις τὴν ἀφελῆ ταύτην ἐπιγραφὴν· α' Τῷ Πετράρχῃ. Ὡς στέλλω δὲ καὶ τῆς στήλης ταύτης καὶ τῆς οἰκίας τοῦ Πετράρχου τὰ ἱχνογραφήματα χάρων τῶν ἀναγνωστῶν σου.

Ἐγὼ δὲ πρὶν ἀναχωρῆσαι μετὰ μικρὴν εἰς Παρισίους, προτίθεμαι νὰ πράξω ἑδύτερον τι καὶ θετικώτερον τῆς πρὸ τῶν ἱχνογραφήματων μου θεωρητικῆς ἐκστάσεως τῶν ἀναγνωστῶν σου τούτων· δηλαδὴ μεταβαλῶ εἰς εὐθὺς τώρα εἰς τὸ ξενοδοχεῖον τὸ ἐπιγραφὴν ἔχον Λάουρα καὶ Πετράρχης, διὰ νὰ δοκιμάσω τὰς πέδικας τῆς ὁποίας καὶ αὐτάς κατέγραψεν ὁ ἡμέτερος ποιητῆς εἰς τῆμενος ἀθνασίαις διὰ τῶν ἀθανάτων στίχων του.

A. M.

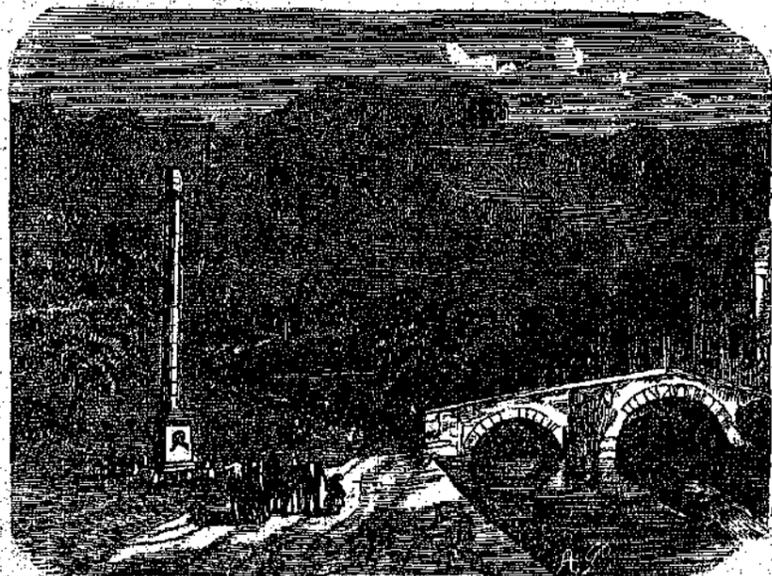
Οἰκία Πετράρχου.

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ.

—000—

Ἐπιμνημα εὐσεβῶν περὶ τοῦ Αἰδουμιωτάτου προεσβυτέρου καὶ Οἰκονομοῦ Κωνσταντίνου τοῦ ἐξ Οἰκουμένων, ὄκο Κ. Σιδίμη. Ἐν Τεργεστή, τόποις τοῦ Αὐστριακοῦ 2808, ἀμν'. — Ἡ κληρίσια τοῦ Εὐρίπου, καὶ ἡ μεγαλόσαυρος τῆς Αἰδέου, ὄκο Α. Ζυγομαλά. Ἐν Ἀθήναις, τυπογραφεῖον Λακωνίκα, 4888. — Δημοσθένους ὑπὲρ Κτησιφάνους περὶ τοῦ στεφάνου, ὄκο Γκαβρ. Σοροκίους. Φιλοσοφία δασκῆς Λαζάρου Ἰωάν. Πυρλόγιου. Ἀθήναις, τόποις Π. Α. Σακελλαρίδου 1888. — Ἐπιτομὴ Ἀγγλι-

Στήλη Πετράρχου.

κῆς Γραμματικῆς, πρὸς χρῆσιν τῶν Ἑλλήνων Σχολίων καὶ Γυμνασίων, ἐπὶ Γ. Πολυμέρου. Ἐν Ἐρμούπολει, 1857. — Ἀγγλο-ἑλληνικοὶ διάλογοι, ἐπὶ τοῦ αὐτοῦ. Λόδοι, 1858. — Βίος Λαυρακίου τοῦ ἀπὸ Μιδίων, τοῦ ἐπιλαομένου διεγλοκροπού. Ἐκ τοῦ Ἀγγλικῷ ἐπὶ Χ. Α. Παρμενίδου. Ἀθήναι, 1858. — Νέα ποιήματα ἐπὶ τοῦ αὐτοῦ, κ.σ.β.β.

(Τίτλος, ἴδι φυλλίδ. 200, σελ. 197.)

— 000 —

Ἀκολουθοῦντες λοιπὸν τὴν ἰδιαιτέραν ἡμῶν μέθοδον, τοὺς συγγραφεῖς ἢ μεταφραστὰς τῶν ἀναγκαζομένων βιβλίων κατατάσσομεν εἰς τὴν πρώτην τῶν τριῶν τάξεων. Ὅ τὰ περὶ τοῦ αἰσθητικοῦ Οἰκονόμου δημοσιεύσας ὑπῆρξεν, ὡς ἐξάγεται ἐκ τοῦ Ἰστορικοῦ μαθητῆς αὐτοῦ, πρὸς δὲ καὶ θαυμαστής τῆς παιδείας, τῆς πολιτείας, καὶ τῆς ἐπιτηδασκαλίας καὶ τῆς συγγραφῆς ἐμπειρίας τοῦ καλλιμαχίδου ἐκείνου ὑμνησθεῖ τοῦ πρώτου μέρους Γρηγορίου. Τὸ Ἰστορικόν, καὶ τοὶ περιέχον περιόρους καὶ ἀγνώστους εἰδήσεις, εἶναι μᾶλλον λόγος ἐπισημῶν ἐπὶ τὸ πανηγυρικώτερον ἐντεταμένον. Ὁρθῶς ἄρα ὠνόμασεν αὐτὸν αὐτοσχέδιον διότι ἢ βιογραφία ἀνδρῶν, εἴς ὃ Οἰκονόμος, δὲν εἶναι ἀπλὴ διήγησις τῆς γενήσεως, τῆς ἀξίσεως, τοῦ ἐπαγγέλματος καὶ τοῦ θανάτου τοῦ βιογραφουμένου, ἀλλὰ συζητήσεις, βλάσανος, ἀνατομία τοῦ βίου καὶ τῶν ἔργων αὐτοῦ, πρὸ πάντων δὲ στήθις ἀπροσωπώλητος καὶ ἀκριβὲς τῆς ἐπιτερουσίας τῶν ἔργων αὐτοῦ ἐπὶ τὴν κοινωνίαν ἔχει τῆς ὁποίας ἐγένοντο, ἢ καὶ ἐπὶ τὴν ἐποχὴν καθ' ἣν ἐκείνοι ἤμασεν.

Ἡ συνήθεια ὠνόμασεν ἐξαιρέτως ἐπισημῶν τοῦ δημοσίου τοὺς ὑπὸ τῆς ἐξουσίας μετασχηματισθέντες ὑπ' αὐτὴν τελοῦντας ἀρχὴν τινα, περιωρισμένον ἐχούσαν τὸν κύκλον τῶν καθηκόντων. Πολὺ ὁμως προσφύετο καὶ ἀληθέστερον ἐπρεπεῖν ἀποδοθῆναι ἐπίκλησιν αὐτῇ πρὸς τοὺς συγγραφεῖς, ὡς ὑπερπετοῦντας σύμπαν τὸ ἔθνος καὶ ἐνεργοῦντας ἐπ' αὐτὸ ὅσον οὐδ' ἐλόκληρος τῶν καλουμένων δημοσίων ἀνδρῶν ἢ σπείρα ἰσχύει νὰ ἐνεργήσῃ. Παραδειγμα ἐστὼσαν αὐτὰ τὰ καθ' ἡμᾶς τὶς ἔσασσι τὰ Ἑλληνικὰ γράμματα, τὸ Ἑλληνικὸν αἶσθημα, τὸν ἐρωτᾶ πρὸς τὴν ἐλευθερίαν, ἐνὶ λόγῳ τὰ πρᾶσάντα τὰ συγκροτοῦντα ὅτι ὀνομαζόμενον ἔθνος, Βεβαίως οὐχὶ οἱ μὴ ἐν τοῖς οὐσι πρὸ τοῦ 1821 ἐτους δημοσίου ὑπάρχει, ἀλλ' οἱ συγγραφεῖς καὶ οἱ διδάσκαλοι. Αὐτοὶ ἦσαν οἱ φύλακες τοῦ ἱεροῦ πυρός, αὐτοὶ διδάσκοντες ἀδιακώπως τὴν προγονικὴν ἡμῶν ἱστορίαν, συνεδίδασκον καὶ τὸ καθήκον τοῦ νὰ ἀνακηρύξωμεν τὴν πατρίδα, καὶ νὰ συμπήξωμεν ἐκ νέου τὴν πρὸ αἰῶνων συγκριθεῖσαν ἀλυσιν τῆς ἑθνικῆς ἀνεξαρτησίας. Ὁ Κλέριος, ὁ ὀρεσίβιος φιλελευθερός, ὁ ἀλιπλανῆς νησιώτης, καὶ τοὶ Ἕλληνας, ἠγούσαν ὁμως τὸ ἔθνος αὐτῶν ἔθνος, καὶ αὐτοὶ ἐκ τούτου χριστιανικοῦ ἐπεκάλουν διὰ τοῦ ὁρθοδόξου χριστιανισμοῦ συνεδέοντο πάντες πρὸς ἀλλήλους ὅποια καὶ ἂν ἦτο ἡ πατρίς αὐτῶν, καὶ ἡ Ἑκκλησία αὐτὴ ἀδελφὰς ἐν Χριστῷ ὠνόμαζε πᾶσαι τὰς

ὑπὸ τὴν πνευματικὴν αὐτῆς ὀδηγίαν φυλάξαι. Καὶ κλίνομεν μὲν γόνυ πρὸ τῆς συγκροτικῆς ἐκείνης προνοίας τῆς Ἑκκλησίας, ἀλλ' αὐτὴ δὲν ἀνεπτόρου τὸ φρόνημα, δὲν ἀνέφλεγε τὴν καρδίαν, δὲν ἀνέβιβαζε τὴν διάνοιαν εἰς τὸ ὕψος ὅπου φέρει μὴν ἢ γνώσεις τῶν συγγραμμάτων καὶ τῶν πράξεων τῶν ἡμετέρων προγόνων. Τὸν ἑλληνισμόν ἄρα περιέβαλψαν, συνετήρησαν καὶ διέσωσαν μόνοι οἱ λόγιοι.

Ἀλλὰ καὶ σήμερον ὅτε συνηγόρομεν λεπτόν ψυχῆν τοῦ ἔθλου ἔθνους, τίς ἐκκαλεῖ καὶ διατηρεῖ τὸ Ἑλληνικὸν αἶσθημα; Βεβαίως οὐχὶ οἱ πρωτοπουργοὶ καὶ ὑπουργοὶ καὶ νομάρχαι καὶ γραμματεῖς, ἢ παρ' οἷς πολλὰκις ἐνδοξότερον ἐστίν, ὡς ἐλεγέτου ὁ Πλούταρχος, τοῦ σώζειν τὰ δημοσίου τὸ χαρίζεσθαι τοὺς πονηροῦς, ἀλλ' ὁ ἀέννος, λόγιος τῶν διδασκαλίων καὶ συγγραφέων, διαδιδόμενος καὶ παραιοῦν ἐνδοξότης καὶ παρκαμυθητικὸς καὶ εἰς αὐτὰς τὰς ἐσχάτας τῆς ἀνατολικῆς χώρας.

Ἦς διδάσκαλος λοιπὸν καὶ ὡς συγγραφεῖς ἀρμόζει νὰ ἐξετασθῇ καὶ ὁ Οἰκονόμος. Τὸν βίον αὐτοῦ πρέπει, ὅστις ἐπιχειρήσει νὰ συγγράψῃ αὐτόν, νὰ διαιρέσῃ εἰς δύο· εἰς τὴν πρῶτὴν ἀγῶνος καὶ τὴν μετὰ τὸν ἀγῶνα ἐποχὴν. Καὶ κατὰ μὲν τὴν πρώτην, ἐξεταστέος ὁ Οἰκονόμος ὅπως καὶ ὁ Βενισμίν, καὶ ὁ Κωνσταντῆς, καὶ ὁ Δούκας, καὶ ὁ λοιπὸς τῶν λογίων ὄμιλος· κατὰ δὲ τὴν δευτέραν, ὡς ὁμελιωτῆς ἢ ἀνακαινιστῆς Σχολῆς ἀποβλεπούσης τὴν πρὸς τὴν Παλιταίαν θέσιν τῆς Ἑκκλησίας. Τῆς τελευταίας ταύτης φάσεως τοῦ βίου τοῦ Οἰκονόμου ἢ ἀνάγκη εἶναι σπουδαιότατη, οὐ μόνον διὰ τὸ περισπουδαστὸν τῆς ὑποθέσεως, ἀλλὰ καὶ διὰ τὴν ἀναγωνιστὴν ὀφτινος ἐτυχε, τὸν ἰσχυρὸν μὲν τὴν ἀπὸ τῶν φιλοκροτοῦντων δὲ καὶ κρατερόν· μαχητὴν, τὴν ὁμοφρονῶν.

Ἡ περὶ τῆς Παλιτῆρας τοῦ Ἑυρίπου καὶ τοῦ Μεγαλοσαύρου τῆς Αἰδηψοῦ πραγματεία τοῦ Κ. Ζυγομαλά, καὶ ἄλλων ἄξιων ἂν δὲν εἶχεν, ἐπρεπε πάλιν νὰ θεωρηθῇ ὡς εὐτυχὲς σύμπτωμα συντηρητικῆς σπουδῆς περὶ τὰς ἐπιστήμας· διότι σπανίως μεταξὺ τοῦ πλῆθους τῶν βιβλίων τὰ ὅποια ὁσμήρην ἐκδίδονται παρ' ἡμῶν, ὑπάρχει καὶ συγγράμματα περὶ ἐπιστημονικῶν ἀντιζημιῶν ἀσχολουμένην.

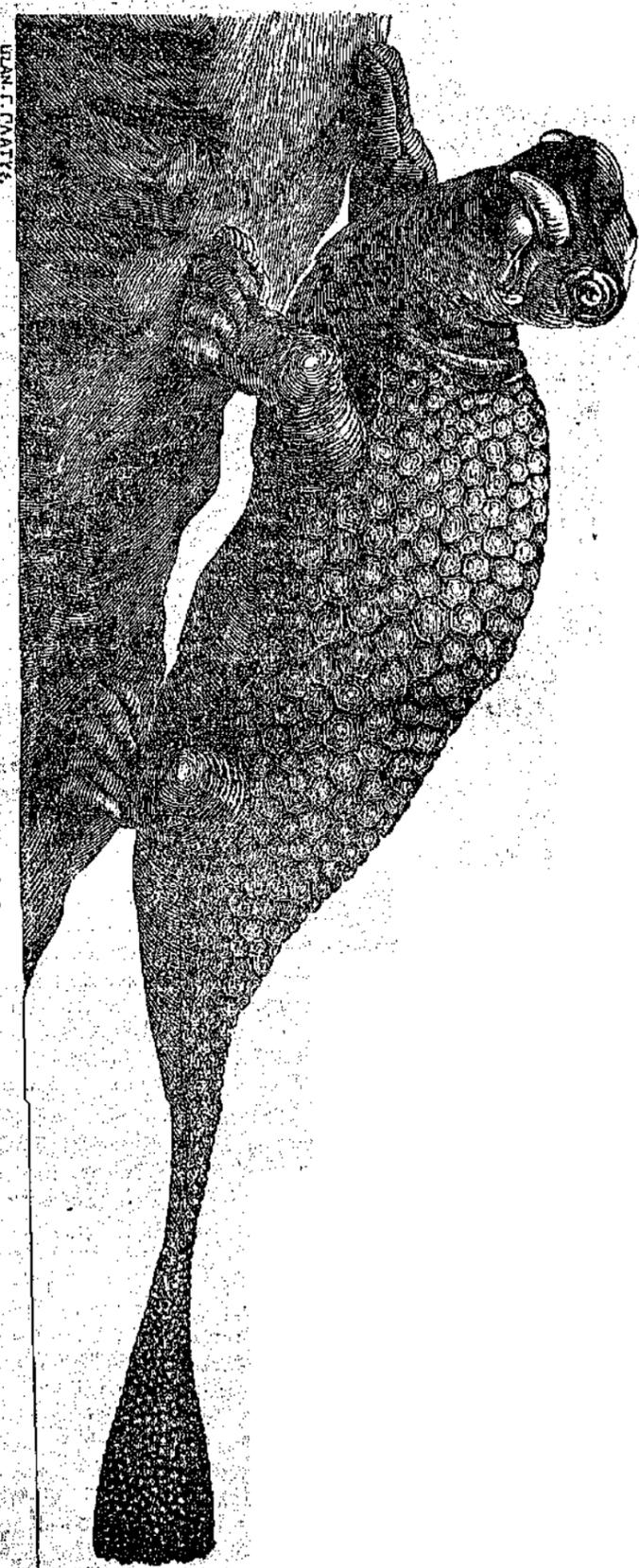
Ἐκ τῶν δύο ὑποθέσεων περὶ ὧν πραγματεύεται ὁ Κ. Ζυγομαλάς παρνεύεται καὶ ἄλλας ἀξιολόγους εἰδήσεις, περιεργότατῃ φαίνεται ἡ τοῦ Μεγαλοσαύρου τῆς Αἰδηψοῦ. Ὁ Μεγαλόσαυρος οὗτος, οὐτινος δημοσιεύομεν τὴν εἰκόνα, εἶναι κῆτος θαλάσσιον προκατακλυσματικόν, ὅψιν ἔχον σαύρας καὶ μήκος 40 περίπου ποδῶν. Τὸ ἀνω μέρος τοῦ σώματος αὐτοῦ, ἀπὸ τοῦ τραχήλου μέχρι τοῦ ἄκρου τῆς οὐρᾶς, εἶναι φολιωτόν, ἢ κεραλὴ ὄγκωδης καὶ οἱ ὀφθαλμοὶ ὑπερμεγέθειος. Ἔχει δὲ καὶ πόδας ὡς σαλιμάνδρας, καθὼ ἀμφίβιον.

Τοῦ ὄψιου αὐτοῦ τὴν ἀπολιθωσιν παρετήρησε πρῶτος ὁ Κ. Ζυγομαλάς τὸ 1852 ἐτος παρὰ τὰ λουτρά τῆς Αἰδηψοῦ ἐπὶ κορυφῆς λορίσκου. Περιγράφων δὲ αὐτὸ ἐπιστημονικῶς, ἐπιφέρει εἰκασίας, πῶς εὐρέθη ἐπὶ τοῦ λόφου, καὶ κατὰ τὴν τὸν ὄψιν.

γον συνιστῶν πρὸς τὴν κυβερνήσιν «τὸ νὰ κοσμήσῃ τὸ μουσεῖον τοῦ Πανεπιστημίου διὰ τῶν λειψάνων τοῦ τερατοδαστέρου τῶν πρώτων Ὀχλασιῶν μεγαλοθηρίων τῶν ἀργαίων ὠκεανῶν, τῶν ὁπλοίων ἢ πλοαῖς συμφωνεῖ μὲ τὰς ἱερὰς Ἰρραφᾶς.»

Ἦ ἐν τῇ Μουσείῳ ἀπόθεσις καὶ διατήρησις τοῦ κήτους αὐτοῦ τῶν μᾶλλον εἶναι ἀναγκαῖα, ὅσον ὁ Ἕλληνας μεγαλόσαυρος περισσώθεις, ὡς βεβαίως ὁ Κ. Ζυγομαλάς, ἀδελφότερος καὶ ἀκεραιότερος τῶν ἐν Ἑυρίπῃ, πολῦτιμον εἶναι ἀπὸ τῆς ἐπιστήμης.

Ἡ ὑπὸ τοῦ Κ. Γ. Σοφοκλήτους ἐκδοσις τοῦ ὑπὲρ Κτησιγόνοτος κατὰ τοῦ σερβάνου λόγου, δύο τινά, συνήθη μὲν πρὸ τοῦ Ἑλληνικοῦ ἀγῶνος, σπανιότατα δὲ καὶ ὅπως παρεμειθῆντα σήμερον ἐξελέγχει τὴν σχολίαν, λέγομεν, τῶν συγγραφέων, καὶ τὴν συνδρομῆν ἐνδὲ καὶ μόνου ὁμογενούς δημοσίευσιν βιβλίου. Πρὸ τοῦ 1821 ἐτους συνεχῶς ἐκδίδοντο ἀρχαῖοι μετὰ σχολίων καὶ οἱ μὲν διδάσκαλοι ἐδίδασκον, οἱ δὲ μαθηταὶ ἐσπούδαζον τὴν Ἑλληνικὴν οὐχὶ ἐκδοσις τῆς Λειψίας, ἀλλὰ τοῦ Κορκῆ, τοῦ Δούκα, τοῦ Κοῦμα, τοῦ Κομμητᾶ, τοῦ Φαρμακίδου καὶ ἄλλων ἔχοντες ἀνά χειρὸς. Ἀπὸ τῆς ἀποκαταστάσεως ἡμῶν τῆς Ἑλλάδος, πλὴν τῆς χρηστομαθείας τῶν Κ. Βυζαντινοῦ καὶ Ραγκαβῆ, τὴν ὁποίαν, καὶ ἂν δὲν εἶχεν ἐλλείψεις, ἐθαυρόνθημεν βλέποντες ἀενάως κατὰ μυριάδας ἀντιτύπων ἐκτυπούμενην ὑπὸ τοῦ Κ. Κορομηλά μετὰ τῶν αὐτῶν ἀμαρτημάτων, δευτέρος ἢ τρίτος ἴσως ὁ Κ. Σοφοκλής ἐξέδωκε μετὰ σχολίων ἐν Ἀθήναις Ἑλλῆνα συγγραφέα. Ἀλλὰ φθῶνος μὴδεὶς ἐρόθημα μὴ ἀναδῆται ἐπὶ τὰς παρελάς τῶν ἡμετέρων φιλολόγων· διότι ὁ Κ. Σοφοκλῆς εἶναι Κατπαδόκης, καὶ, ὡς γνωστόν, ἐξ Ἀνατολῶν τὸ φῶς.

ΟΜΟΙΟΤΗΤΑΣ

Ὁ Μεγαλόσαυρος τῆς Αἰδηψοῦ.

Ἄλλὰ μὴ σπεύδωμεν πῶς νὰ σχολιάσωσι καὶ νὰ δημοσιεύσωσι συγγραφεῖς· οἱ ἡμέτεροι φιλόλογοι ἔτε, πτωχοὺς ὄντας καὶ ἀποχειροβιάτους, ἢ, τὸ ἀληθέστερον, χειρῶνακτας, οὐδεὶς ἐνθαρρύνει; Πρό τοῦ Ἑλληνικοῦ ἀγῶνος, ὡς καὶ ἄλλοτε κατεδείχθημεν δι' ἀριθμῶν (*), ἔλα σχεδὸν τὰ βιβλία ἐξεδίδοντο τῇ συνδρομῇ συνήθως ἐνὸς ἐμπορίου, ἢ κληρικου, ἢ, ὡς ἐκαλοῦντο τότε οἱ ἐγκριτότεροι ἄρχοντες· διότι ἄλλοι οὗτοι, οὐ μόνον καθήκον ἐθεώρουν νὰ εὐεργετῶσι τὴν πατρίδα συντρέχοντες εἰς μὲρ φωνῆν χρηστῶν καὶ πεπαιδευμένων πολιτῶν διὰ τῶν Ἑλλήνων συγγραφέων, ἀλλὰ καὶ τὴν ἰδίαν φιλοδοξίαν ἐθεράπευον συνδέοντες καὶ ἀπαθανατίζοντες τὸ ἴδιον ὄνομα μετὰ τοῦ ὀνόματος τοῦ συγγραφέως. Σήμερον δέ; Ναι μὲν συνεισπέρουτιν οἱ ὄμογενεῖς, πολλοὶ ἔμως χάριν ἐπιδείξεως καὶ ἥπως ἀμειψῶσι διὰ παρρησίμων. Ἄλλ', ὦ ἀγαθοὶ! τῶν παρρησίμων τὸ μνημόσυον ταχέως ἀπολεσθήσεται μετὰ τοῦ ἡμετέρου· ἡ μνήμη ἔμως τῶν Ζωσιμῶν, εἰς ὧν τὰ στήθη οὐδέποτε ἐστίληε παράσημον, ὀλεῖ ζῆ εἰς αἰῶνας.

Εὐγνωμοσύνης ἄρα ἄξιός εἶναι ὁ Κ. Λάζαρος Πυρλόγλου, ὁ φιλοτίμως καὶ ἀνευ προσδοκίας παρρησίμου δαπανήσας εἰς τὴν δημοσίευσιν τοῦ ὑπὲρ *Κτησιγράτου* λόγου, καὶ δαπανήσων εἰς τὴν ἔκδοσιν καὶ τῶν λοιπῶν λόγων τοῦ Δημοσθένους.

Τὰ σχόλια τοῦ ὑπὲρ *Κτησιγράτου* ἠρκείσθη ὁ φιλόπονος ἐκδότης ἐκ τῶν δοκιμωτέων ξένων καὶ ἡμεδαπῶν ὑπομνηματιστῶν· ἀλλ' ἀποροῦμεν διὰ τί προτιμήσας ἔγραψε ταῦτα εἰς τὴν καθομιλουμένην. Τὰ σχόλια δὲν γράφονται χάριν τῶν πολλῶν, ἀλλὰ χάριν τῶν σπουδαζόντων τὴν Ἑλληνικὴν. Διὰ τοῦτο καὶ αὐτὸς ὁ χυδασιολόγος Κοραΐς, Ἑλληναςτι ἐξέδωκε τὰ τοιαῦτα.

— Ὁ Κ. Γ. Πολυμέρης θέλει ἀφεύκτως νὰ μάθωμεν Ἀγγλικά, καὶ πρὸς τοῦτο μετὰ σπανίας δραστηριότητος, συνέγραψε καὶ ἐξέδωκε ἀλληλοδιαδόχως λεξικά, γραμματικὰς, διαλόγους, ἀναγνωσματάρια, συλλογὰς, τῶν ὁποίων τὴν τιμὴν προσδιώρισεν ἐπὶ τῆς μετρίαν. Καὶ ἔχει δικαίον ἐργαζόμενος εἰς τοῦτο· διότι ἡ Ἀγγλικὴ γλῶσσα κατέστη σήμερον ἀναγκαστικὴ καὶ ἡ Γαλλικὴ, καὶ ἀναγκαιοτέρα μάλιστα πρὸς τοὺς ἐμπορευομένους. Τὸ κέντρον τῆς ἐμπορίας εἶναι ἡ Ἀγγλία· καὶ ὅταν μετὰ τινὰ χρόνον ἐνωθῇ ἡ Μεσόγειος μετὰ τῆς πύου θαλάσσης διὰ τῆς διώρυγος τοῦ Σουέζ, οἱ ἡμέτεροι ναυτιλλόμενοι τε καὶ ἐμποροὶ θίλουσιν αἰσθανθῆ ἔτι μᾶλλον τὴν ἀνάγκην τῆς Ἀγγλικῆς διὰ τὰς μελλούσας σχέσεις πρὸς τοὺς δεσπότας τῆς Ἰνδικῆς. Τὸ καθ' ἡμᾶς, ὅπως εἰς τὴν ἐκμάθησιν τῆς Γαλλικῆς ὑποχρεοῦνται οἱ μαθηταὶ τῶν σχολείων, οὕτω καλὸν νομίζομεν νὰ ὑποχρεωθῶσι καὶ εἰς τὴν τῆς Ἀγγλικῆς. Ταύτης καὶ οἱ εἰς τὰ γράμματα καὶ τὰς ἐπιστήμας ἀσχολούμενοι ἔχουσι χρεῖαν· διότι τὴν Ἀγγλίαν κοσμοῦσιν ἐμβροταῖς συγγραφεῖς, προτιμότεροι πολλῶν καὶ τῶν Γάλλων

(*) Φυλλ. 92 σελ. 570.

καὶ τῶν Γερμανῶν, ὡς μὴ ἔχοντες μήτε τούτων τὴν μεταρροιοεσχίαν, μήτ' ἐκείνων τὴν εἰκισιότητα.

— Εὐτυχὴς ἀληθῶς ἡ ἰδέα τοῦ Κ. Παρμενίδου τοῦ νὰ μεταφράσῃ καὶ διαδώσῃ εἰς τὴν Ἑλλάδα τὸν βίον Λαυρεντίου τοῦ ἀπὸ Μεδίκων, διότι ἀνάγκη νὰ γνωρίζωμεν τοὺς εὐεργέτας τοῦ ἡμετέρου ἔθνους καὶ νὰ εὐγνωμονῶμεν πρὸς αὐτοὺς, πρὸς ἐκείνους μάλιστα οἵτινες ἐν ἡμέραις ὀλίθρου καὶ καταδωγμῶν, οὐ μόνον ἀσυλὸν ἔδωκαν πρὸς τοὺς πατέρας ἡμῶν, ἀλλὰ καὶ συνετέλεσαν εἰς τὴν διατήρησιν τῆς γλώσσης καὶ τῶν συγγραμμάτων τῶν ἐνδόξων ἡμῶν προγόνων. Γνωστὸν δὲ ὅτι ἐκ τῶν πᾶ μάλλον συντελεσάντων εἰς τοῦτο ὑπῆρξεν ὁ ἐκ Φλωρεντίας Λαυρέντιος, περὶ τῆς βιβλιοθήκης τοῦ ὁποῦ καὶ ἡ *Παρδώρα* εἶπεν ἄλλοτε ὀλίγα τινά (φυλλ. 137, σελ. 451). Ἰπὸ τὴν σκέπην τούτου κατέφυγον καὶ ὁ Χρυσολωρᾶς, καὶ ὁ Λάσκαρις, καὶ ὁ Ἀργυρόπουλος καὶ τόσοι ἄλλοι ἐκ τῶν ἐπισήμων τοῦ Βυζαντίου σοφῶν, καὶ δι' ἄδρων ἐκείνου ἀναλωμάτων ἠγρόσθησαν καὶ ἀπετέθησαν μετὰ θρησκευτικῆς εὐλαθείας εἰς τὴν ἐπόνησιν αὐτοῦ βιβλιοθήκην πλήθος Ἑλληνικῶν χειρογράφων.

Ὁ μεταφραστὴς ὑπῆρξεν ἐπίσης εὐτυχὴς καὶ περὶ τὴν ἐκλογὴν· διότι ὁ Ἀγγλος συγγραφεὺς, οὗ τινος τὸ πόνημα μετεφράσθη εἰς πολλὰς γλώσσας, εἶναι ἐκ τῶν γνωστοτέρων βιογράφων τοῦ Λαυρεντίου.

Συγχρόνως μετὰ τοῦ βίου τοῦ Λαυρεντίου ὁ Κ. Παρμενίδης ἐξέδωκε καὶ τόμον νέων αὐτοῦ ποιησιῶν. Τούτων τινὰς, προδημοσιευθείσας διὰ τῆς *Παρδώρας*, γινώσκαι ὁ ἀναγνώστης, καὶ δύναται νὰ ἐπιφέρει, ἐκ προκαταβολῆς οὕτως εἰπεῖν, γνώμην περὶ τῆς ἀξίας αὐτῶν. Τῆς ποιητικῆς ἰκανότητος τοῦ Κ. Παρμενίδου ἀνέγνωμεν ἄλλοτε εὐμνευστάτην κρίσιν ἐν τῇ *Illustration* τῆς Γαλλίας, καὶ ἐχάρημεν ἰδόντες ὅτι καὶ οἱ ξένοι τιμῶσι τὰ ἔργα τῶν ὁμογενῶν.

Καὶ ταῦτα μὲν ἱκανὰ περὶ τῶν προαναγγελθέντων βιβλίων. Περίοντες δὲ τὸν λόγον, κρίνομεν καλὸν, ἀνατρέχοντες εἰς βρα εἰκομέν ἐν τῷ πρώτῳ μέρει τοῦ βιβρίου τούτου, νὰ ὑπενθυμίσωμεν πρὸς τοὺς συγγραφόντας, οὐδὲ τὸν σχεδιογραφῆσαν τὴν βιβλιογραφίαν ταύτην ἐξαιροῦντες, δύο παραδείγματα ἄτινα ἀρξόμεθα ἐκ τῆς Γαλλικῆς ἱστορίας.

Ἰπέθαλέ τις ποτὲ πρὸς τὸν περιώνυμον Σατωβριάνδον πόνημα, παρακαλῶν νὰ εἴπῃ ἀσυστόλως τὴν ἰδίαν γνώμην ἐκείνος δὲ ἀπεκρίνατο· « Ὅσα προχωρῶ γράφων, τόσο μετανῶ διότι ἐξελεξάμην ἐπάγγελμα συγγραφέως. » Καὶ ταῦτα, σημειωτέον καλῶς, εἶπεν ὁ Σατωβριάνδος.

Ἄλλος δὲ περιφανὴς τῆς Γαλλίας ποιητῆς, ὁ Κορνήλιος, ἔλεγε συνεχῶς ἐν καταύξει· « Je suis souil de gloire et affamé d'argent. » Ἀνάγκη νὰ ἐγχαράζωμεν καλῶς καὶ τὰ δύο ταῦτα εἰς τὴν μνήμην ἡμῶν.